

ДЕКОНС-ЕМА | Друштво за Еколошки Консалтинг

**ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА
СРЕДИНА
ЗА
СТРАТЕГИЈА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА ОПШТИНА
ОХРИД
(2022-2027)**

**Нацрт верзија
Февруари, 2022**

Документ: **Извештај за стратегиска оцена на животната средина за
СТРАТЕГИЈА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА ОПШТИНА ОХРИД
(2022-2027)**

Клиент: Општина Охрид

Статус: Нацрт верзија

Подготвено од тимот на **ДЕКОНС-ЕМА** **Менка Спировска**, дипломиран биолог и овластен експерт за **СОЖС**,
ДООЕЛ, Скопје: **Ана Стојановска**, дипломиран еколог, положен стручен испит за стекнување на статус експерт за стратегиска оцена

Потписник на Извештајот за **СОЖС:** **Менка Спировска**

Февруари 2022

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

ПОТВРДА
за положен стручен испит за стекнување на статус експерт за
стратегиска оцена на животната средина

СПИРОВСКА АРИТОН МЕНКА

дипломиран биолог од Скопје, родена на 28.12.1951 година, во Скопје, Република Македонија, на ден 04.06.2009 година, го положи **стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стратегиска оцена на животната средина**, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стратегиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање, и се стекна со **статус на експерт за стратегиска оцена на животната средина** и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина, со тоа се стекнува со право да биде вклучена во Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава врз основа на член 68 од Законот за животната средина ("Службен весник на Република Македонија" број 53/05, 81/05, 24/07 и 159/08).

Министерство за животна средина
и просторно планирање

Министер,
Др. Неџати Јакупи

Број 07-2037/35
29.06.2009, година

Комисија за полагање на стручен испит за
стратегиска оцена на животната средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

**ЦЕНТРАЛЕН
РЕГИСТАР**

НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА лица

Трговски регистар и регистар на други правни

www.crm.com.mk

Дигитално потпишан од: CRRSM
Централен Регистар на Република Северна Македонија
Датум и час на потпишување: 23.09.2021 во 13:30:27
Издавач на сертификатот: KIBSTrust Issuing CA for e-
Seals
Сертификатот е валиден до: 20.04.2024
Документот е дигитално потпишан и е правно валиден

Број: 0818-50/150020210397415

Датум и време: 23.9.2021 г. 13:30:18

/Електронски издаден документ/

ПОТВРДА
за регистрирана дејност

ТЕКОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	6247717
Назив:	Друштво за еколошки консалтинг ДЕКОНС-ЕМА ДООЕЛ увоз-извоз Скопје
Седиште:	СТЕФАН ЈАКИМОВ - ДЕДОВ бр.4-1/10 СКОПЈЕ - ЦЕНТАР, ЦЕНТАР

ПОДАТОЦИ ЗА РЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ	
Предмет на работење:	Регистрирана е општа клаузула за бизнис
Приоритетна дејност/ главна приходна шифра:	74.90 - Останати стручни, научни и технички дејности, неспомнати на друго место
Други дејности во внатрешниот промет:	Нема
Евидентирани дејности во надворешниот промет:	Има
Одобренија, дозволи, лиценци, согласности:	Нема

Правна поука: Против овој реален акт може да се изјави приговор до Централниот регистар на Република Северна Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот.

Број: 0818-50/150020210397415

Страна 1 од 1

СОДРЖИНА

1	ВОВЕД	8
2	ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	9
2.1	ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	9
2.2	ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА СОЖС.....	9
2.3	ПРИДОБИВКИ ОД СПРОВЕДУВАЊЕ НА СОЖС.....	9
2.4	ПРАВНА РАМКА СО КОЈА СЕ РЕГУЛИРА ПОСТАПКАТА ЗА СОЖС.....	10
2.5	ПОСТАПКА ЗА ПОДГОТОВКА НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА 10	10
2.6	МЕТОДОЛОГИЈА ЗА СОЖС.....	11
2.6.1	Постапка за СОЖС.....	11
2.6.2	Определување на потребата и обемот на СОЖС и учество на јавноста.....	12
2.6.2.1	Учество на јавноста.....	13
2.6.3	Клучни фази во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина.....	13
2.7	СПРОВЕДЕНИ СОЖС АКТИВНОСТИ.....	14
3	РЕЗИМЕ/КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ/ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	15
3.1	КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ.....	15
3.2	ПРЕДМЕТ И ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЈАТА.....	16
3.3	КОРЕЛАЦИЈА НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ СО ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНОВИ, ПРОГРАМИ/ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ.....	18
4	РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТИ НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	35
4.1	ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА И ДЕМОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	35
4.2	ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА.....	44
4.3	КЛИМАТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ И КВАЛИТЕТ НА ВОЗДУХОТ.....	45
4.3.1	Климатски карактеристики.....	45
4.3.2	Квалитет на воздухот.....	46
4.3.3	Климатски промени.....	47
4.4	БУЧАВА.....	47
4.5	ХИДРОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	48
4.6	ГЕОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	51
4.7	СЕИЗМОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	52
4.8	КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕТО И ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ.....	52
4.9	ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО.....	54
4.10	КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО.....	54
4.11	МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА.....	59
4.11.1	Сообраќајна поврзаност.....	59
4.11.2	Хидротехничка инфраструктура.....	60
4.11.3	Снабдување со електрична енергија и телекомуникација.....	62
4.11.4	Управување со отпад.....	63
5	КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПОДРАЧЈАТА КОИ БИ БИЛЕ ЗНАЧАЈНО ЗАСЕГНАТИ ОД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА И СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА	67
5.1	СОСТОЈБИ, ТРЕНДОВИ И ЗАКАНИ ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ.....	67
5.2	СОСТОЈБИ, ТРЕНДОВИ И ЗАКАНИ ВО ОБЛАСТИТЕ КОИ СЕ ПРЕДМЕТ НА СОЖС.....	67
5.3	СОСТОЈБА ВО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА.....	71
6	ОБЛАСТИ КОИ СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА, ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИТЕ	72
6.1	ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО НА ОХРИДСКИОТ РЕГИОН НА НАЦИОНАЛНО НИВО.....	72
6.2	СВЕТСКО НАСЛЕДСТВО НА ОХРИДСКИОТ РЕГИОН.....	78
6.3	ПРЕКУГРАНИЧЕН БИОСФЕРЕН РЕЗЕРВАТ ОХРИД – ПРЕСПА.....	79
6.4	ЗНАЧАЈНИ ПОДРАЧЈА ЗА ПТИЦИ.....	80
6.5	ЗНАЧАЈНИ ПОДРАЧЈА ЗА РАСТЕНИЈА (ЗПР).....	81
6.6	ЕКОЛОШКИ МРЕЖИ.....	82
6.6.1.1	Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН).....	82
6.6.1.2	Емералд мрежа/Натура 2000.....	82
6.6.2	Балкански зелен појас.....	83

6.7	Предел.....	84
6.8	АТРИБУТИ НА ИСКЛУЧИТЕЛНАТА УНИВЕРЗАЛНА ВРЕДНОСТ ВО СОГЛАСНОСТ СО ПЛАНОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО СВЕТСКОТО ПРИРОДНО И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ОХРИДСКИОТ РЕГИОН (2020 - 2029) 86	
7	ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОДРЕДЕНИ НА НАЦИОНАЛНО ИЛИ МЕЃУНАРОДНО НИВО.....	87
7.1	Цели на СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	89
8	АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ	94
9	ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ	96
9.1	ВЛИЈАНИЈА, ПРЕДИЗВИКАНИ СО ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА ОПШТИНА ОХРИД, ДЕФИНИРАНИ ВО ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЈАТА И МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ	97
10	ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ ВРЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА ОД АСПЕКТ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	103
11	ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	108
12	НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ.....	110
	Додаток 1 - Мислења од надлежни институции.....	114
13	КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА.....	117

ЛИСТА НА ТАБЕЛИ

Табела 1	Клучни учесници и корисници за спроведување на постапката за подготовка на СОЖС	11
Табела 2	Корелација на целите на Стратегијата за рурален развој на општина Охрид со други релевантни планови, програми/плански документи	19
Табела 3	Поделба на населението, според национална припадност (Извор: ДЗС)	43
Табела 4	Поделбата на населението, според петгодишни групи на старосна возраст (Извор: ДЗС)	43
Табела 5	Вкупен број на населението по населени места во општина Охрид (Извор: ДЗС, 2002 година) .	44
Табела 6	Здравствени установи и број на здравствени работници во општина Охрид	45
Табела 7	Измерени концентрации на аероседимент 2016 - 2018 година.....	46
Табела 8	Слив на Охридско езеро.....	49
Табела 9	Вкупно расположливо земјиште и површини за Земјоделство.....	53
Табела 10	Активни деловни субјекти по сектори на дејности во 2020 година во Општина Охрид	53
Табела 11	Културни добра во Општина Охрид кои се под заштита (Извор: НУ „Завод и Музеи“ Охрид)	55
Табела 12	Археолошки локалитети регистрирани со решение	56
Табела 13	Археолошки локалитети – незаштитени недвижни добра	56
Табела 14	Степен на поврзаност на канализациона мрежа во Општина Охрид	61
Табела 15	Електроенергетска инфраструктура на Општина Охрид	62
Табела 16	Листа на заштитени подрачја во Охридскиот Регион.....	72
Табела 17	Површини на предложените зони за заштита.....	77
Табела 18	Поврзаност на целите на СОЖС со целите на Стратегијата	90
Табела 19	План за мониторинг	104

ЛИСТА НА СЛИКИ

Слика 1	Местоположба на Општина Охрид во однос на Р. Северна Македонија и локација на населени места во Општината	35
Слика 2	Локации на мерните места во градот Охрид.....	47
Слика 3	Географска карта на сливно подрачје на Охридско Езеро	50
Слика 4	Сеизмолошка карта	52
Слика 5	Локалитети со културни вредности во Охридскиот регион	55
Слика 6	Постоечки државни и регионални патишта во Општина Охрид	60
Слика 7	Количина на собран комунален отпад во Општина Охрид во однос на вкупната количина собран комунален отпад во Југозападен регион	63
Слика 8	Граници на НП Галичица	74
Слика 9	Предложени зони за заштита во заштитеното подрачје	78
Слика 10	Граници на Природното и културно наследство на Охридскиот Регион.....	79
Слика 11	Прекуграничен Биосферен резерват Охрид – Преспа	80
Слика 12	Мапа на Значајно подрачје за птици Охридско Езеро	81

Слика 13 Значајно растително подрачје Охридско Езеро.....	81
Слика 14 Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН).....	82
Слика 15 Национална Емералд мрежа (2011 ГЕФ/УНДП/МЖСПП проект „Зајакнување“.....	83
Слика 16 Карта на Балкански зелен појас во Република Македонија (МЖСПП 2004).....	84
Слика 17 Пределски типови во општина Охрид	85

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

СОЖС-Стратегиска оцена на влијанијата врз животната средина

НСЗП-Национална стратегија за заштита на природата

ЗЕЛС-Заедница на единици на локалната самоуправа

МЖСПП-Министерство за животна средина и просторно планирање

ООН-Организација на обединети нации

НП-Национален парк

СП-Споменик на природата

СПР-Строг природен резерват

ЗП-Заштитено подрачје

ПНП-Предлог Национален парк

ОВЖС-Оцена на влијанијата врз животната средина

ЕУ-Европска унија

ОН-Обединети нации

МХЕ-Мали Хидроелектрани

ОИЕ-Обновливи извори на енергија

UNFCCC- Рамковна конвенција за климатските промени на Обединетите нации

NMVOС-Неметански испарливи органски соединенија

GHG-Стакленички гасови

LULUCF-Land Use, Land-Use Change and Forestry (користење на земјиштето, промена на користењето на земјиштето и шумарство)

БПК-Биолошка потрошувачка на кислород

ХПК-Хемиска потрошувачка на кислород

ЗПП-Значајни подрачја за птици

ЗРП-Значајните растителни подрачја

УХМР-Управа за хидрометеоролошки работи

УПД – Урбанистичка планска документација

НЕАП-Втор Национален еколошки акционен план на Република Македонија

1 ВОВЕД

Руралниот развој подразбира третирање на економските, еколошките, социо-културните и политичко-институционалните аспекти на еднаков начин. Целта на ваквиот пристап е достигнување на одржлив развој и раст за локалното селско население, целокупната заедница и државата, креирање на приходи и зголемување на стапката на вработување и успешен економски развој.

Општина Охрид располага со богат фонд на автентични културни, природни, традиционални ресурси и производи кои согласно глобалните текови и трендови од последниве децении во руралниот развој, нудат сериозни можности за развој на регионот како и подобрување на квалитетното живеење во руралните делови од општината. Едновременно автентичноста на традиционалните производи од локалното население, преставува база за креирање на специфичен концепт за поттикнување на руралниот развој во општина Охрид

Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 (во понатамошниот текст: Стратегијата) не е затворен документ, ниту пак има карактер на рестриктивен концепт. Таа претставува рамка на стратешкото планирање и насока за експертските тимови и органи на општината, кои ќе бидат носители на идните активности од областа на руралниот развој. Следствено на ова, Стратегијата може да претрпи промени, кои нема да ја нарушат визијата и мисијата на стратегијата. Поради ова, на носителите на активностите им се препорачува да ја проучат стратегијата на почетокот на секоја идна планска активност и врз основа на мисијата на активността која се планира, да утврдат и дефинираат дали таа активност е во рамките на стратегијата или истата е надвор од дефинираната рамка.

Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027, ќе овозможи развој на руралните области на општината, кој што ќе придонесе кон економски и социјален развој на населението и подигнување на квалитетот на животот базиран врз принципите на одржлив развој.

Со цел да се обезбедат веродостојни и корисни резултати, а воедно и за да се изготват квалитетни решенија и предлози за потребите на Стратегијата, користени се стандардни методологии и процедури, кои се општо прифатени во меѓународната практика за планирање и изготвување на стратешки документи од ваков тип.

Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на Општина Охрид, континуирано ги формира рамките за поттикнување на развојот на руралните области во Општина Охрид и дава свој придонес во севкупно подобрување на квалитетот на живеење на населението во овие области.

Стратегија за рурален развој во општина Охрид е со важност од 6 години (2022-2027) и содржи план за развој на населените места во општина Охрид во предвидениот период.

Директивата за стратегиска оцена на животната средина (2001/42/ЕС) и Законот за животната средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/12, 44/15, 129/15, 192/15, 9/216, 28/18, 65/18 и 99/18), бараат одредени планови, програми и стратегии, за кои постои веројатност дека би можеле да имаат значително влијание врз животната средина, да бидат предмет на Стратегиска оцена на животната средина (СОЖС).

Овој документ е Извештај за Стратегиска оцена на животната средина (СОЖС) за предложената Стратегија за рурален развој во општина Охрид.

2 ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Стратегиската оцена на животната средина (СОЖС) е систематски процес за оценување на влијанијата врз животната средина од предложени политики, планови и програми, со цел истите да бидат разгледани и да се предвидат и преземат превентивни мерки за обезбедување заштита на животната средина од сите можни аспекти, во раниот процес на планирање или донесување на одлуки на ниво на „стратегиски акции“ или политики, планови и програми.

2.1 Цели на Стратегиската оцена на животната средина

Главната цел на СОЖС е да придонесе кон заштита на животната средина и унапредување на одржливиот развој. СОЖС ја промовира одржливоста преку интегрирање на аспектите од животната средина во донесувањето на стратешки одлуки. Преку СОЖС ќе се обезбедат информации за значајните влијанија врз животната средина од имплементација на плановите, програмите и стратегиите, со цел истите да бидат достапни за оние кои ги носат одлуките, во текот на подготовка на плановите, програмите и стратегиите, пред нивно донесување. Истовремено, СОЖС овозможува и учество на јавноста во носењето одлуки и ја подобрува транспарентноста на тој процес.

Главни цели на СОЖС се:

- Интегрирање на елементите на животната средина при подготовка на планови, програми и стратегии и во процесите на донесување одлуки;
- Подобрување на плановите, програмите и стратегиите, во однос на зголемување на степенот на заштита на животната средина;
- Зголемување на учеството на јавноста во процесот на донесување одлуки и
- Овозможување отвореност и транспарентност при носењето одлуки.

Информациите во Извештајот за СОЖС се базираат на податоци од Стратегијата, истите се анализираат со цел да ја дополнат или подобрат истата.

2.2 Главни цели на Извештајот за СОЖС

Главни цели на Извештајот за СОЖС се:

- Да обезбеди информации за Стратегија за рурален развој во општина Охрид;
- Да ги идентификува, опише и оцени значајните влијанија од имплементација на Стратегијата;
- Да обезбеди ефективна можност на надлежните институции и јавноста во рана фаза да ги дадат своите мислења, сугестии и забелешки во однос на Извештајот за СОЖС и Стратегијата;
- Да се подигне транспарентноста во процесот на донесување на одлуките.

2.3 Придобивки од спроведување на СОЖС

Придобивките од спроведување на стратегиската оцена на животната средина се:

- Флексибилност и консензус во процесот на планирање;
- Интегрирање на социјалните, економските и аспектите на животната средина;
- Меѓусекторска соработка;
- Земање предвид на националните, регионалните и локалните потреби и цели;
- Земање предвид на целите за заштита на животната средина;

- Конзистентност со стратешките определби за одржлив развој;
- Добивање вистинити и реални информации во простор и време, кои ќе им помогнат на носителите на одлуки на повисоко ниво во донесување на истите.

2.4 Правна рамка со која се регулира постапката за СОЖС

Постапката за спроведување на стратегиска оцена на животната средина е дефинирана во Поглавје X од Законот за животната средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/12, 44/15, 129/15, 192/15, 39/216, 28/18, 65/18 и 99/18), при што стратегиска оцена се спроведува на плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на земјиштето, на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, како и врз сите стратегиски, плански и програмски документи со кои се планира изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието од проектот врз животната средина или на сите плански документи со кои се уредува управувањето со заштитените подрачја прогласени во согласност со закон или пак може да влијаат врз тие подрачја.

Подзаконски акти кои ја регулираат постапката за СОЖС се:

- Уредба за стратегиите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07 и 45/11);
- Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 144/07);
- Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07);
- Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/08 и 45/11);
- Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена („Службен весник на Република Македонија“ бр.122/11).

Директивата за стратегиска оцена на животната средина на Европската комисија (2001/42/ЕС), која е транспонирана во македонското законодавство, како и препораките за нејзина имплементација, се исто така земени предвид при подготовка на Извештајот за стратегиска оцена на животната средина.

2.5 Постапка за подготовка на Извештајот за стратегиска оцена на животната средина

Постапката за СОЖС се спроведува како дел од постапката за подготовка на планскиот документ, што од своја страна овозможува идентификација на можни влијанија врз животната средина уште во раната фаза и имплементација на приоритетните проекти. Интегрирањето на двата процеси се постигнува преку блиска соработка со договорните органи и одговорните тела за техничка имплементација и мониторинг на Стратегијата

во сите фази, преку преглед на литература, разгледување на технички и политички опции, преглед на состојбата во животната средина и оцена на приоритетни активности, утврдување на потребата и обемот на СОЖС, консултации со јавноста и сл. Во табелата подолу се идентификувани клучните учесници и корисници за спроведување на постапките за подготовка на СОЖС.

Табела 1 Клучни учесници и корисници за спроведување на постапката за подготовка на СОЖС

Целни групи	<ul style="list-style-type: none"> - Општина Охрид; - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство; - Министерство за култура; - Национална комисија за УНЕСКО; - Министерство за транспорт и врски; - Министерство за економија; - Министерство за здравство; - Министерство за внатрешни работи на РМ; - Центар за јавно здравје Охрид; - Агенција за планирање на просторот; - Агенција за промоција и поддршка на туризмот; - Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството; - Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој; - Центарот за развој на Југозападниот плански регион; - ЈП “Македонски Шуми”; - Месни заедници од селата на Општина Охрид; - ЈУ „НП Галичица“; - ЈП „Нискоградба-Охрид“; - ЈП Охридски Комуналец; - МЈП „Проаква-Охрид“; - ЈП „Билјанини Извори“; - ЕВН, ЕСМ; - Јавна научна установа „Хидробиолошки институт“ Охрид; - Национална Установа Завод и Музеј Охрид; - Останати национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, организации, приватен сектор; - Невладини организации.
Договорен орган	Општина Охрид

2.6 Методологија за СОЖС

2.6.1 Постапка за СОЖС

Постапката за СОЖС се спроведува во неколку фази/чекори:

Фази на СОЖС	Опис	Консултации	
		Засегнати органи	Јавност
Проверка	Се утврдува дали Стратегијата ќе има значителни влијанија врз животната средина и дали е потребно спроведување на СОЖС.	√	

Определување на обемот	Се определува обемот на информации и нивото на детали кои ќе бидат содржани во Извештајот за СОЖС.	√	√
Извештај за СОЖС	Се обезбедуваат детални информации за резултатите од СОЖС, вклучувајќи информации за аспектите кои биле предмет на оцена, како и очекуваните влијанија (позитивни и негативни) врз животната средина и социјалните аспекти од имплементација на планскиот документ. Извештајот идентификува и активности за спречување, намалување и колку што е можно повеќе, неутрализирање на значителните негативни влијанија.	√	
Консултации со јавноста	Консултација со страните и засегнатата јавност во текот на определувањето на обемот на СОЖС, Извештајот за СОЖС и обезбедување јавен увид (објавување) за истите.	√	√
Прифаќање	Се обезбедуваат информации за одобрениот плански документ, односно колку од коментарите добиени во текот на консултациите биле земени предвид и методите за мониторинг на значителните влијанија од имплементацијата на планскиот документ.	√	
Мониторинг	Се овозможува следење на имплементацијата на активностите, можните влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, со цел одговорните власти да преземат мерки за намалување на негативните влијанија и подобрување во текот на имплементацијата на планските документи.	√	

2.6.2 Определување на потребата и обемот на СОЖС и учество на јавноста

Во согласност со член 65, став (2) од Законот за животната средина и член 3, став (10) од Уредбата за стратегиите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, развојот на туризмот влегува како посебна точка во оваа уредба. Во согласност со горенаведената уредба, задолжително спроведување на постапката за стратегиска оцена се врши за сите плански документи со кои се предвидува регионален развојот во согласност со закон.

Фазите на определувањето на потребата и обемот на СОЖС опфаќаат: идентификација на потребата од спроведување на СОЖС и подготовка на документи на чија основа општина Охрид донесе Одлука за утврдување на обемот на СОЖС.

Целта на фазата за определување на обемот е идентификација на клучните прашања за животната средина кои треба да бидат опфатени со оцена на влијанијата на Стратегијата врз животната средина. Оваа фаза од процедурата за СОЖС вклучува преглед на други релевантни стратегии, планови, програми и цели на животната средина, основни информации за животната средина и предложените активности и

политики разработени во Стратегијата. Сите споменати информации овозможуваат утврдување на обемот на СОЖС и идентификување на прашања од областа на животната средина кои треба да бидат опфатени со Стратегијата.

Нивото на детали содржани во СОЖС е определено од:

- Степенот до кој стратешките цели, преку приоритети и приоритетни проекти од Стратегија за рурален развој во општина Охрид може да влијаат врз животната средина;
- Достапноста на постоечки информации при подготовката на СОЖС.

Сите теми на животната средина, опфатени со Директивата за СОЖС, се опфатени и во обемот на оцена во Извештајот за СОЖС, односно население и здравје на луѓето, биолошка разновидност, воздух и клима, води, почви, културно наследство, материјални добра и предел.

Во текот на стратегиската оцена на животната средина, земени се предвид веќе донесените политики, стратегии и планови.

2.6.2.1 Учество на јавноста

Во согласност со барањата дефинирани со Законот за животната средина и Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми кои се однесуваат на животната средина, фазите на СОЖС за определување на потребата и обемот, изразени преку подготовка на Формуларите и Одлуката за спроведување на постапката за СОЖС и обемот на Извештајот за СОЖС, се изготвени во консултација со засегнатите органи.

Фазите за определување на потребата и обемот на СОЖС беа спроведени преку одржување на работни состаноци и консултации со заинтересираните органи и експертите вклучени во подготовка на Стратегија. На овие состаноци беа утврдени клучните прашања, цели и индикатори за животна средина кои треба да бидат опфатени со Извештајот за СОЖС.

Врз основа на спроведените консултации и добиените коментари и препораки, Општина Охрид на 27.01.2022 година донесе Одлука за спроведување на стратегиска оцена за Стратегијата за рурален развој на Охрид 2022-227 (бр. 09-921/1). Истата е објавена на интернет страната на општина Охрид.

Потоа се пристапи кон подготовка на овој Нацрт Извештај за стратегиска оцена за Стратегија за рурален развој во општина Охрид, за плански период (2022-2027). Истиот ќе биде доставен до Министерството за животна средина и просторно планирање и објавен во согласност со одредбите на Законот за животната средина. Во рамките на периодот за јавен увид, ќе се спроведе и јавна расправа за Нацрт Извештајот за стратегиска оцена.

2.6.3 Клучни фази во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина

Во согласност со барањата на Директивата за СОЖС и Уредбата за содржина на извештајот за СОЖС, овој Извештај содржи:

Краток преглед на содржината, главни цели на Стратегијата и поврзаност со други релевантни планови или програми;

Информации за моменталната состојба на животната средина и што најверојатно би се случило без имплементација на Стратегијата;

Карактеристики на животната средина во областите кои би биле значително засегнати;

Постојни проблеми во животната средина, кои се релевантни за Стратегијата, вклучувајќи ги оние кои се од особено значење за животната средина од аспект на заштита на дивите птици и живеалиштата;

Целите на заштита на животната средина одредени на национално или меѓународно ниво, релевантни за Стратегијата и начинот на кој тие цели се земени предвид при неговата изработка;

Веројатни значајни влијанија врз животната средина, вклучувајќи и прашања, како што се биолошка разновидност, население, човеково здравје, фауна, флора, климатски фактори, материјални добра, културно наследство, вклучувајќи архитектонско и археолошко наследство, предел, како и меѓузависност на овие фактори;

Мерки за заштита, намалување и колку што е можно повеќе, неутрализирање на значајните негативни влијанија врз животната средина од имплементацијата на Стратегијата;

Преглед на причините за избор на алтернативи и опис на начинот за спроведување на оцената, вклучувајќи и какви било потешкотии (како што се технички потешкотии или недостаток на знаење/вештини) при собирање на потребните информации;

Опис на предвидените мерки во врска со мониторингот, а во согласност со законските обврски.

Овој Извештај за стратешка оцена ги содржи заклучоците од оцената на можните значителни влијанија врз животната средина од предложената Стратегија за рурален развој во општина Охрид, за плански период (2022-2027).

Анализата на влијанијата врз животната средина е главно насочена кон идентификување на потенцијалните проблеми, рационализација на трошоците и правење оптимален избор на мерки за заштита на животната средина (мерки за намалување).

Ако се предвидат мерки за спречување, ублажување и неутрализација во раната фаза на подготовка на стратешкиот документ, влијанијата врз специфични/одредени медиуми на животната средина ќе се намалат или ефективно подобрат уште пред да започне фазата на имплементација на приоритетните проекти од стратешкиот документ.

Исто така, Извештајот за СОЖС содржи и План за мониторинг на животната средина, чија главна цел е следење на резултатите од применетите мерки за ублажување на влијанијата, во текот на спроведувањето на приоритетните проекти и дали во текот на имплементацијата на планските цели се имплементирани и целите за заштита на животната средина, како и соодветното делегирање на надлежностите.

2.7 Спроведени СОЖС активности

Период	Степен на подготовка/фаза
јануари, 2022 година	Донесување Одлука за спроведување СОЖС (бр. (бр. 21-878/5 од 04.02.2019 година) и нејзино објавување на веб страната на општина Охрид
февруари, 2022 година	Изработка на нацрт Извештај за СОЖС
	Објавување на нацрт Извештајот за СОЖС на веб страната на општина Охрид
	Консултации со јавноста и заинтересираните страни во однос на нацрт Извештајот за СОЖС,
	Одржана јавна расправа за нацрт Извештајот за СОЖС.

	Завршени консултации со јавноста,
	Финализирање на Извештајот за СОЖС
	Финално мислење по Извештајот за СОЖС - негово објавување
	Прифаќање на Планскиот документ

3 РЕЗИМЕ/КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ/ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ

3.1 Краток преглед на содржината на планскиот документ

Општина Охрид располага со богат фонд на автентични културни, природни, традиционални ресурси и производи кои согласно глобалните текови и трендови од последниве децении во руралниот развој, нудат сериозни можности за развој на регионот како и подобрување на квалитетното живеење во руралните делови од општината. Едновремено автентичноста на традиционалните производи од локалното население преставува база за креирање на специфичен концепт за поттикнување на руралниот развој во општина Охрид.

Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 не е затворен документ, ниту пак има карактер на рестриктивен концепт. Таа претставува рамка на стратешкото планирање и насока за експертските тимови и органи на општината, кои ќе бидат носители на идните активности од областа на руралниот развој. Следствено на ова, стратегијата може да претрпи промени кои нема да ја нарушат визијата и мисијата на стратегијата. Поради ова, на носителите на активностите им се препорачува да ја проучат стратегијата на почетокот на секоја идна планска активност и врз основа на мисијата на активноста која се планира да утврдат и дефинираат дали таа активност е во рамките на стратегијата или истата е надвор од дефинираната рамка.

Врз основа на детални анализи, како дел од Стратегијата за рурален развој во општина Охрид, подготвена е SWOT анализа за секоја од тематските области, значајни за развој на руралните средини во која се презентирани јаките и слабите страни, можностите и заканите.

Стратегијата за рурален развој во општина Охрид е изработена со учество на трите главни сектори: јавниот сектор, бизнис секторот и граѓанскиот сектор, како три главни столба од општественото живеење.

Стратегијата ја дефинира законска рамка за развој на руралните подрачја во Р.С. Македонија и надлежни институции во областа на руралниот развој.

Стратегијата за рурален развој во општина Охрид дава општи информации за руралните области на Општина Охрид.

Во Стратегијата се дефинирани основните цели за рурален развој во општина Охрид за плански период од 2022-2027, врз основа на кои е подготвен план за развој на руралната област, посебно за секое населено место. Планот за развој за населените места, содржи дефинирани приоритети и приоритетни проекти, кои треба да се преземат со цел исполнување и постигнување на визијата и стратешките цели на Стратегијата.

Доследната имплементација на приоритетни проекти, кои се дефинирани во Стратегијата, ќе имаат значајна улога за развојот на руралните средини и подобрување на условите за живеење.

3.2 Предмет и цели на Стратегијата

Стратегија за рурален развој на општина Охрид, за плански период од 2022-2027 година е важен документ, во кој се утврдуваат приоритетните проекти за руралниот развој на општина Охрид.

Мисија:

Мисија на “Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027”, е развој на руралните области на општината, кој што ќе придонесе кон економски и социјален развој на населението и подигнување на квалитетот на животот базиран врз принципите на одржлив развој.

Визија:

Преку реализација на планиран процес на активности, Општина Охрид, до 2027 година, да прерасне во економски силен, рурално, индустриски и туристички ориентирана општина со развиена инфраструктура, воспоставени производни капацитети во областа на земјоделството, развиени туристички производи и понуда во руралните области и подобрување на конкурентноста на руралните средини, подобрување на квалитетот на животот на руралното население, зголемување на приходот и создавање на нови можности за вработување.

Основни цели на Стратегијата за рурален развој 2022-2027

Основните цели на оваа стратегија за рурален развој се:

- ❖ Идентификување на концептот, насоките и приоритетите за рурален развој;
- ❖ Намалување на разликите во степенот на развојот на урбаниот и руралниот дел на Општина Охрид, поттикнување на претприемништво, искористување на можностите за аплицирање на проекти за рурален развој, економски иницијативи за одржлив развој, како и создавање услови за креирање на приходи (основни или дополнителни) за локалното население од руралните делови на Општина Охрид;
- ❖ Поставување на рамка за поттикнување на руралниот развој, и посебно руралниот туризам, како дел од севкупната туристичка понуда на Општина Охрид.

Со цел да се обезбедат веродостојни и корисни резултати, а воедно и за да се изготват квалитетни решенија и предлози, за потребите на оваа стратегија користени се стандардни методологии и процедури, кои се општо прифатени во меѓународната практика за планирање и изготвување на стратешки документи од ваков тип.

Со оглед на горенаведеното, Стратегијата за рурален развој 2022-2027 год. на Општина Охрид **континуирано ги формира рамките** за поттикнување на развојот на руралните области во Општина Охрид **и дава** свој придонес во севкупно подобрување на квалитетот на живеење на населението во овие области.

Методологија

За изработка на **Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на Општина Охрид**, применети се методолошки алатки, кои во основа го користат принципот на вклучување на сите релевантни засегнати страни, при анализирањето на потенцијалите и ресурсите од Охридскиот Регион за рурален развој, како и идентификување и утврдување на стратешките цели и приоритети во 6 тематски области и тоа:

1. Инфраструктура;
2. Туризам и Локален Економски Развој;
3. Урбанизам и Животна Средина;

4. Земјоделство и Сточарство;
5. Образование и Здравство;
6. Спорт и Култура.

Стратешките цели и приоритети дефинирани во Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на општина Охрид за тематските области се дадени во продолжение.

Област: Инфраструктура

Стратешка цел 1 - Инфраструктурно и комунално уредување на селските средини, со следните приоритети:

- 1.1. Враќање на статусот на правни лица на МЗ;
- 1.2. Изградба на нова и осовременување на канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;
- 1.3. Ширење и подигање на квалитетот на електро мрежата.

Област: Туризам и ЛЕР

Стратешка цел 2 - Квалитетно и целосно искористување на туристичките и стопанските потенцијали на руралните области со што би се подобрил квалитетот на живеење на селските средини, со следните приоритети:

- 2.1. Развој на рурален туризам и алтернативни форми на туризам;
- 2.2. Подигање на капацитетите на локалното население од руралните области;
- 2.3. Развој на претприемништво, традиционално занаетчиство, развој на МСП.

Област: Урбанизам и животна средина

Стратешка цел 3 - Урбанистички уредени селски средини со просторно-планска документација и чиста животна средина, со следните приоритети:

- 3.1. Донесување на планска и просторна документација и решавање на сопственоста на објектите во селата;
- 3.2. Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали);
- 3.3. Изградба на нови и реконструкција на постоечките објекти во традиционален стил и архитектура со употреба на традиционални материјали;
- 3.4. Управување со отпад согласно Планот за управување со отпад на општина Охрид.

Област: Земјоделство и сточарство

Стратешка цел 4 - Развиено земјоделство и сточарство врз база на здрава, автохтона и органски здрава храна, со следните приоритети:

- 4.1. Зголемена едукација, создавање на услови за органско производство на земјоделски производи и развој на сточарството;
- 4.2. Поголемо искористување на средствата од Националната Програма за Рурален Развој и од ИПАРД Програмата на Европската Унија за рурален развој.

Област: Образование и здравство

Стратешка цел 5 - Подобрување на образовните и здравствени стандарди во руралните области, со следните приоритети:

- 5.1. Подобрување на образовната и здравствената инфраструктура, техничката опременост и кадровска екипираност;
- 5.2. Пружање на соодветна здравствена заштита на локалното население од руралните области, како и услови за квалитетно образование.

Област: Спорт и култура

Стратешка цел 6 - Подобрување на спортската инфраструктура и развој на традиционални културни манифестации во руралните области, со следните приоритети:

- 6.1. Доизградба и осовременување на спортските терени и игралишта во руралните делови на Општина Охрид;
- 6.2. Развој на спортот и спортските активности согласно постојната регулатива;
- 6.3. Селекција на културните манифестации од посебно значење за афирмација на руралните области како и Општина Охрид во целост.

3.3 Корелација на целите на планскиот документ со други релевантни планови, програми/плански документи

Изработката на Стратегијата за рурален развој се базира на “Подстратегија за рурален развој на општина Охрид 2014-2018”, имајќи ја во предвид законската регулатива и стратешките документи на национално ниво во областа на земјоделство и руралниот развој, едновременно следејќи ги интернационално прифатените концепти за оддржлив економски развој дефинирани во Агендата 21 за заштита на животната средина и поттикнување на економскиот развој (UNCED)

Покрај наведените документи, а имајќи во предвид дека стратегијата се однесува на општина на чија територија се протега светско УНЕСКО - културно и природно наследство, како и Национален парк, при изработка на истата беа земени во предвид и следниве документи:

1. Планот за управување со светското природно и културно наследство – Охридскиот регион;
2. Плановите за управување со заштитени подрачја;
3. Охрид-Преспа регионот како биосферен резерват прогласен од страна на УНЕСКО.

Во Стратегијата за рурален развој на општина Охрид се дефинирани основните и стратешките целите во тематските области (инфраструктура, туризам и ЛЕР, урбанизам и животната средина, земјоделско и сточарство, образование и здравство, спорт и култура), кои подетално на ниво на проекти и приоритетни проекти се дефинирани посебно за секоја рурална средина (село). Заради обемноста на приоритетните проекти за руралните населени места, во следната табела е направена корелација на целите на бројни стратешки документи, планови и програми со стратешките цели на Стратегијата за рурален развој на општина Охрид (2022-2027).

Во табелата подолу се прикажани целите на овие плански документи, нивната поврзаност со Стратегијата и како целите на овие документи ќе бидат постигнати преку имплементација на истата.

Табела 2 Корелација на целите на Стратејјата за рурален развој на општина Охрид со други релевантни планови, програми/плански документи

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратејјата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Просторен План на Република Македонија (2004-2020)</p>	<p>Уредување на селските населби и подрачја</p> <ul style="list-style-type: none"> - интензивирање на позитивните форми на трансформација и социо-економски развој на селото преку оптималното искористување на ресурсите и зголемена динамика на економскиот развој, во согласност со современите принципи на пазарното стопанство; - зголемување на нивото на економската и социјалната згриженост, со непосредно влијание врз зголемувањето на мотивираноста на селското население и искажување на траен интерес за опстанок во матичната средина, целосна фирмација на сите аспекти на живеење и стопанисување во руралната средина и создавање на неопходна економска и социјална сигурност; - зголемено ниво на функционална и комунална опременост и планско уредување на селските населби, подобрување на локалната сообраќајна инфраструктура и ефикасна комуникациска поврзаност со центрите од повисоко ниво; - зачувување и унапредување на природните вредности и еколошките атрибути на просторот и афирмирање на културолошките особености и вредности. <p>Природно наследство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зачувување и заштита на сите простори со исклучиви неповторливи вредности од значење за научната, културно-образовната, воспитната, рекреативната и други функции; - Целосна заштита на флората и фауната преку заштита на поголеми просторни единици и насочено користење на природните потенцијали во склад со еколошките услови. <p>Развој на туризмот</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинирање на видовите на туризмот кои треба да се развиваат во одделните подрачја, во зависност од просторните и другите фактори за развој, со постигнување оптимум во специјализацијата на туристичката понуда; - во зависност од туристичката побарувачка, активирање на нови подрачја со доминантни природни или создадени туристички вредности, кои истовремено претставуваат главни развојни потенцијали посебно во недоволно развиените краеви; - со просторната организација на туризмот, покрај неговата основна економска функција, стимулирање и на социјално-здравствената и културно-образовната функција, како и подобрување на условите за дневна, викенд и празнична рекреација на локалното население и т.н. 	<p>Усогласеност: Целите на Стратејјата за рурален развој на општина Охрид се во корелација со целите на Просторниот план на Република Македонија. Приоритетните проекти за реализација на поставените цели во Стратејјата, ќе придонесат за унапредување на селските средини, нивно инфраструктурно уредување, развој на туризмот; одржливо користење на природните ресурси; развивање на органско земјоделско и сточарство; подобрување на образовните и здравствени стандарди и тн.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Национална стратегија за одржлив развој (2009-2030)</p>	<p>Клучни Цели</p> <p><u>РМ 1: Добра владеење и подобро креирање на политики</u></p> <p><u>Клучна Цел: Да се постави пристап за Добро владеење и подобро креирање на политики врз база на подобра регулатива и врз принципот дека одржливиот развој мора да биде интегриран во креирањето на политики на сите нивоа. Ова наметнува сите нивоа на власт да се поддржуваат и да соработуваат меѓусебно, зимајќи ги предвид разликата институционална поставеност, култури, и специфични околности во различни региони на Република Македонија.</u></p> <p><u>РМ 2: Разновидност на приходите во рурални региони и предизвици на одржливиот развој</u></p> <p><u>Клучна Цел: Активно да се поттикнува одржлив развој со цел да се промени структурата на приходите во руралните региони на Република Македонија (РМ), генерирање на регионални услуги со додадена вредност, поттикнување регионален и урбан одржлив развој во просторно планирање, и осигурување дека внатрешните и надворешните политики на владата на РМ се конзистентни со глобалниот одржлив развој и неговите меѓународни задолженија.</u></p> <p><u>РМ 3. Економски просперитет и креирање нови работни места</u></p> <p><u>Клучна Цел: Да се придонесе кон зголемена конкурентност, економски развој и зголемување на работни места со извршување потребни структурни промени кои и овозможуваат на економијата на различни нивоа да се справи со предизвиците од глобализацијата со креирање на поле во кое што и динамичното, иновативното и креативното претприемништво ќе може да напредува и во исто време да обезбедува социјална праведност и здрава животна средина.</u></p> <p><u>РМ 4. Одржливи човечки населби</u></p> <p><u>Клучни Цели: Да се подобри социјалниот, економскиот и квалитетот на животната средина во човечките населби, како и животната средина на сите луѓе.</u></p> <p><u>РМ 5. Меѓусекторски политики што го поткрепуваат општеството на знаење</u></p> <p><u>Клучни Цели: Да се поттикне развој за општеството засновано на знаење во Република Македонија што ќе им ги обезбеди на граѓаните клучните предиспозиции и функционална писменост која одредува глобална конкурентност, и истовремено ќе го развие граѓанскиот став во правец на одржлив развој.</u></p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата се во насока на унапредување на селските средини, со цел поттикнување на руралниот развој што е во корелација со целите на Национална стратегија за одржлив развој за подобрување социјалниот, економскиот и квалитетот на животната средина во човечките населби, како и животната средина на сите луѓе.</p>
<p>Стратегија за регионален развој</p>	<p>Главните стратешки цели на Стратегијата се: -Конкурентни плански региони што се одликуваат со динамичен и одржлив развој;</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој се во корелација со целите на</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>на Република Македонија (2009-2019)</p>	<p>-Поголема демографска, економска, социјална и просторна кохезија помеѓу и во рамките на планските региони во Република Македонија. За постигнување на овие цели дефинирани се приоритети: Стратешка цел 1: <i>Приоритет 1.1.</i> Поттикнување на економскиот раст во планските региони, <i>Приоритет 1.2.</i> Развивање на современа и модерна инфраструктура во планските региони, <i>Приоритет 1.3.</i> Препознавање и искористување на иновативниот потенцијал и поддигнување на техничко-технолошката основа на носежките индустрии во планските региони, <i>Приоритет 1.4.</i> Поддигнување на нивото на човечкиот капитал во планските региони, <i>Приоритет 1.5.</i> Креирање на конкурентски предности на планските региони, <i>Приоритет 1.6.</i> Оптимално користење и вاپоризација на природните ресурси и енергетските потенцијали во планските региони, <i>Приоритет 1.7.</i> Заштита на животната средина во планските региони Стратешка цел 2: <i>Приоритет 2.1.</i> Демографска ревитализација и порамномерна дистрибуција на населението помеѓу и внатре во планските региони, <i>Приоритет 2.2.</i> Градење на функционално-просторни структури за подобро интегрирање на урбаните со руралните средини во планските региони, <i>Приоритет 2.3.</i> Зголемување и порамномерна дисперзија на инвестициите и вработеноста помеѓу и во рамките на регионите, <i>Приоритет 2.4.</i> Поддигнување на степенот на социјален развој во планските региони, <i>Приоритет 2.5.</i> Поддршка на подрачјата со специфични развојни потреби, <i>Приоритет 2.6.</i> Развивање на прекугранична и меѓусебна соработка на планските региони, <i>Приоритет 2.7.</i> Поддигнување на капацитетите за планирање и реализација на развојот во планските региони.</p>	<p>Стратегијата за регионален развој на Р. Македонија во насока на порамномерна дистрибуција на населението и приходите; интегрирање на урбаните средини и т.н.</p>
<p>Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (2014-2020)</p>	<p>Стратешка цел: “Зголемување на конкурентноста на македонското земјоделско производство и прехранбената индустрија, развој на руралните средини и одржливо управување со природните ресурси. Специфични цели:</p>	

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реструктурирање и модернизација на земјоделско-прехранбениот сектор 2. Уредување на пазарите, организација на прехранбениот синџир и подобрување на квалитетот на земјоделските производи 3. Подобрување на условите за живот и за одвивање на економските активности во руралните средини 4. Континуиран пристап до знаењето и инвестирање во човечкиот капитал во земјоделството 5. Комплетирање на функционалноста на системот за безбедност на храната и 6. Одржливо управување со природни ресурси и ублажување на влијанието на климатските промени на земјоделството. 	
<p>Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (2021-2027)</p>	<p>Стратешки цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подобрување на конкурентноста на земјоделско-прехранбениот сектор, економската одржливост и приходот на земјоделските стопанства, • примена на еколошки практики во производството кои водат кон намалување на влијанието на климатските промени и прилагодување кон истите и • обезбедување на одржлив развој на руралните средини. <p>Специфични цели:</p> <p>СЦ1. Поддршка на одржливиот приход на земјоделските стопанства заради нивен придонес кон подобрување на сигурноста во обезбедувањето на доволно храна</p> <p>СЦ2. Зајакнување на пазарната ориентацијата и зголемување на конкурентноста, со особен фокус на истражувањето, технологијата и дигитализацијата.</p> <p>СЦ3. Подобрување на положбата на земјоделците во синџирот на додадена вредност на земјоделски производи.</p> <p>СЦ4. Придонес кон ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите, како и поголема примена на одржливата енергија.</p> <p>СЦ5. Поттикнување на одржлив развој и ефикасно управување со природните ресурси како што се вода, почва и воздух.</p> <p>СЦ6. Придонес кон заштита на биодиверзитетот, подобрување на услугите на екосистемот и зачувување на природните живеалишта и пределите.</p> <p>СЦ7. Привлекување на млади земјоделци и опеснување на развојот на бизнисите во руралните средини.</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој се усогласени со целите со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој, кои се во насока на обезбедување на одржлив развој на руралните средини, вработување, раст, социјална вклученост и локален развој во руралните средини и тн.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<p>СП8. Промовирање на вработување, раст, социјална вклученост и локален развој во руралните средини, вклучително и био-економија и одржливо шумарство.</p> <p>СП9. Подобрување на одворот на земјоделството кон барањата на општеството за здравствените аспекти на храната, вклучувајќи ги безбедноста, нутритивниот состав и одржливоста на храната, храна која завршува како отпад, како и благосостојбата на животните.</p>	
<p>Националната Стратегија за туризам на Р.М (2016 - 2021 год)</p>	<p>Осум клучни стратегии/стратешки цели се дефинирани за поддржување на професионалниот туристички развој на Македонија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Подигнување на свеста за Македонија како привлечна туристичка дестинација 2 Подобрување на привлечноста на Македонија како туристичка дестинација 3 Подобрување на организациските структури во туризмот 4 Подобрување на инвестициската клима за македонските претприемачи во однос на развојот на дополнителни објекти за сместување 5 Подобрување на квалитетот и квантитетот на достапни податоци за туризмот 6 Подобрување на рамковни услови за развој на туризмот 7 Подобрување на туристичкото знаење и квалитетот на услугите 8 Подобрување на свесноста на локалното население во однос на туризмот 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата се во корелација со целите на Националната Стратегијата за туризам на РМ. Со унапредувањето на руралните населени места во општина Охрид, се очекува да се подобрат условите за развој на туризмот, привлечноста како туристички дестинации, подобрување на квалитетот на услугите и сл.</p>
<p>Националната Стратегија за рурален туризам (2012-2017)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Идентификување на концептот и стратегијата за развој; -Поставување на рамка за поттикнување на развојот како дел од севкупната туристичка понуда на Република Македонија; -Развој на автентични сместувачки капацитети; -Развој на активности во природа; -Развој на активности поврзани со традиционалните обичаи, занаети и гастрономија; -Подобрување на управувањето со природните ресурси. 	
<p>Национална Стратегија за заштита на природата 2017-2027</p>	<p>Во Националната Стратегија за заштита на природата, дефинирани се следните национални цели за заштита на природата:</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 1: Г-одржливост и геонаследството и другите компоненти на природата (биолошката и пределската разновидност) соодветно да се идентификуваат, истражуваат, мониторираат и инвентаризираат.</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 2: Да се заштитат, зачуваат и мониторираат компонентите на геодиверзитетот, геонаследството, биолошката и пределската разновидност.</p>	<p>Усогласеност: Одредбите и целите на Стратегијата за рурален развој на општина Охрид се усогласени со целите на Националната Стратегија за заштита на природата преку одржливо користење на природните ресурси.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратејата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 3: До 2022 година да се вгради политиката за заштита на природата во стратегите, плановите и програмите во другите сектори.</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 4: Да се воспостави и практикува одржливо користење на геодиверзитетот, геонаследството и другите компоненти на природата (Биолошката и пределската разновидност) преку употреба на традиционални знаења, иновации, најдобри практики и позитивни стимулации за зачувување и одржливо користење на природата.</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 5: Да се унапредат законодавната рамка, согласно ЕУ легислативата и релевантните ратификувани меѓународни договори за заштита на природата и да се обезбеди соодветна институционална рамка преку зајакнување на административните капацитети.</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 6: Да се подигне нивото на информираност, едукација и промоција за вредностите и значењето на геодиверзитетот и геонаследството и другите компоненти на природата (Биолошката и пределската разновидност);</p> <p>НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 7: Да се обезбеди континуирано и зголемено финансирање на заштитата на природата од буџетски средства на централно и локално ниво, од инвестиции и други извори на финансирање, преку воспоставување на соодветни одржливи и ефикасни модели на финансирање на заштитата и одржливото користење на природата.</p>	<p>Усогласеност: Главните цели за заштита на биолошката разновидност, идентификувани во Националната стратегија за биолошка разновидност се усогласени со целите дефинирани во Стратејата за рурален развој во општина Охрид. Предложените приоритетни проекти за реализација на специфичните цели ќе придонесат за одржливо користење на природните ресурси.</p>
<p>Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план 2018-2023</p>	<p>-Надминување на основните причини за загуба на биолошката разновидност преку нејзино интегрирање во целото општество;</p> <p>-Намалување на директните и индиректните притисоци врз биолошката разновидност;</p> <p>-Подобрување на статусот на биолошката разновидност преку зачувување на екосистемите, видовите и генетската разновидност заради зголемување на придобивките од биолошката разновидност и екосистемските услуги;</p> <p>-Подобрување на знаењето и достапноста на сите релевантни информации во врска со биолошката разновидност.</p>	<p>Усогласеност: Определите и целите на Стратејата се во насока на поттикнување на развојот на традиционални културни манифестации во руралните области, што е во</p>
<p>Национална стратегија за развој на културата за периодот 2018-2022</p>	<p>Посебни цели</p> <p>Културни можности за секого</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Да се поттикнуваат уметничкото творештво, културниот развој, образованието и креативниот потенцијал. ○ Да се негуваат уметничката извонредност, експеримент и иновација. 	<p>Усогласеност: Определите и целите на Стратејата се во насока на поттикнување на развојот на традиционални културни манифестации во руралните области, што е во</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратејата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Национална стратегија за управување со отпад (2008-2020)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Да се овозможи достапност и учество во културните процеси. ○ Да се вложува во развојот на публиката и на културните потреби на граѓаните. ○ Културен капитал, разновидност, соработка <ul style="list-style-type: none"> ○ Да се афирмира културата како клучен економски, социјален и политички капитал и фактор што го шири демократскиот јавен простор. ○ Да се негуваат македонскиот јазик, јазиците на заедниците и интеркултурната комуникација. ○ Унапредување на заемното разбирање, дијалогот и рамноправната вклученост на ранливите и маргинализираните групи во културната продукција и во социо-културниот живот, со што културата ќе се презентира како фактор на општествена кохезија и трансформација. ○ Да се обезбеди заштита, управување и вреднување на културното наследство во согласност со современите европски практики. ○ Да се зајакне независниот културен сектор како важен социокултурен чинител. ○ Да се развиваат регионалната и меѓународната културна соработка врз принципите на партнерство и замена. Реформи <ul style="list-style-type: none"> ○ Да се спроведе реформа на Министерството за култура и да се ревитализираат институциите на културата заради независно и ефикасно работење. ○ Да се воведат султински измени во законската рамка што директно или индиректно влијае врз културата заради отстранување на несоодветните административни ограничувања. ○ Да се развива интересекторската соработка, ○ Да се воведат современи модели на финансирање во културата. <p>-Имплементирање на општите принципи и насоки за управување со отпад; -Воспоставување на интегрирана национална мрежа на инсталации (и инсталации за преработка на отпад и отстранување на отпадот); -Исполнување на меѓународните обврски во однос на управувањето со отпадот; -Усогласување на политиката и законодавството за управување со отпад со европските и светските стандарди; -Воспоставување на ефективна институционална и организациска структура во сите фази на имплементација на новиот интегриран систем за управување со отпад;</p>	<p>корелација со целите на Национална стратегија за развој на културата.</p> <p>Усогласеност: Целите дефинирани во Стратејата за рурален развој на општина Охрид, се во корелација на целите на Националната стратегија за управување со отпадот и акциониот план.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<p>-Подигнување на јавната свест, -Затворање или/ли санација на постојните општински депонии или/ли индустриски „жешки точки“.</p> <p>-Ревитализација на контаминираните локалитети во животната средина и воспоставување целосно нов систем на одговорност за состојбата на животната средина, кој ќе вклучува правни, институционални и финансиски механизми за решавање на проблемите поврзани со санација на еколошките жаришта во иднина.</p>	
<p>Акционален план за управување со отпад на Република Македонија 2020-2030</p>	<p>Управувањето со отпадот, заради поголема ефикасност на ресурсите има за цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Да се управува со отпадот како со ресурс, ○ Отпадот кој се создава по глава на жител да се намалува, ○ Да се изнајдат економски опции за повторна употреба и рециклирање, ○ Поголемо рециклирање на материјалите согласно висококвалитетни стандарди, ○ Преработката за добивање енергија да биде лимитирана на материјали кои не може да се рециклираат, ○ Депонирањето да биде сведено на минимум, и ○ Да нема повеќе незаконски пратки на отпад. <p>Стратешки цели (базирани врз идентифицираните проблеми) поставени според следната структура:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Политиката на управување со отпад во Македонија 2. Европски политики и законскиот контекст 3. Подобрувања на националната правна рамка 4. Зајакнување на капацитетот на централната власт 5. Подобрување на регионалното планирање и испорака на услугите 6. Подобрување на податоците за управување со отпад 7. Подобрување на одговорноста на производителот 8. Управување со комунален отпад 9. Управување со комерцијален и индустриски отпад 10. Отпад од градежништво, рушење и ископување 11. Управување со опасен отпад 12. Медицински отпад 13. Мил од отпадни води 14. Депонии 	

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратејата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Национален план за заштита на амбиентален воздух во Република Македонија (2013-2018)</p>	<p>15. Извоз и увоз на отпад 16. Санација на нелегалните депонији и загадените подрачја</p> <p>-Поставува мерки за подобрување на квалитетот на воздухот на целата територија на земјата. Планот е водечки документ за сите идентификувани релевантни институции, одговорни за спроведување на мерки насочени кон подобрување на квалитетот на воздухот на локално и глобално ниво.</p> <p>-Предвидува мерки за мониторинг и оцена на квалитетот на воздухот, мерки за намалување на емисиите во воздухот од областа на енергетиката, индустријскиот сектор, транспортниот сектор, земјоделскиот сектор и мерки за заштита на здравјето на луѓето, мерки кои произлегуваат од барањата на меѓународни стандарди и мерки за заштита во случај на природни катастрофи.</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратејата за рурален развој во општина Охрид се во насока на подобрување на квалитетот на воздухот, што е во корелација со целите на Национален план за заштита на амбиентален воздух во Република Македонија (2013-2018).</p>
<p>Национална стратегија за води (2011-2041)</p>	<p>Главната цел на управувањето со водите е постигнување на интегриран и координиран режим на водите на територијата на Република Македонија. Ова вклучува не само локација и изградба на системи за вода, но, исто така, квантитативна и квалитативна состојба на водата на начин кој најдобро одговара на одредена локација и одредено време. Главните цели кои треба да се постигнат со интегрираното управување со водите во Република Македонија, а се поврзани со заштита на природата се:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Да се постигне и да се зачува добар статус на водата на површинските и подземните водни тела; -Заштита на водата и екосистемите зависни од вода и -Усогласување на мерките на управување со водите со корисниците на просторот од другите сектори. <p>Целта на заштита на водата е зачувување на здравјето на луѓето и животната средина, што вклучува остварување и зачувување на добра состојба на водата, спречување на загадувањето на водата, спречување на хидро-морфолошките промени и рехабилитација на статусот на водата каде што е нарушен. Со целите се опфатени и:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Заштита на заштитените и други области од значење, во врска со водните површини-области на посебна заштита на водите, области за зачувување на здравјето на луѓето и на зачувување на вода и екосистемите зависни од вода и зачувување на биолошката разновидност во рамките на интегрираното управување со водите; -Подобрување на еколошките функции на водите каде што квалитетот на водата е влошен и таму каде што потребниот квалитет на водата не е постигнат, интегрирано 	<p>Усогласеност: Целите дефинирани во Национална стратегија за води се во корелација на целите дефинирани во Стратејата за рурален развој на општина Охрид, каде се предвидува одржливо користење на природните ресурси, инфраструктурно и комунално уредување на селските средини.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Национална стратегија за Механизам за Чист развој (2008-2012)</p>	<p>-Да им помогне на земјите од Анекс I во достигнување на нивните цели за намалување на емисиите, преку промовирање на обновлива енергија, енергетска ефикасност, подобрување на управувањето со отпадот, пошумување и други активности за намалување на емисиите на стакленички гасови.</p> <p>-Да придонесе за одржлив развој во земјите кои не се дел од Анекс I, односно им овозможува на земјите во развој да привлечат дополнителни инвестиции за постигнување на своите цели на одржлив развој преку продажба на потврдени намалувања на емисии како резултат од спроведувањето на проекти од Механизмот за чист развој.</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој на општина Охрид се во насока на намалување на емисиите на стакленички гасови и подобрување на квалитетот на воздухот преку подобрување на инфраструктурата и управување со отпадот во руралните средини.</p>
<p>Национална транспортна стратегија (2018-2030)</p>	<p>-Промоција на економскиот пораст со градење, подобрување, управување и одржување на транспортните служби, инфраструктура и мрежи за добивање на максимална ефикасност;</p> <p>- Го олеснува користењето на транспортните системи со користење на интелигентни транспортни системи (ИТС) и мобилни апликации за онлајн-информации за патување, планирање на патувањето и продажба на билети;</p> <p>- Подобрување на безбедноста на пешаците, велосипедистите, возачите, патниците и кадрите;</p> <p>-Промоција на социјалниот фактор со поврзување на далечните и неразвиени заедници и зголемување на пристапноста на транспортната мрежа;</p> <p>-Заштита на животната средина и подобрување на здравството со градење и инвестирање во јавниот транспорт и другите видови ефикасен и постојан транспорт кој ја намалува емисијата и потрошувачката на ресурси и енергија.</p>	<p>Усогласеност: Подобрување на инфраструктура во селските средини е цел на Стратегијата за рурален развој на општина Охрид, што е во корелација со целите на Националната стратегија за транспорт. Сообраќајната инфраструктура ќе овозможи подобрување на пристапноста, безбедноста на учесниците во сообраќајот</p>
Регионално ниво		
<p>План за управување со Светското природно и културното</p>	<p>Во План за управување со Светското природно и културното наследство на Охридскиот Регион (2020 - 2029) се дефинирани следните цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Зајакнување на управувањето со природното и културното наследство во Охридскиот Регион 	<p>Усогласеност: Стратегијата е во насока на исполнување на целите за Планот за управување со Светско природно и културно наследство на Охридскиот регион, преку</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Наследство на Охридскиот Регион (2020 - 2029)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Минимизирање на влијанијата на водите во сливот на Охридското Езеро ➢ Примена на одржливо земјоделство и шумарство ➢ Развивање на одржлив туризам ➢ Контрола врз внесувањето на апохтони видови ➢ Реставрација и ревитализација на живеалиштата ➢ Одржливо рибарство ➢ Заштита на пределот ➢ Ублажување и адаптација на климатските промени ➢ Обновување на урбанистичко-архитектонските вредности ➢ Зачувување и презентација на селектирани археолошки локалитети ➢ Подобрување на конзерваторскиот третман на заштитените добра ➢ Подигање на свеста за значењето на природното и културното наследство во Охридскиот Регион 	<p>одржливо користење на природните ресурси, одржлив туризам, развој на културни манифестации.</p>
<p>Програмата за развој на Југозападниот плански регион (2015-2019)</p>	<p>Програмата за развој на Југозападниот плански регион ги поставува следните цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Модерна регионална економија базирана врз висока технологија и знаење ➢ Образование прилагодено на потребите на економскиот развој, ефикасна социјална и здравствена заштита за населението во Регионот и создавање услови за запирање на миграцијата ➢ Развој на туризмот поврзан со природното и културното наследство, и ➢ Зачувување на квалитетот на животната средина 	<p>Усогласеност: Имплементацијата на целите на Стратегијата за рурален развој ќе овозможат подобрување на образовните, здравствените стандарди во руралните места, развој на туризмот, зачувување на квалитетот на животната средина, подобрување на условите за живот и намалување на миграцијата, што е во корелација на целите Програмата за развој на Југозападниот плански регион.</p>
<p>Просторен План на Охридско Преспанскиот Регион 2005-2020</p>	<p>Просторниот план на Охридско-преспанскиот регион, како долгорочен, интегрален, развоен документ, каде е дефинирана просторната организација на Регионот, има за цел создавање на порационална организација на различните видови на користење на земјиштето, како и нивна меѓусебна поврзаност, со што би требало да се избалансираат потребите од социо-економски развој, заштита на животната средина и нивото на техничката опременост на просторот.</p> <p>Цели на итниот економски просторен развој на Регионот се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разместување на пролаводните и службни дејности во просторот врз принципот на рационално користење, организирање и уредување на земјиштето; 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој во општина Охрид ќе овозможат унапредување на руралните средини во однос на економски и социјален развој, квалитетот на животната средина базиран на принципите за одржлив развој. Целите на стратегијата ќе овозможат инфраструктурно подобрување на селските средини.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<ul style="list-style-type: none"> - Унапредување и подобрување на патната поврзаност со поблиските и поддалечни простори од Регионот со локални, регионални и меѓународни патни правци; - Квалитативни структурни промени на стопанските сектори; - Поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја како детерминанта на позабрзан и порамномерен стопански развој; - Алокација на производните и службни дејности со примена на системска, материјална, едукативна и друга поддршка за зачувување, заштита и унапредување на природната и создадена средина. 	
<p>Регионалниот план за управување со отпад на Југозападен плански регион</p>	<p>Регионалниот план за управување со отпад на Југозападен плански регион ја има следнава визија и следниве цели:</p> <p>Визија: Да се обезбеди регионална планска рамка за одржливо управување со отпадот и преработка на ресурсите преку развивање на интегриран систем за управување со отпад со следниве општи цели:</p> <p>Цел А: Минимизирање на негативните влијанија на животната средина и на здравјето на луѓето предизвикани од создавањето и управувањето со отпад.</p> <p>Цел Б: Минимизирање на негативните општествени и економски влијанија и максимизирање на социјалните и економските можности,</p> <p>Цел В: Усогласеност на законските барања, целите, принципите и политиките поставени во европската и националната правна и регулаторна рамка.</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој се во насока на планско управување со отпадот кој се создава во селските средини, со цел спречување на негативните влијанија врз животната средина што е во корелација со целите на Регионалниот план за управување со отпад на Југозападен плански регион.</p>
<p>План за управување со сливот на Охридското Езеро 2020</p>	<p>Во планот се воспоставени четири клучни еколошки цели кои генерално треба да се постигнат до 2031 година:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Обновување на дообрата состојба на површинските и подземните водни тела; ✓ Спречување на влошување на состојбата кај водните тела кои веќе имаат добар или висок статус; ✓ Намалување на хемиското загадување; и ✓ Постигнување на целите поврзани со водата за заштитените подрачја. 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој предвидуваат комунално уредување што е во насока на спречување на влошување на состојбата на површинските водни тела и Охридското Езеро.</p>
Локално ниво		
<p>Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)</p>	<p>Примарните цели на ЛЕАП на општина Охрид се:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Спроведување на барањата за заштита на животната средина на локално ниво; 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој се во корелација со целите на ЛЕАП на општина Охрид, кои се во насока на решавање на приоритетните еколошки проблеми, заштита и унапредување на</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Идентификација на потребите на административните структури и нивно зајакнување со цел ефикасно управување со животната средина на локално ниво; ➤ Интегрирање на политиката за заштита на животната средина во останатите секторски политики; ➤ Поттикнување на сите субјекти кон поголема одговорност за заштитата на животната средина, особено јавноста; ➤ Промовирање на еколошки одржлив пристап во сите сфери на дејлување на Општината; ➤ Продолжување на процесот на приближување кон политиките на Европската унија во областа на животната средина, на локално ниво; ➤ Спроведување на барањата за заштита и управување со светското природно наследство како дел од Охридскиот УНЕСКО Регион; ➤ Обезбедување финансиски средства за решавање на приоритетните еколошки проблеми итн. 	<p>светското природно и културно наследство како дел од Охридскиот УНЕСКО Регион и т.н.</p>
<p>Стратегија за локален економски развој 2007-2018</p>	<p>Стратешки цели за тематска област - Инфраструктура и заштита на животна средина (сообраќајна и комунална, урбано и просторно планирање):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Довршување на канализациона и водоводна инфраструктура и соодветен третман на отпадните и атмосферските води на територијата на општина Охрид според светски стандарди; • Регулација и рехабилитација на сливното подрачје на Охридското Езеро; • Воспоставување механизам за ефикасно управување со инфраструктурата и интегрална заштита и управување со животната средина, светското природно и културно наследство почитувајќи ги законските регулативи и обврските превземени со потпишување на досието со УНЕСКО; • Стратегија за управување со цврстиот отпад; • Доградба и осовременување на сообраќајната инфраструктура; • Користење на алтернативни обновливи извори на енергија и изградба на систем за централно затоплување на градот; <p>Стратешки цели за тематска област - Култура, културно-историско и природно наследство:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Засилена иницијатива за донесување на закон за Охрид; 	<p>Усогласеност: Во Стратегијата за рурален развој во општина Охрид се предвидува инфраструктурно и комунално уредување, управување со отпадот генериран во селските средини, заштита и унапредување на светското природно и културно наследство како дел од Охридскиот УНЕСКО Регион и т.н. што е во корелација со целите на Стратегија за локален економски развој.</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Стратегија за развој на туризмот во општина Охрид 2020-2025 (нацрт)</p>	<p>Цели или барања на инфраструктурните, техничките и кадровски капацитети;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Засилена, координирана и зголемена промоција и презентација на културното и природното богатство и културните настани; • Нови форми и активности за координиран и одржлив развој на културното и природното наследство. 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегија за рурален развој на Охрид, се во насока на искористување на туристичките потенцијали на руралните области, кои се очекува да го подобрат квалитетот на живеењето, што е во корелација со целите на Стратегија за развој на туризмот во општина Охрид.</p>
<p>Планот за управување со Националниот парк Галичица 2010-2020</p>	<p>Основната цел на туризмот во Општина Охрид е одржливиот развој со примена на принципите на УНЕСКО. Туризмот треба биде фактор на функционална туристичка дестинација, основа за креирање на туристички производи конкурентни на туристичкиот пазар и иновативни и квалитетни солугии.</p> <p>Стратешки цели на оваа стратегија се:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ 1) Охрид како туристичка дестинација да се потпира на заштитата и унапредувањето на животната средина како основна развојна компонента при што управувањето со капацитетот на просторот, отворениот инвестициски процес и туристичката инфраструктура ќе бидат од приоритетно значење. ❖ 2) Компетенциите, иновациите и квалитетот да овозможат користење на прифатлива јавна свест за значењето на туризмот, а низ подобрен едукативен, комуникативен и управувачки процес, да се дојде до позитивни ефекти од развојот на туризмот. ❖ 3) Креирање на туристички производи како плод на туристичките вредности на Општина Охрид низ кои придобивки ќе имаат засегнатите страни преку кооперативни партнерства. 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој во Охрид се усогласени со целите на Планот за управување со НП Галичица, како резултат на одржливиот развој на туризмот, одржливо користење на природното наследство и унапредување на локалните заедници без притоа да се наруши квалитетот на животната средина.</p>
<p>Планот за управување со Националниот парк Галичица 2010-2020</p>	<p>Планот за управување има за цел да ги опише потеклото и особините на природните вредности на подрачјето на Паркот, да постави цели и приоритети за нивно зачувување и да разработи реалистичен план за посигнување на целите.</p> <p>Основни цели се подредени во четири групи, и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - општи цели кои се однесуваат на зачувување на природните вредности; - општи цели за поддршка на посетителите и еколошка едукација; - општи цели за поддршка на локалните заедници и - општи цели за поддршка на спроведување на Планот за управување. <p>Општи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Клучните природни вредности на Паркот се наоѓаат во поволна состојба. 	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој во Охрид се усогласени со целите на Планот за управување со НП Галичица, како резултат на одржливиот развој на туризмот, одржливо користење на природното наследство и унапредување на локалните заедници без притоа да се наруши квалитетот на животната средина.</p>

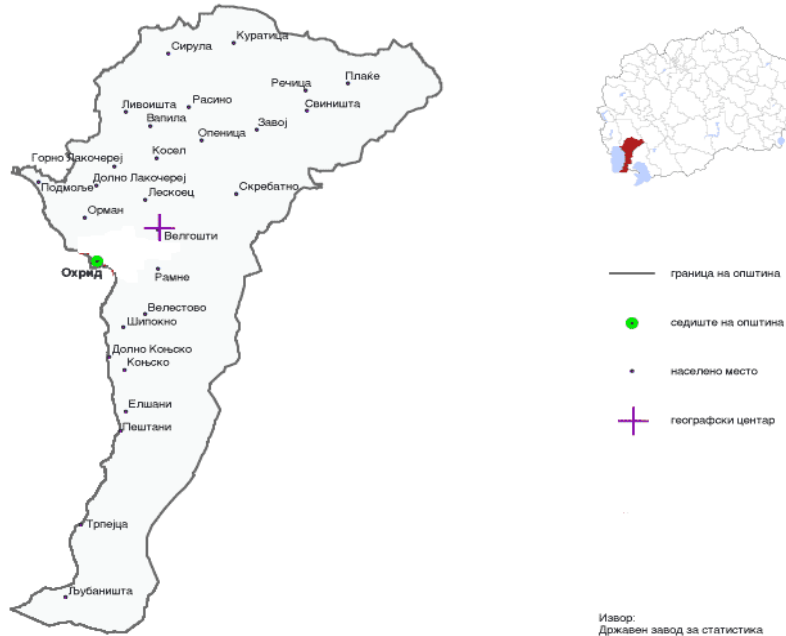
Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпорирани во Стратегијата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
<p>Стратегијата за развој на одржлив туризам во Националниот парк Галичица 2009-2013.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Основните еколошки процеси се одвиваат непрекинато на најголем дел од Паркот со што се овозможува долгорочна заштита на карактеристичните видови и екосистеми во Паркот. - Екосистемите во Националниот парк Галичица се поврзани со тие во регионот со што се обезбедува нивно взаемно функционирање и поефикасна заштита. - Урбанизацијата во Паркот е контролирана и во функција на одржливиот развој и квалитетот на животот во локалните заедници. - Во Паркот постојат бројни можности за инспирација, незаборавни доживувања и рекреација во природна, неурбанизирана средина без притоа да се предизвикуваат значајни нарушувања на природата. - Разновидната и соодветна инфраструктура и непосредниот контакт со природата кај посетителите буди голем интерес и поддршка за зачувување на природата. - Приходите кои локалните заедници ги остваруваат од одржливиот туризам ги надмесуваат загубените приходи од директното искористување на природните ресурси. - Жителите во Паркот ја разбираат потребата од заштита на природните и културните вредности во Паркот и дека тоа придонесува за развој на одржливиот туризам како значајна стопанска дејност во локалните заедници. - ЈУНПГ има разновиден, мотивиран и професионален кадар кој придонесува таа да биде ефективна, ефикасна и одговорна установа. - Основната дејност на ЈУНПГ се финансира од јавни приходи, додека развојот на Паркот се финансира од јавни приходи или од приходи што ги остварува устанавата (влезници, изнајмување на објекти и земјиште итн.), донации и проекти. - Во извршувањето на своите функции ЈУНПГ ужива голема поддршка од локалните заедници, Централната и локалните власти и пошироката јавност <p>Финансиска одржливост: при инвестирањето во туризмот, посебно треба да се внимава на тоа инвестициите да обезбедуваат сигурен приход и да не го оптоварат буџетот на ЈУНПГ.</p> <p>Еколошка одржливост: квалитетот на природните и културните вредности се препознаваат како главен капитал на подрачјето. Целта е да се унапредат овие вредности во тие делови кои се најпривлечни за посетителите.</p> <p>Ефикасно користење на ограничените финансиски средства: треба да се избегне непотребно прекопување и администрација со цел финансиските средства да се</p>	<p>Усогласеност: Целите на Стратегијата за рурален развој во општина Охрид се во корелација на целите на Стратегијата за развој на одржлив туризам во Националниот парк Галичица, кои се во насока на подобрување на квалитетот за живот во локалните заедници, подобрување на квалитетот за работа,</p>

Релевантни национални стратегии, планови и програми	Цели или барања на националните стратегии, планови и програми	Како целите на националните планови, програми и стратегии се инкорпирани во Стратејата или ќе бидат постигнати при нејзина имплементација
	<p>искористат што е можно поефективно во смисла на управување со одржливиот туризам во Паркот;</p> <p>Подобрување на квалитетот на животот: место што е привлечно за посета е исто така и привлечно место за живеење и работа. Стратегијата за туризам во голем мерка се посветува на подобрување на квалитетот на живеењето на локалните заедници, но исто така и работните услови и стручната способност на вработените во ЈУНПГ и Отчетност: приходите од влезници, донации и други јавни давачки ќе се користат на транспарентен начин.</p>	<p>обезбедување на попривлечни места за посета и т.н.</p>
<p>План за управување со отпад на општина Охрид за период 2018 -2020 година</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Предвидени активности за реализација на Планот - Подобрување на собирањето и транспортот на отпадот, - Промоција на минимизирањето на отпадот (Изградба на интегрирана инфраструктура за управување со отпад (инсталација за преработка на материјали за рециклирање); - Интервенција во системот за собирање на комунален отпад; - Подобрување на управувањето со депонијата за комунален отпад (Ремедијација на постоечките нестандартни депонии и дивите депонии); - Превенција на создавање на отпад (Јавна кампања (континуирано) и организирање акции во училишта); - Селектирање на рециклабилни фракции; - Биоразградлив отпад (Воведување на основен систем за примарна селекција и рециклажа до 50%); - Промоција на учеството на јавноста и промена во однесувањето (Кампања за зголемување на јавната свест за управувањето со отпад и за селекција на отпад и компостирање); - Мониторинг и информирање (Следење на индикатори) - Организациона и институционална поставеност (Воведување на тарифен систем). 	<p>Усогласеност: Целите на Стратејата за рурален развој се во насока на обезбедување на чиста животната средина и управување со отпадот во руралните средини што е во корелација со целите на Планот за управување со отпад во општина Охрид.</p>

4 РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТИ НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

4.1 Географска положба и демографски карактеристики

Општина Охрид се наоѓа во југозападниот дел на Република Северна Македонија, лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, со површина од 389,93 km². Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна. Општина Охрид се граничи со општините Дебарца на запад и север, Демир Хисар на североисток, Ресен кон исток, а на југ Општината се граничи со Р. Албанија.

Слика 1 Местоположба на Општина Охрид во однос на Р. Северна Македонија и локација на населени места во Општината

Општина Охрид, како единица на локална самоуправа, ја сочинуваат 28 населени места, односно градот Охрид (административен центар) и селата: Вапила, Велгошти, Велестово, Горно Лакочереј, Долно Коњско, Долно Лакочереј, Елшани, Завој, Коњско, Косел, Куратица, Лагадин, Лескоец, Ливоишта, Љубаништа, Опеница, Орман, Пештани, Плаќе, Подмоље, Рамне, Расино, Речица, Свињишта, Сирула, Скребатно, Трпејца и Шипокно.

- **Љубаништа**

Селото Љубаништа се наоѓа на источниот брег на Охридското Езеро, јужно од градот Охрид. Љубаништа е стара населба. Прв пат се споменува во 1582 година, кога тука живееле 70 христијански домаќинства.

• Трпејца

Трпејца (Македонија)

Координати 40°57'59" СГШ 20°48'59" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	303 жит.

Селото Трпејца е сместено во подножјето на планината Галичица, во една природна вдлабнатина меѓу карпите на источниот брег од Охридското Езеро, на надморска височина од 695 - 750 метри. Трпејца се наоѓа 25 km оддалеченост јужно од Охрид, во крајниот јужен дел на истоимената општина, а покрај селото минува патот Охрид - Св. Наум.

Трпејца е многу старо село со богата историја, за што сведочат остатоците од минатото. Меѓу народот се верува дека името на селото потекнува од зборот *трпеца*, кои во време на верските празнувања биле поставувани крај некогашната тврдина, која се наоѓала на возвишението Осој (1006 m) јужно од селото. Со векови, православното христијанство е традиционалната религија. Најстарата зачувана црква е „Св. Богородица Заумска“ од 14-тиот век. Неодамна е обновена и старата селска црква „Св. Никола“. Во селото Трпејца работи основно училиште до IV одделение, а работат и повеќе услужни објекти.

• Пештани

Пештани (Македонија)

Координати 41°00'56" СГШ 20°48'32" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	1326 жит.

Селото Пештани се наоѓа во подножјето на планината Галичица, на источниот брег на Охридското Езеро, 12 km јужно од градот Охрид, и се наоѓа на патот од Охрид за Свети Наум.

Пештани е опкружено со прекрасна природа. На запад се наоѓа Охридското Езеро, а над населбата се издигнува планината и НП Галичица.

Многу значајна е пештерската црква „Света Богородица“ (пештанска). Во самото село Пештани и во неговата околина има седум цркви: „Св. Врачи“, „Св. Ѓорѓија“, „Св. Никола“, „Св. Петка“, „Св. Никола“, „Св. Троица“ и „Св. Богородица“. Од уметнички аспект најзначајна секако е „Св. Богородица“ која воодушевува со својот фрескоживопис. Во близината на Пештани се наоѓало и наколно живеалиште од неолит.

Во Пештани се наоѓа и централното основно училиште „Св. Наум

Охридски“ од 1-9 одд. во кое доаѓаат ученици од околните села.

Пештани располага со бројни сместувачки капацитети меѓу кои најголем е хотелот „Десарет“. Постојат голем број ресторани, кафе барови и т.н.

• Елшани

Елшани (Македонија)

Координати 41°01'31" СГШ 20°48'48" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	590 жит.
Надм. височина	870 м

Елшани се наоѓа на 10 km јужно од градот Охрид. Основниот дел од селото е сместен на 850 - 950 метри надморска височина, на неколку стотици метри од Пештани и од брегот на Охридското Езеро. Новата придружна населба Елшец започнува на езерскиот брег, на 700 мн.в.

Со векови, православното христијанство е традиционалната религија, а датирањето на најстарата црква оди дури во 1408 година. Во селото постојат две цркви: Соборната црква „Св. пр. Илија“ (обновена во 1859; насликана во 1944) и „Св. мч. Мино“ (изградена во 1994). Во средиштето на селото се наоѓа спомен-чешмата „Клајнец“. Во Елшани можат да се видат остатоци од старата селска архитектура.

Елшани е опкружено со територијата на НП „Галичица“, а во непосредна близина е Охридското Езеро. Елшани е извонредна

почетна точка за планински прошетки или искачување по карпи во Националниот парк Галичица. Од друга страна, разгранетата мрежа од патеки, тесни селски улици и локални неоптоварени патишта се идеални за пешачење, трчање или велосипедизам.

- **Свети Стефан со Шипокно**

Селото Шипокно е планинско село, со неколку стари куќи. Според пописот има само 5 жители. Во селото е спроведена електрична енергија но нема водовод и канализација. Со вода се снабдуваат од заедничка чешма во селото. Поради немање услови за пристоен живот, жителите го напуштиле селото и во најголем број се доселиле во пониските делови, формирајќи ја населбата Св. Стефан. Денес во селото постојано живеат двајца жители.

- **Велестово**

Од Охрид, селото Велестово е оддалечено 4 до 5 km. Се оди по асфалтиран пат. Местоположбата на селото од каде има прекрасен поглед на езерото и градот Охрид придонеле ова село да биде атрактивно за купување на земја и изградба на современи викенд куќи. Секоја година тука се одржува поетски уметнички собир под отворено небо и му се посветува на оригинален, интелектуален, современ поет. Поетската ноќ во Велестово има и изложба на скулптури и за уметниците е инспиративна средба чија вредност е во нејзината неинституционалност и спонтаноста. До сега се одржани преку 20 средби.

- **Рамне**

Селото Рамне е оддалечено од Охрид 4-5 km во источен правец. Селото е сместено на зарамнета варовничка тераса на северозападната падина на планината Галичица, поради што (најверојатно) го добило и своето име. Во селото и неговата непосредна околина има повеќе карстни извори наречени: Летница (или Стара Вода), Поник, Ливадиште, Горни и Долни Бунари. Варовничкиот состав на земјиштето овозможува изобилство од вода и доста силен и поволен водостој на селската чешма, кој овозможува покрај за пиене, водата да се користи и за наводнување преку летото. Рамне спаѓа во редот на најстарите села во Охридско. Најверојатно е основано во раниот среден век, за што сведочи и напишаниот Рамненски (Болоњски) псалтир од овој период.

• **Долно Коњско со Коњско**

Долно Коњско (Македонија)

Координати 41°03'03" СГШ 20°48'48" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	551 жит.

Долно Коњско се наоѓа јужно од градот Охрид, над патот Охрид - Св. Наум и во непосредна близина на Охридското Езеро. Оваа населба е оддалечена на 5 km од градот Охрид. Историјата на Долно Коњско започнува со доселувањето на неговите жители од старото Коњско, кое сега е речиси напуштено. До средината на 20-тиот век, просторот на кој сега се наоѓа населбата претставувал каменест и сув рид на кој за брзо време била подигната денешната населба.

• **Горно Коњско**

Коњско (Македонија)

Координати 41°03'00" СГШ 20°48'48" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	22 жит.

Коњско е сместено на едно високо издигнато плато на западните падини од планината Галичица. На север, селскиот атар се граничи со атарот на селото Шипокно-месна заедница Свети Стефан со Шипокно, а на југ со атарот на селото Елшани. На источната страна се издига гребенот на планината Галичица, додека од западната страна се наоѓа Охридското Езеро. Веднаш под селото на планинската падина сè до самиот брег на Охридското Езеро и патот кој води кон Пештани и манастирот „Свети Наум“ е изградена туристичката населба Долно Коњско со голем број на хотели, одморалишта, сместувачки капацитети, приватни викенд-куќи и вили и угостителски објекти.

Во селото дејствува храмот посветен на „Св. мч. Мино“ околу кој се наоѓаат селските гробишта. Училиштето е целосно запуштено.

• **Велгошти**

Велгошти (Македонија)

Координати 41°07'57" СГШ 20°50'12" ИГД

Општина	Општина Охрид
Население	3060 жит.
Надм. височина	721 м

Велгошти се наоѓа на подножјето на планината Исток и е познато по природната околина. Поголемиот дел од населеното место е расположено на падините и во подножјето на ридовите: „На плуска“, „Горни лозја“, „Црвени Камчиња“, „Олмец“, „Костење“, и „Чардак“. На запад, југозапад и на североисток селото е отворено кон Охридската Котлина. Над селото се наоѓа манастирот „Св. Петка“. Уште погоре во планината се наоѓаат црквите Св. Илија и Св. Никола. Од центарот на Охрид до центарот на Велгошти има 2,5 km. Всушност денеска Велгошти е споено со Охрид преку улицата "Илинденска" Како граница со Охрид е мостот на реката суводолица Сушица. Во селото постои основното училиште „Живко Чинго“ и детска градина „Јасна Ристеска“.

- **Лескоец**

Селото Лескоец се наоѓа на 4,1 km. оддалеченост од Охрид и во моментот претставува приградска населба на градот Охрид, со развиена индустриска зона и голем број на мали и средни капацитети. Селото брои 2595 жители. Најголем број од денешното население во Лескоец потекнува од планинските села во некогашната коселска општина, мигрирајќи во текот на 70 и 80 тите години на минатиот век како работна сила во големите индустриски капацитети во близина на Лескоец. Позначаен културно-историски споменик е Црквата „Св. Спас“ - стара црква, изградена во 1462 година.

- **Долно Лакочереј**

Селото Долно Лакочереј се наоѓа во северниот дел од Охридската котлина, во подножјето на ридот Градиште (936 m) што претставува дел од планинскиот масив Копарница што ја дели Охридската од Струшката котлина. Се наоѓа на 5 km северно од градот Охрид и се надоврзува на градот веднаш после населбата Радојца Новичиќ, на надморска висина од 698 m. Од западната и северната страна селото е заградено со ридесто земјиште, а од источната и јужната страна се простира Охридското поле.

Селото е од збиен тип со издолжен облик во насока север-југ, што е како резултат на конфигурацијата на теренот и е поделено на три маали: Горна, Средна и Долна маала. Во последните години селото и брзо се проширува кон југоисток, долж патот и целосно е споено со градот.

Од објектите што се во селото се истакнува Задружниот дом изграден уште во 1948 година. Во приземјето од истиот сместена е современа фабрика за конзервирање на зеленчук МАЕМИ од Охрид. Задружниот дом (Културен центар Македонија-реновиран во 2007 година) располага со современа културно уметничка сала за потребите на жителите од селото во која се одржуваат свечености за време на православните празници, како и современа кујна и канцеларија.

Има две училишни згради од кои едната е постара и изградена е во 1929 година и се користи за потребите на месната заедница(целосно е реновирана во 2002 година), а новата зграда е изградена во 1966 година (целосно реновирана во 2001) во кое се изведува настава за основно образование.

Во Горна Маала е и селската црква „Св. Недела“ која е обновена во 1974 година врз темелите на постара црква. Во непосредна близина на црквата се наоѓа изворот Милигоец.

- **Горно Лакочереј**

Селото Горно Лакочереј е сместено во Охридската Котлина, 9 km северно од градот Охрид. Претставува современа селска населба.

• Вапила

Вапила (Македонија)

Координати 41°11'34" СГШ 20°49'51" ИГД

Општина Општина Охрид
Население 112 жит.

Познато е преданието дека старото село Вапила за време на турското владеење било уништено, меѓутоа не се знае кој ја уништил старата населба. Денешната населба настанала во првата половина на XIX век (околу 1830 година), која ја основале три словенско-христијански домаќинства.

• Ливоишта

Ливоишта (Македонија)

Координати 41°12'06" СГШ 20°48'47" ИГД

Општина Општина Охрид
Население 178 жит.

Селото Ливоишта се наоѓа на 11,2 km оддалеченост од Охрид.

• Подмоље

Подмоље (Македонија)

Координати 41°09'39" СГШ 20°46'07" ИГД

Општина Општина Охрид
Население 331 жит.

Селото Подмоље се наоѓа на надморска височина од 822 метри. Се наоѓа на оддалеченост од околу 5 km северо-источно од градот Охрид.

Познати археолошки локалитети се:

„Селиште“ - средновековна населба, црква и некропола;

„Корија - Манастириште“ - средновековна црква;

„Чешма“ - средновековна црква и некропола.

• Расино

Расино (Македонија)

Координати 41°12'16" СГШ 20°51'32" ИГД

Општина Општина Охрид

Ова село се наоѓа во Охридското Поле, во северниот дел на територијата на Општина Охрид. Селото е планинско, на надморска височина од 820 метри. Од самиот град Охрид е оддалечено 16 километри. Сместено е на југозападните падини на Плакенска Планина. Селото е од збиен тип и не се дели на маала.

Куќите на ова мало село се распслани во горниот тек на малата река Вапилица, десна притока на Коселска Река. Мештаните со вода за пиење се снабдуваат од извори и бунари. Главна селска црква е црквата „Св. Никола“.

• **Сирула**

Во селото Сирула постои црква „Св. Никола“ - реконструирана и осветена на 20 мај 2005 година од страна на Митрополитот г. Тимотеј. Фрескоживописот е дело на уметникот Драган Ристески од Охрид.

Археолошки локалитети: Горна Црква - средновековна црква и „Свети Никола“ - средновековна црква и некропола;

• **Косел**

Во југозападниот дел на Република Македонија во дел од Охридската Котлина се наоѓа селото Косел. Селото се наоѓа на 7 km северно од Охрид, на регионалниот пат Охрид - Битола, на Коселска Река. Традиционално се дели на две маали - Горни и Долни Косел.

Во периодот од 1996 до 2005 во Косел самостојно егзистира општина Косел.

Сулфатарата “Дувало” претставува активна поствулканска појава, која се наоѓа во непосредна близина на селото Косел, недалеку од Охрид. Има изглед на минијатурен кратер со пречник од 0,5 m и длабочина од 30 cm. Од отворот избиваат гасови на јаглен диоксид и сулфур водород заради што оваа појава во исто време е и мофета и сулфатара. Претставува последен знак на изумирање на некогашна вулканска активност. Сулфатарата Дувало во Косел е поствулканска појава една од ретките од ваков вид во овој дел на Европа. Со самиот ваков карактер

сулфатарата претставува природен феномен, поради што во 70-тите од страна на Собранието на Општина Охрид добила статус на природна реткост.

• **Плаќе**

Селото Плаќе е сместено на југозападните падини на Плакенска Планина, на надморска височина од 1350 метри и е највисоко населено место во Општината Охрид. Од градот Охрид е оддалечено 23 km. Селото располага со електрична мрежа меѓутоа не и со селски водовод. Прекрасните пасишта, потоци и шуми на Плакенска планина се предуслов за развиено сточарство посебно одгледување на овци во селото. Традицијата на производство на овчото сирење ја продолжуваат неколку семејства кои во овој момент располагаат со стада преку 1500 овци. До селото се стигнува преку Прентов Мост и Речица. Асфалтниот пат од Речица до Плаќе е недовршен за уште 2 km.

• **Куратица**

Селото Куратица се наоѓа на 20 километри североисточно од Охрид или на 5 km северно од патот Охрид — Ресен. Сместено е во пазувите на планинскиот масив Мазатар (Бајрак 1635 m) на 1100 метри н.в. Селото е расположено во тесна карстна долина. Заради конфигурацијата на теренот селото има издолжен облик во насока северозапад — југоисток и спаѓа во селата со збиен тип на куќи, со мали дворишта. Се дели на три краеви: Горна Маала, Долна Маала и Средна Маала. Во Долна Маала се наоѓа селската црква Св. Никола пред чиј влез е заедничката гробница на загинатите борци во Народноослободителната војна од ова село. Во секојдневниот говор кај месното население и во целото охридско подрачје, селото се нарекува со името „Курајца“ или „Кураица“, а поретко и „Куратица“. Засега најстар пишан документ за името на селото претставува Опширниот пописен

тефтер за Охридскиот санџак од 1582 година. Ако се има предвид конфигурацијата на теренот каде што е сместено селото Куратица постои можност, овој дел, во периодот на доселувањето на Словените да претставувал посебна област или жупа. Оттаму сметаме дека името на селото Куратица значи „мала жупа“ или „жупица“.

- Црква „Св. Никола“ - изградена во 1937 година, Црква „Св. вмч. Димитрија“ ,Црква „Успение на Пресвета Богородица“ - , Црква „Св. Симеон“.

- **Речица**

Селото Речица се наоѓа во подножјето на планината Мазатар, која е дел од Плаќенска планина. Расположено е во долината на Коселска река на надморска висина од 950 m. Од Охрид е одалечено 18 km и се наоѓа северо-источно во правец на патот Охрид-Ресен. Селото Речица е сместено во аголот каде се спојуваат Коселска река и малата река која доаѓа од Мазатар. Селото Речица од северо-запад е оградено со планината Стогово, од север со планината Мазатар, од исток со Кастро гумно, а од југ со ридот каде се наоѓа селото Свиништа. Селото си го добило своето име Речица бидејќи е сместено покрај поголем број на реки. Во селото Речица од како се знае живее Македонско

население со православна вероисповед. Во селото има стара црква посветена на Св. Ѓорѓи која е изградена во 14 век. Покрај оваа црква околу селото има стари гробишта и свети места. Местото викано св. Врачи, во местото Мокреш има урнатини од манастир, во местото викано Полце има остатоци од населба и црква. На 14 ноември на празникот Кузман и Дамјан (Св. Врачи) новоизградената црква за сите верници служи ручек. Во атарот на селото Речица има идеални услови за спортски лов и риболов.

Во атарот на селото Речица подигнат е споменик на војводата Аргир Маринчев.

- **Свиништа**

Селото Свиништа се наоѓа на 20 километри североисточно од градот Охрид, во преминот Буково меѓу Плаќенска и Петринска Планина, на патот Охрид-Ресен. Познато е по обилните Свинишки извори на питка планинска вода и по Валавиците еден од најстарите начини на перење во студените речни води.

- **Завој**

Завој е едно од најстарите села во планинските области на Охридскиот регион. Селото лежи на падините на планината Петрино, на патниот правец Охрид – Ресен, во близина на планинскиот премин Буково. Од градот Охрид е оддалечено 15 km. Старите селски куќи се сеуште зачувани со традиционална селска архитектура. Најголем дел од жителите се иселени во Лескоец, Охрид и во други места во Републиката и надвор. Жителите кои денес остануваат во селото се занимаваат со сточарство и органски произведен зеленчук и овошје.

• Опеница

Селото Опеница се наоѓа на 9 km североисточно од Охрид. Лежи во котлината на Плакенска река на магистралниот пат Охрид-Ресен-Битола.

Цркви во селото се: Црква „Св. Никола“ - Опеница и Параклис „Св. Великомаченик Ѓорѓи“ - Опеница.

Вкупниот број на жители во Општина Охрид изнесува 55.749 со 16.012 домаќинства¹. Просечниот број на членови во домаќинствата изнесува 3,48. Половата структура на населението е следна:

- машки пол 27.598 жители и
- женски пол 28.151 жител.

Според изјаснувањето за национална припадност поделбата на населението е дадена во следниот табеларен преглед.

Табела 3 Поделба на населението, според национална припадност (Извор: ДЗС)

Националност	Број	%
Македонци	47.344	84,93
Албанци	2.962	5,31
Турци	2.268	4,06
Срби	366	0,66
Власи	323	0,58
Роми	69	0,12
Бошњаци	29	0,05
Останати	2.388	4,29
ВКУПНО	55.749	100

Во следниот табеларен преглед е дадена поделбата на населението во општината, според петгодишни групи на старосна возраст.

Табела 4 Поделбата на населението, според петгодишни групи на старосна возраст (Извор: ДЗС)

Петгодишна група/год.	Број на жители (Попис 2002)	Број на жители (ДЗС: 2017)
0-4	2.825	2.677
5-9	3.428	2.643
10-14	3.947	2.704
15-19	4.394	2.697
20-24	4.501	3.215
25-29	4.067	3.597
30-34	3.917	4.099
35-39	3.906	4.020
40-44	4.433	3.614
45-49	4.313	3.483

¹ Извор: Државен завод за статистика, Попис на населението од 2002 година

Извештај за Стратегиска оцена на животната средина

50-54	4.073	3.466
55-59	2.870	3.784
60-64	2.647	3.449
65-69	2.480	3.091
70-74	1.836	2.044
75-79	1.280	1.575
80+	832	1.418
ВКУПНО	55.749	51.576

Вкупен број на население по населени места во општина Охрид според пописот во 2002 година се прикажани во следната табела.

Табела 5 Вкупен број на населението по населени места во општина Охрид (Извор: ДЗС, 2002 година)

Населено место	Вкупен Број на жители (Попис 2002)
Вапила	112
Велгошти	3060
Велестово	53
Горно Лакочереј	515
Долно коњско	551
Елшани	590
Завој	12
Коњско	22
Косел	1369
Куратица	326
Рача	1043
Лескоец	2595
Ливоишта	178
Љубаништа	171
Опеница	58
Орман	104
Долно Лакочереј	728
Пештани	1326
Плаќе	4
Подмоље	331
Рамне	632
Расино	8
Речица	5
Свињишта	64
Сирула	10
Скрбатно	6
Трпејца	303
Шипокно	5

4.2 Здравствената заштита

Здравствената заштита на подрачјето на Општина Охрид се реализира преку работата на јавни здравствени организации: ЈЗУ „Здравствен дом“, Општа болница, Завод за здравствена заштита, Специјална болница за ортопедија и трауматологија ЈЗО „Св. Еразмо“, Специјална детска болница, ЈЗО „Св. Стефан“ - Завод за превенција, лекување и рехабилитација на кардиоваскуларни заболувања и т.н. Во следниот табеларен преглед

даден е преглед на број на здравствени установи во општината и број на здравствени работници.

Табела 6 Здравствени установи и број на здравствени работници во општина Охрид

Дејност	Здравствени работници			Места пунктови
	Виша СС	ССС	НСС	
Здравствен регион Охрид	6	99	0	81
Општа медицина	1	45		19
Медицина на трудот		4		1
Здравствена заштита на деца од 0 – 6 години	1	11		6
Здравствена заштита на училишни деца и младина		4		1
Здравствена заштита на жени		5		5
Поливалентна патронажа	4	6		
Стоматолошка дејност		8		39
Аптекарска дејност		16		10

Извор: Здравствена карта на Р. С. Македонија (2017 година)

4.3 Климатски карактеристики и квалитет на воздухот

4.3.1 Климатски карактеристики

Во Охридскиот Регион преовладува умерено - континентална клима, како последица на струењата кои продираат од Јадранско Море преку реката Црн Дрим и влијанието на Охридското Езеро кое се јавува како термички регулатор. Овие влијанија придонесуваат пред сè во формирање на специфичен термички и плувиометриски режим, кој се карактеризира со мали амплитуди на промена на температурата на воздухот во текот на годината.

Високите планински масиви на планините Галичица, Караорман и Јабланица, кои го опкружуваат подрачјето на Охридската Котлина, овозможуваат одржување на постојаност на климатските струења и овозможуваат „блага“ клима во регионот.

Средногодишната просечна температура на воздухот во Општината изнесува 11.4 °С, со максимални средномесечни температури во јули и август од 21,2 °С и 34,4 °С. Најниската средномесечна температура, е забележана во јануари - 17,2 °С, е апсолутниот минимум.

Охридската Котлина се одликува со долготрајно сончево зрачење, а просечното годишно сончево зрачење изнесува 2.233 часови или во просек 6 часа дневно. Максимумот на сончево зрачење се постигнува во јули месец со вкупно 308 сончеви часови или во просек 10 часа дневно, додека минимумот е во јануари и изнесува во просек 3 часа дневно.

Од вкупниот број денови во годината, 24% се ведри, 27% се тмурни, а 49% се облачни.

Релативната влажност на воздухот има спротивен ефект од во однос на температурата на воздухот. Од јануари до јули опаѓа, а потоа се зголемува. Просечната годишна влажност на воздухот е 71%, со максимум во декември и јануари (79%), а минимум во јули и август (60%).

Испарувањето од слободната водна површина во Охридската Котлина е поголемо од количината врнежи. Просечно годишно испарува 836 l/m², а годишната сума на врнежи изнесува 708 l/m². Најголемо е испарувањето во август (137 l/m²), потоа во јули (132 l/m²), а најмало во јануари со 27 l/m².

Маглата е ретка појава во Охридската Котлина, а просечно годишно се јавуваат 5 дена во зимските месеци од годината. Просечниот број на мразни денови изнесува 61.

Просечните средногодишни врнежи изнесуваат 704 mm, додека пак просечните врнежи во околината на Езерото изнесуваат приближно 759 mm годишно. Количината на врнежи во Општината има два максимуми, примарен во ноември и секундарен во февруари. Меѓу ноември и февруари доаѓа до незначително намалување на врнежите. Минималните врнежи се во јули.

Охридската котлина се одликува со посебен режим на ветрови, условено од езерото. Покрај ветровите што се јавуваат поради општите атмосферски промени, се јавуваат и ветрови од локален карактер, како последица на нееднаквото загревање на воздухот над копното и езерската површина.

Во Општина Охрид преовладува северниот ветер со просечна годишна зачестеност од 297 ‰, просечна годишна брзина од 2,4 m/s, а максимална од 12,3 m/s. Северниот ветер дува преку целата година, најчесто во ноќните часови. Југозападниот и јужниот ветер се приближно со иста зачестеност 176 ‰, со просечна годишна брзина од 2,9 m/s, а максимална од 18,9 m/s. Тие се јавуваат преку целата година но најзачестени се од април до јуни. Северозападниот ветер е со зачестеност 73‰, со просечна годишна брзина од 1,8 m/s, а максимална од 15,5 m/s. Североисточниот ветер е со зачестеност 43‰ и брзина од 12,3 m/s, ветровите од југоисточен и источен правец се незначителни (4 до 5%).

Охридската котлина е доста ветровита. Најветровити се месеците септември и октомври.

4.3.2 Квалитет на воздухот

Следење на квалитетот на воздухот се врши преку споредба на измерените концентрации на загадувачките супстанции во воздухот и граничните вредности, прагови на алармирање, маргини на толеранција за гранична вредност, целни вредности и долгорочни цели определени во Законот за квалитет на амбиентниот воздух.

Квалитетот на амбиентниот воздух во Општина Охрид не може да се следи, бидејќи општината не е поврзана на државната мониторинг мрежа и нема локална мониторинг станица за мерење на параметри, преку кои би се оценила состојбата со квалитет на амбиентниот воздух.

Во Општина Охрид единствено се врши периодично мерење на аероседимент, на четири мерни места во градот:

- Во близина на Општата болница;
- Градинката "Јасна Ристеска";
- Главната Автобуската станица; и
- Северниот влез во градот.

Резултатите од измерените вредности за аероседимент во Охрид за период 2016 – 2018 година се дадени во следниот табеларен преглед.

Табела 7 Измерени концентрации на аероседимент 2016 - 2018 година

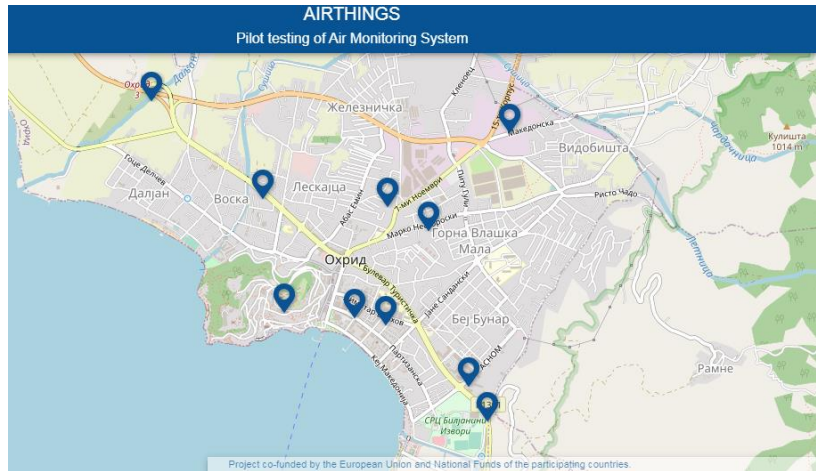
Година	Загадувачка материја	Број на мерни места	Број на примероци	Просечна месечна концентрација (mg/m ³)	Минимум mg/m ³	Максимум mg/m ³	Број на примероци над МДК
2016	Аероседимент mg/m ³	07	84	103.52	21.55	284.16	/
2017	Аероседимент mg/m ³	07	84	87.13	15.19	200.22	/
2018	Аероседимент mg/m ³	07	84	86.91	70.29	105.11	/

Извор: ЈЗУ „Центар за јавно здравје“ Охрид

Аероседиментите се значајни, бидејќи истите негативно влијаат врз природното и културното наследство.

Загадувањето на воздухот во Општина Охрид е како резултат на емисии на загадувачки супстанции од стационарни и мобилни извори, преку одвивање на хемиско - технолошки процеси, биохемиски процеси, процесите на согорување на горивата итн.

Општина Охрид е дел од ЕУ ПРОЕКТОТ AIRTHINGS за следење на квалитетот на амбиентниот воздух во Охрид. Поставени се 11 станични сензори, а три станични сензори комуникациски ќе се релогираат по нова година (на локациите во ОУ „Св. Климент Охридски“, Спортска сала, „Атина Бојаџи“ и ОУ „Христо Узунов“). Во Охрид се следат 5 еколошки параметри и три метеоролошки параметри. Податоците служат за потреби на проектните активности.

Слика 2 Локации на мерните места во градот Охрид

Извор: <https://ohrid.gov.mk>

4.3.3 Климатски промени

Предвидените промени во климата (изразени како промени во температура на воздухот и врнежите) се развиваат постепено и резултатите се значајни на подолг период. Најголемо влијание имаат поплавите. Поплавите се зачестена појава во Р.С. Македонија претставуваа локална манифестација на последиците од глобалните промени и предизвикаат значителни штети. Според подготвените регионални сценарија за Македонија оваа зона е под доминантно-континентално климатско влијание. Од анализата на тие климатски сценарија произлегува дека средногодишната температурата во оваа рефугијална зона за 50 години ќе се покачи во просек за 2,0 °C, додека за 100 години 4,0 °C. При тоа зимските температури ќе се зголемат речиси исто како просекот (2,0 и 3,9 °C за 50 и 100 години), што важи и за летните, освен температурата после 100 години (2,1 и 4,4 °C за 50 и 100 години). Годишните суми на врнежи ќе се намалат за 3 % (50 години) и 8 % (за 100 години). При тоа врнежите ќе се намалат само во тек на летната, пролетната и есенската сезона (-18% за 100 години - лето) додека зимските врнежи ќе се зголемат (+4% за 100 години). Меѓутоа врнежите во југозападниот регион каде и спаѓа Охридскиот регион нема да се намалат значително како во централните и јужните делови на Македонија.

Климатските прилики во овој рефугијален реон поради присуството на Охридското и Преспанското Езеро, како и клисурата на Црн Дрим се прилично константни, бидејќи целиот тој систем делува како еден термостат и овозможува поволни услови за развој на рефугијалната шумска вегетација.

4.4 Бучава

Генерирањето на бучава претставува физички агенс од животната средина која во организмот создава штетни ефекти со тенденција на пораст во развиените земји и во земјите во развој. Бучавата во животната средина може да се класифицира според следните карактеристики: Континуирана бучава, Повремена бучава, Широкопојасна бучава, Тонална бучава и Импулсна бучава.

Општина Охрид, како една од најпосетуваните туристички дестинации во Р. С. Македонија, секоја година е домаќин на илјадници домашни и странски посетители. Покрај значителните финансиски придобивки од посетеноста на Градот и развојот на туризмот, Општината се соочува со сериозни проблеми од аспект на животната средина, особено проблеми кои потекнуваат од зголемено ниво на бучава. Илјадниците гости, зголемената фреквенција на возила, забавните и рекреативни активности кои ги нудат Градот и угостителските објекти, градската врева, генерираат ниво на бучава која претставува сериозна закана за животната средина и здравјето на луѓето.

Имајќи ги предвид горенаведените факти и недостатокот на податоци од мониторинг на бучава, а со цел да се утврдат главните извори и состојбата со бучавата во Општината и да се превземаат соодветни мерки за управување со истата, во отсуство на стратешка карта, Општина Охрид има изработено Акционен План и Програма за управување со бучавата во 2011 година. Според овој документ, особено високи вредности на ниво на бучава се забележани на мерните места на улиците Цар Самоил, Коста Абраш и градскиот плоштад, каде истите достигнуваат вредност и до $L_{eq}=81.9-89.9$ dB(A) во период на мерење ноќ, во 2.00 часот по полноќ, во екот на туристичката сезона.

Овие локации се карактеризираат со голем број угостителски објекти со отворени летни тераси или затворени простори во кои се пушта жива и друг вид гласна музика. Во полноќните часови улиците се полнат со млади луѓе кои создаваат врева од гласно смеење, пеење и сл. Сите гореспоменати фактори допринесуваат за зголеменото ниво на бучава во однос на максимално дозволените вредности.

Во согласност со планскиот документ главни причини за зголеменото ниво на бучава во Општина Охрид се:

- непочитување на законските обврски;
- несовесно работење на угостителските работници;
- ниска култура на однесување на локалното население, гостите и посетителите;
- несоодветно просторно уредување, особено во стариот дел од градот, каде од двете страни на тесните улочки се наоѓаат голем број на угостителски објекти;
- тесен и затворен простор за ширење на бучавата, односно не постои можност за намалување на интензитетот на бучава од изворот со зголемување на растојанието, особено во стариот дел на Градот;
- несоодветна звучна изолација на угостителските и станбените објекти;
- голема фреквенција на возила, стар возен парк, застој во сообраќајот, возење со голема брзина и сл.

Ваквата состојба придонесува за зачестеност на поплаки од граѓаните на Општина Охрид, поради вознемиреност од бучава од горенаведените извори.

Во Акциониот план и програмата за намалување на бучавата во Општина Охрид, предложени се мерки за намалување на нивото на бучава, и е нагласено дека при имплементација на истите треба да се земат предвид и дел од мерките и препораките, кои се предвидени како долгорочна стратегија за намалување на бучавата.

4.5 Хидрографски карактеристики

Според хидрографската поделба на територијата на Р. С. Македонија, Општина Охрид припаѓа на Јадранскиот речен слив. Преку него се одводнуваат западните и југозападните делови на Р. С. Македонија односно површина од 3.350 km², а според големината претставува втор слив во нашата држава. На него му припаѓаат сливните површини на Охридското и Преспанското Езеро. Најзначајна река во овој слив е реката Црн Дрим.

Најважна карактеристика на овој регион е Охридското Езеро, кое се наоѓа во Охридско - струшката котлина, поточно на 41 степен северна географска широчина и меѓу 20 и 21 степен источна географска должина. Учеството на езерската површина во вкупниот слив изнесува 7,36 %.

Охридското Езеро се наоѓа на надморска височина од 693,17 m и претставува тектонска потонтина. Зафаќа површина од 358 km², од кои 2/3 или 238,79 km² и припаѓаат на Р. Северна Македонија, додека останатата 1/3 или 119,39 km² и припаѓаат на Р. Албанија. Езерото е со должина од 31 km, широчина 15 km, просечна длабочина од 155 m и максимална длабочина од 288 m. Охридското Езеро се смета за едно од најпровидните езера во Европа (22 m), а според длабочината се наоѓа на седмо место.

Сливното подрачје на Охридското Езеро опфаќа 40 притоки, 23 на албанска и 17 на македонска страна, меѓу кои доминираат суводолици кои течат само при обилни врнежи и при топење на снег. Главни површински водотеци во Охридското Езеро се реките Коселска, Велгошка, Черава, а од 1961 година и реката Сатеска.

Природниот слив на Охридското Езеро изнесувал 1.042,25 km², се до внесување на реката Сатеска во сливот на Охридското Езеро кога истиот се зголемува за 398,36 km².

Табела 8 Слив на Охридско езеро²

	Површина на слив km ²	Должина слив (km)	Должина на речна мрежа (km)	Притоки
Р. Коселска	193,3	29	73	р. Скребатска р. Вапилска р. Сирулска и р. Ливоишка
Р. Велгошка (Сушица)	33,8	8,5	20	Леви притоки: Летничкиот и Рамненски поток Десни притоки: поток Чардашница и Шопчаница
Р. Черава	68,6			Суводолици
Р. Сатеска	396,3	31,2	117	Десни притоки: Врбјанска, Годивска, Лактинска, Песочанска, Кочунска и Ботунска Река; Леви притоки: Слатинска Река со притоците Мраморечка, Голема, Злестовска со Лешанска Река и суводолиците Мешеишка и Требенишка Река.

² Риболовна основа за риболовна вода "Охридско езеро" за период 2011 - 2016 година
http://arhiva.mzsv.gov.mk/files/ohridsko_ezero.pdf

Слика 3 Географска карта на сливно подрачје на Охридско Езеро

Извор: Локален еколошки акционен план за општина Охрид (2019-2025)

Коселска Река извира под Плаќенска Планина и по должината на својот тек ги носи имињата на населените места покрај кои тече (р. Свињишка, р. Опеничка, р. Коселска и пред вливот во Охридското Езеро – р. Далјан).

Коселска река е поројна. Пороите од сливот и го насипуваат коритото со наноси, така што при голем водостој се случуваат излевања од коритото и поплави во атарите на селата каде реката поминува. Заштита на коритото се врши со комплексни мерки во кои доминира пошумувањето на ерозивните површини од кои се свлекува материјалот.

Регулација на р. Далјан во градското подрачје, што претставува всушност и граница на урбаниот опфат, сè уште не е планирана. Регулацијата на поројот Рача е направена во 60-тите години на XX век и тоа во долниот тек и во главните корита - во двата крака, како и во активните притоки. Објектите, предвидени во главните корита и притоците, имаат за цел да ја намалат поројноста и да го заштитат регионалниот пат и обработливото земјиште од пороен нанос.

Просечен годишен проток измерен на мерното место во с. Косел изнесува $1,32 \text{ m}^3/\text{s}$, а просечниот проток во летниот период кога има низок водостој е околу $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$. Квалитетот на водата на реката до с. Косел е од прва категорија, а од селото до вливот во Охридското Езеро истата е променлива.

Поголеми зафати на вода од р. Коселска се вршат на следните места:

- Брана во с. Косел каде што во летниот период кога се врши наводнување се одвојува околу 60% од вкупното количество на вода;
- Зафат за наводнување на јаболковите овоштарници кои се наоѓаат кај Алтанин Мост, а која ја зафаќа скоро целата преостаната вода така што реката во езерото се влева со околу 5 l/s , а во посушните години истата пресушува за време на наводнувањето.

Река Велгошка, позната како Сушица или Летничка ја сочинуваат водите од Летничкиот и од Рамненскиот поток, а ги прифаќа и водите од потоците Чардашница и Шопчаница. Во сливот,

на долниот тек таа е реципиент на отпадните води од охридската индустриска зона. Заради карактерот на реката - суводолица и искористувањето на нејзината вода во средниот тек за наводнување, водотекот во долниот тек во сушниот период воглавно е отпадна вода.

Река Черава извира во Р. Албанија, а во Р. С. Македонија влегува западно од село Љубаништа и се влева во Охридското Езеро. Должината на реката во Р. С. Македонија изнесува 2 km. Заради ерозивноста на земјиштето низ кое тече реката во Р. Албанија и заради собирање на отпадни води од селата во Р. Албанија водата во р. Черава според квалитет во просек е од трета и четврта категорија.

Река Сатеска извира од Петрчанските извори источно од с. Врбјани и тече на југ низ Горна Дебрца. Поминува покрај с. Арбиново, низ с. Издеглавје покрај с. Ново Село, низ с. Ботун, покрај с. Климентани и с. Мешеишта. На север од с. Волино е поставена регулациона брана која ги дели водите на реката на два дела. Едниот дел тече по старото корито кое се влева во реката Црни Дрим (во Општина Струга), а другиот дел преку каналот на р. Сатеска се влева во Охридското Езеро. Должината на каналот изнесува околу 6 km. Просечен годишен проток на вода на мерното место во с. Ботун изнесува $6.11 \text{ m}^3/\text{s}$, а просечен проток во летниот период кога е низок водостојот изнесува $0.9 \text{ m}^3/\text{s}$.

Квалитетот на водата од река Сатеска до вливот на матицата која ги носи водите од Сини Вирој и Голема река е од I категорија. По вливањето на Голема река квалитетот и бистрината на водата опаѓа и е променлива се до с. Мешеишта.

Песочанска Река е западната притока на реката Сатеска на неа изградена е хидроцентрала со брана за собирање на вода во местото Радомирово.

Охридското Езеро се полни претежно со изворска вода - површински и сублакустрински извори. Најголем број површински извори се наоѓаат по должината на јужниот брег, околу манастирот Св. Наум, во околината на Тушемиште и Старова и градот Поградец на албанска страна. Доста застапен е карстен тип на издан, во тријаските варовници на Галичица, Јабланица, која се дренира преку бројни извори, од кои најзначајни се изворите кај Св. Наум ($Q = 5 - 10 \text{ m}^3/\text{s}$), Билјанини извори ($Q = 0,05 - 0,3 \text{ m}^3/\text{s}$), Беј Бунар ($Q = 40 - 100 \text{ l/s}$).

4.6 Геолошки карактеристики

Геолошката градба на поширокото подрачје во Општината ја чинат доминантно алувијални творби, полувијални седименти, распространети во рамничарскиот дел. Алувијалните наноси по однос на инженерско - геолошките карактеристики, претставуваат претежно лабилни терени со ниски вредности на физичко - механичките својства.

Регионално, од геолошки аспект, подрачјето на Општина Охрид се наоѓа во Западно - македонската геотектонска зона, односно во рамките на Охридскиот неоген басен. На ова подрачје, во основата на неогените и квартерни седименти, лежат тријаски карпи, а на површината на теренот се констатирани езерски и барски седименти кои се таложени во квартерниот период и имаат најголемо распространување.

Охридско - дебарскиот гребен е најмаркантната морфоструктура на тонење во рамките на Западно - македонската зона. Создавањето на оваа грабенска структура е поврзано со крајот на долен и почетокот на среден плиоцен, односно периодот кога започнува експанзија на орогената фаза со манифестација на интензивни диференцирани вертикални движења. Како резултат на ваквите процеси во почетокот се реактивираат старите раседни структури. Подоцна по нивната должина доаѓа до тонење на просторот, односно до негово претворање во плиоценските езерски басени Охридски и Дебарски.

Плиоценските седименти во Охридскиот Басен се утврдени во јужниот дел (Љубаништа), како и во северозападниот дел.

Планината Галичица, со нејзиниот највисок врв – Вир (2.288 m н.в.), претставува доминантна релјефна појава (хорст) сместена помеѓу басенот на Охридското Езеро на запад и

Преспанското Езеро на исток. Има издолжена форма со меридијански правец во должина од околу 50 km, додека нејзината најмала широчина (с. Трпејца – с. Лескоец) достигнува 10 km.

Во согласност со истражувањата на Геолошкиот Завод - Скопје може да се најдат следните геолошки формации:

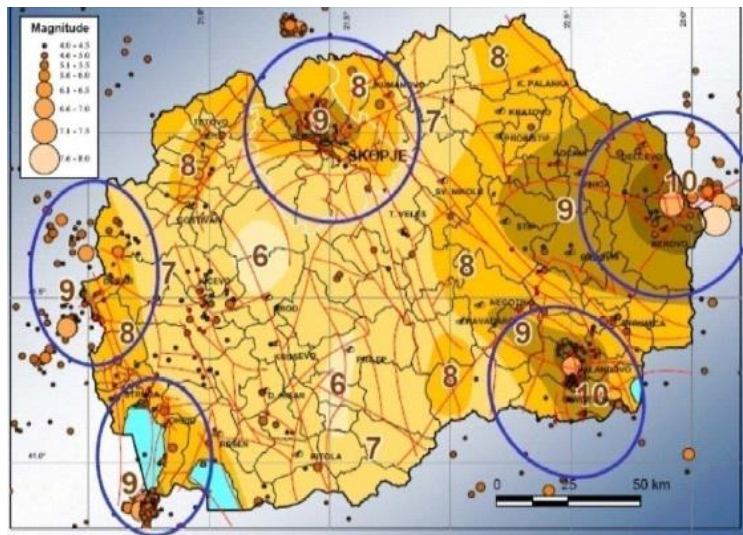
- Комплекс на палеозојски метаморфни и магматски стени;
- Комплекс на мезозојски седиментни стени; и
- Комплекс на терциерни и квартерни седименти.

4.7 Сеизмолошки карактеристики

Охридскиот регион е сеизмички активно подрачје. Раседите се протегаат по должина на источниот брег на Охридското Езеро кон планината Галичица и источниот раб на Охридското поле, а на север се наоѓа Дримската сеизмогена зона. Сеизмичките дејства од локалните и подалечните епицентрални жаришта, кои имаат влијание на овој простор, можат да предизвикаат земјотреси во Охридската Котлина со интензитет од 7 до 9 степени MCS.

Стандардните земјотреси, како и сулфатарата „Дувло“, поставена на тектонски активната североисточна - југозападна линија, која се наоѓа во Охридскиот басен, во близина на село Косел, ја оцртува тектонски нестабилната положба на регионот.

Охрид се наоѓа во Дримската сеизмогена зона, во која е можна појава на земјотреси во подрачјата на Корча, Охрид, Дебар и Пешкопеја. Сеизмолозите регистрирале повеќе епицентри во поблиската околина на Охрид, со јачина од 8 до 9 степени по MCS, кај Свети Еразмо, над село Долно Лескоец, кај месноста Билјанини извори, Љубаништа и кај Пештани. Делот од просторот на ридот, стариот град и делот од падината на планината Петрино, во однос на рамнинскиот дел во Охридското поле, за најмалку еден степен се поиздржливи на земјотреси, додека крајниот источен дел, поранешното мочуриште, е почувствителен во однос на останатиот рамнински дел.

Слика 4 Сеизмолошка карта

4.8 Користење на земјиштето и економски развој

Стратешкото планирање на просторот и намена на земјиштето од страна на локалната самоуправа има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина, особено во фазата на подготовка на плански документи за искористување и планирање на земјиштето во Општината.

Вклучувањето на целите на заштита и унапредувањето на животната средина во фазата на подготовка на плански документ ќе обезбеди одржлив развој и хумани услови за живеење

во Општината, не занемарувајќи го и инфраструктурниот развој и економско - стопанскиот просперитет, како важни предуслови за привлекување на инвестиции.

Поголемо внимание од аспект на заштита на животна средина и поголемо учество на јавноста при донесување на плански документи за искористување на земјиштето ќе овозможи да се добијат планови кои ќе одговараат на реалните потреби на населението и одржлив развој на Општината.

Земјоделство: Подрачјето на Општината располага со голема површина обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште. Вкупното расположливо земјиште и површини, кои се користат за земјоделство се прикажани во следната табела.

Табела 9 Вкупно расположливо земјиште и површини за Земјоделство

Број на индивидуални и земјоделски стопанства	Вкупна расположива површина на земјиштето во хектари	Вкупно користено земјиште	Сопствено земјиште	Земено на користење од други	Дадено на користење од други	Бр. на одвоени делови на користено земјиште
3137	2395	1845	1764	126	27,8	8

Извор: Државен Завод за статистика и податоците од Пописот на земјоделско земјиште од 2007 година

Шумарство: Повеќе од 2/3 од територијата на Општина Охрид е под шумска вегетација, односно 19.123,9 ha.

775 km² од сливното подрачје на Охридското Езеро се пошумени, со просечна био-маса од 100 до 450 m³ шума. Од дрвјата во шумската површина се застапени: дабот со 55%, буката со 35% и американскиот бор со 10%. Околу 90% од шумите се во државна сопственост и со нив стопанисуваат државни претпријатија кои се надлежни за сечење и пошумување на шумите. Шумско - стопански единици во Општина Охрид се „Мазатар“, „Буково“ и „Галичица“ - 1. Остатокот шуми околу 10 % се во приватна сопственост.

Економија: Во Општина Охрид се наоѓаат многубројни стопански објекти (угостителски, производни, трговски и др.), кои даваат голем придонес за нејзиниот стопанско - економскиот развој.

Од аспект на активни деловни субјекти, според нивната големина, согласно најновите податоци од Државниот завод за статистика на РСМ од 2020 година на територијата на Општина Охрид се регистрирани вкупно 2654 деловни субјекти од кои: 1808 се микро, 809 припаѓаат на категоријата мали претпријатија, 26 се средни, а 11 се големи претпријатија.

Доколку вкупните активни деловни субјекти (2.654) се класифицираат согласно дејностите на Националната класификација на дејности (НКД Рев.2), истите може да се класифицираат како во следната табела.

Табела 10 Активни деловни субјекти по сектори на дејности во 2020 година во Општина Охрид

Деловни субјекти според сектор на дејност	Регистриран бр. на активни субјекти
Земјоделство, шумарство и рибарство	20
Рударство и вадење на камен	2
Преработувачка индустрија	293
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	3
Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината	4
Градежништво	186
Трговија на големо и трговија на мало, поправка на моторни возила и мотоцикли	815
Транспорт и складирање	163

Деловни субјекти според сектор на дејност	Регистриран бр. на активни субјекти
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	313
Информации и комуникации	55
Финансиски дејности и дејности на осигурување	18
Дејности во врска со недвижен имот	36
Стручни, научни и технички дејности	276
Административни и помошни услужни дејности	79
Јавна управа и одбрана, задолжително социјално осигурување	4
Образование	42
Дејности на здравствена и социјална заштита	119
Уметност, забава и рекреација	54
Други услужни дејности	172
Вкупно регистриран број на деловни субјекти	2654

Извор: Државен завод за статистика, 2020 година

4.9 Природно наследство

Детално е опишано во поглавје 6.

4.10 Културно наследство

Природното и културното наследство на Охридскиот регион е впишано на Листата на светското наследство на УНЕСКО во согласност со критериумите содржани во Конвенцијата за заштита на светското културно и природно наследство на Организацијата на Обединетите нации за образование, наука и култура.

Охридскиот регион претставува и дел од Прекуграничниот биосферен резерват на охридско – преспанскиот регион со едногласна одлука на Комитетот на УНЕСКО во јуни 2014 година.

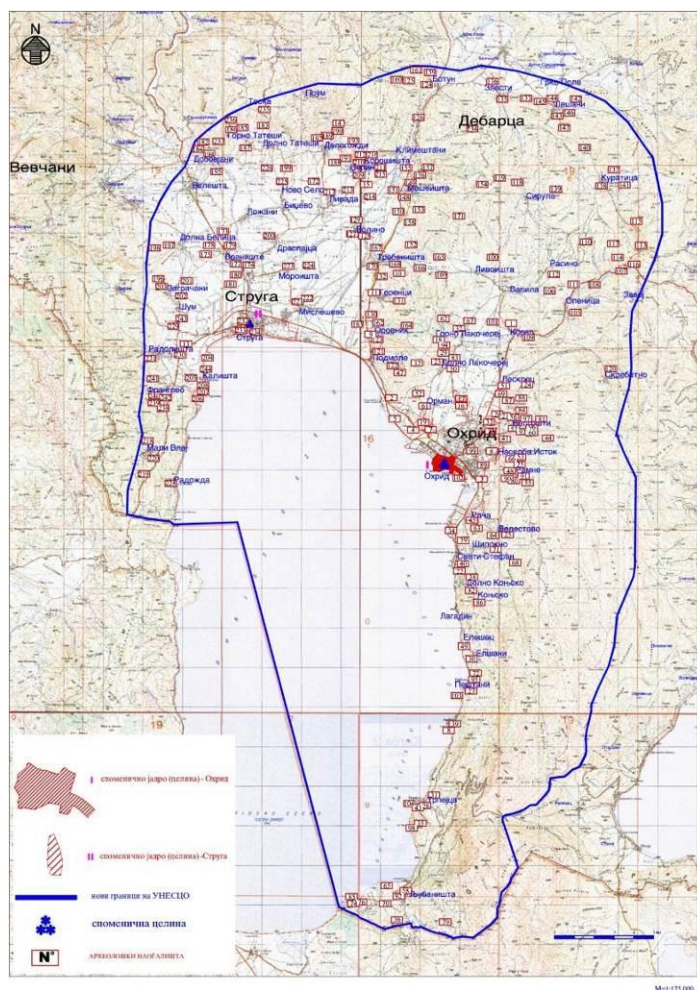
Во 2012 започна пилот проектот “Природно и културно наследство во Охридскиот регион” во рамките на таканаречениот “Upstream” процес, со цел проширување на границите на светското наследство во Р. Албанија, со цел зајакнување на интегритетот и зачувување на природните вредности.

Природното и културното наследство на Охридскиот регион ги вклучува историскиот центар на градот Охрид, градот Струга, рибарските населби на брегот на Охридското Езеро, ранохристијанските духовни центри и манастири, како и над 250 археолошки локалитети кои опфаќаат период од над 5000 години.

Старото градско јадро на Охрид претставува комплексна споменичка целина чие формирање, според потврдени артефакти и зачуваните објекти, опстојува без прекин од праисториските времиња, преку античкиот и доцно - античкиот период, раното христијанство, раниот и развиениот среден век, османлискиот период па се до денес (периодот од IV век пред н.е. до денес). Градот, формиран во карактеристични природно - географски, историски, етно - социјални и естетски услови на живеење и стопанисување, во изминатиот период, се издигал и развивал во една карактеристична хармонија, без тенденција за узурпација на просторот. На следната слика прикажани се локалитети со културни вредности во Охридскиот регион.

Градот Охрид како комплексна споменична целина, има огромно значење поради многубројните археолошки локалитети што ги содржи, како и низата поединечни објекти кои имаат карактеристики на културно наследство од исклучително значење.

Урбаното јадро на Охрид вклучува градби и други структури кои датираат од предисторијата, антиката и доцната антика, ранохристијанскиот период, раниот и развиениот среден век, османлискиот период, се до денес.

Слика 5 Локалитети со културни вредности во Охридскиот регион

Извор: Планот за управување со природно и културно наследство на Охридскиот Регион

Според податоците НУ „Завод и Музеи“, во Охрид има вкупно 246 културни добра.

Табела 11 Културни добра во Општина Охрид кои се под заштита (Извор: НУ „Завод и Музеи“ Охрид)

Ред.бр.	Вид на културно добро	Број
1.	Споменички целини	4
2.	Поединечни споменици	
2.1.	Христијански сакрални градби	38
2.2.	Споменици од историјата	26
2.3.	Староградска архитектура	51
2.4.	Исламска архитектура	10
2.5.	Археолошки локалитети	
2.5.1	Археолошки локалитети регистрирани со решение	18
2.5.2	Евидентирани археолошки локалитети без акт на заштита	99
Вкупно		246

Под највисока категорија „културно наследство од особено значење“ подкатегија „исклучително значење“, регистрирани се четири споменички целини:

- Охридското природно и културно - историско подрачје (заштитено од УНЕСКО);
- Стариот дел на градот Охрид;
- Музејскиот комплекс „Робевци“ во Охрид (Куќа на Робевци / Музеј на град Охрид - старо име на доброто);

- Споменичка целина „Зејнел Абедин Паша“ (Куќа на Кадри Шех и Теќе Зејнел Абедин Паша - старо име на доброто).

Археолошки локалитетит кои се регистрирани во руралните населби се прикажани во следните табели според степенот на заштита.

Табела 12 Археолошки локалитети регистрирани со решение

Ред. бр.	Археолошки локалитети регистрирани со решение – Општина Охрид	Место
1	Античка гробница „Караѓулевци“	Охрид
2	АНТИЧКИ ТЕАТАР	Охрид
3	Археолошки локалитет на ул. „ИЛИНДЕНСКА“ б.б. („Манчевци“)	Охрид
4	Локалитет „Плаошник“	Охрид
5	Цитадела (ОХРИДСКО КАЛЕ/ГОРНИ САРАЈ)	Охрид
6	ОХРИДСКА КРЕПОСТ (САМОИЛОВА ТВРДИНА)	Охрид
7	Св. Никола Арбанашки	Охрид
8	Поликохална ранохристијанска црква на Плаошник	Охрид
9	Археолошки локалитет „Градиште“	С. Косел
10	Археолошки локалитет „Кулиште“	Св. Еразмо
11	РАНОХРИСТИЈАНСКА БАЗИЛИКА „СТУДЕНЧИШТА“	Охрид
12	Археолошки локалитет „ХЕРМЕЛЕЈА“	Охрид
13	Археолошки локалитет Св. Еразмо (Базилика)	Охрид
14	Археолошки локалитет „Чобановци“	Охрид
15	Археолошки локалитет „Св. ЧЕТИРИЕСЕТ МАЧЕНИЦИ“	Охрид
16	Гробница „ВИДОБИШТА“	Охрид
17	Археолошки локалитет „КОЗЛУК“	Охрид
18	Наколна населба „Залив на коските“/Плоча Миќов град	Пештани

Табела 13 Археолошки локалитети – незаштитени недвижни добра

Ред. бр.	Назив	Место	Датација	Вид
1	АРХ. ЛОК. „ДОЛНО ТРНОВО“	Охрид	Неолит	Населба
2	АРХ. ЛОК. „ГОРНО ТРНОВО“	“	Римски период	“
3	АРХ. ЛОК. „КОШИШТА“	“	Хеленистичко-римски период	Некропола
4	АРХ. ЛОК. „ЌЕРИЈА ДОЛЧИЊА“	с. Горно Лакочереј	Доцна антика	Населба
5	АРХ. ЛОК. „ЧЕКОШТИНА“	с. Орман	Римски период	Некропола
6	АРХ. ЛОК. „ЧУРИЛА“	с. Велгошти	Среден век	Осамен гроб
7	АРХ. ЛОК. „ЧУРИЛА“	с. Велгошти	Среден век	Црква
8	АРХ. ЛОК. „АНТИЧКА ФУРНА“	Охрид	Доцна антика	фурна за печење тули
9	АРХ. ЛОК. „АНТИЧКА ФУРНА“	Св. Стефан	Римски период	Фурна за печење на тули
10	АРХ. ЛОК. „БАНИК“	с. Долно Лакочереј	Римски период	Терми, некропола
11	АРХ. ЛОК. „БЕЛИО“	с. Лескоец	Среден век (развиен)	Населба (селиште)
12	АРХ. ЛОК. „БОГОРОДИЦА ПРЕЧИСТА“	с. Велестово	Среден век (XV век)	Еднокорабна црква и некропола
13	АРХ. ЛОК. „БУЧИЛА“	с.Љубаништа	Неолот, римски и среден век	Населба и некропола
14	АРХ. ЛОК. „ЦРКВИШТЕ“	с. Пештани	Среден век (XIV век)	Црква
15	АРХ. ЛОК. „ЦРНА ПЕШТЕРА“ (КРСТОН ЗАБ)	с. Трпејца	неолит	Пештера (засолниште)

Извештај за Стратегиска оцена на животната средина

16	АРХ. ЛОК. "ДЕБОЈ"	Охрид	Хеленистички, римски и среден век	Некропола и базилика
17	АРХ. ЛОК. "ДУЈГАС"	с. Долно Лакочереј	Римски период	Населба и терми
18	АРХ. ЛОК. "ЕЛШАНИ"	с. Елшани	Доцна антика	Некропола
19	АРХ. ЛОК. "ГЛАЈШО-СЕЛИШТЕ"	с. Трпејца	Среден век (развиен)	Населба
20	АРХ. ЛОК. "ГОРИЦА"	с. Горно Лакочереј	Римски период	Населба и некропола
21	АРХ. ЛОК. "ГОРИЦА"	с. Лескоец	Неолит, бронзено време, доцна антика	Населба, некропола
22	АРХ. ЛОК. "ГОРИЦА"	Охрид (вила Биљана)	Римски период, среден век	Некропола и трикорабна базилика
23	АРХ. ЛОК. "ГРАДИШТЕ-ОСОЈ"	с. Трпејца-рид Осој	Ран среден век	Тврдина
24	АРХ. ЛОК. "ГРАДИШТЕ-ВИЛИЦИТЕ"	с.Љубаништа-Галичица	Хеленистички период	Утврдена населба
25	АРХ. ЛОК. "ГРАДИШТЕ"	с. Долно Лакочереј	Бронзено време	Населба
26	АРХ. ЛОК. "ГРАДИШТЕ"	с. Коњско	Хеленистички период	Населба
27	АРХ. ЛОК. "ГРАДИШТЕ"	с. Пештани (автокамп Градиште)	Римски период	Утврден логор (каструм)
28	АРХ. ЛОК. "ГУМНИШТА"	Охрид	Римски период	Населба и некропола
29	АРХ. ЛОК. "ИНВАЛИДСКО ОДМОРАЛИШТЕ"	Св. Стефан	Римски период	Населба со некропола
30	АРХ. ЛОК. "КАЛЕ"	с. Велгошти	Доцна антика и среден век	Тврдина
31	АРХ. ЛОК. "КАЛЕ"	Охрид (Петринско)	Византија	Утврдена населба (Бруцида)
32	АРХ. ЛОК. "КАЛЕ"	с. Трпејца	Доцна антика	Населба
33	АРХ. ЛОК. "КОМПЛЕКС ПОПАРНИЦА"	Охрид	Римски период и ран среден век	Сакрални објекти
34	АРХ. ЛОК. "КОМПЛЕКС СВ. СПАС"	Охрид	Ран среден век	Црква и некропола
35	АРХ.ЛОК."КОТЕЛИЦА" (СВ. НИКОЛА)	с. Велгошти рид Олмец	Среден век (словенска)	Црква и некропола
36	АРХ. ЛОК. "КРОМИДИШТА"	Нас. Рача	Среден век	Остатоци од мала црква и некропола
37	АРХ. ЛОК. "КРОМИДИШТА"	с. Велестово	Среден век	Еднокорабна црква и некропола
38	АРХ. ЛОК. "КУЛИШТА"	Св. Еразмо	Антички период (Илирска)	остатоци од крепост
39	АРХ.ЛОК."КУМБАРЕВЦИ"	с. Рамне	Среден век	Црква и некропола
40	АРХ. ЛОК. "КУПЕЈНИЦА"	с. Елшани	Доцна антика	Населба
41	АРХ. ЛОК. "ЛАБИНО"	Охрид	Праисторија, антика среден век	Археолошки предмети, гробни конструкции
42	АРХ. ЛОК. "ЛАК-ПРЕДИКАМНИЦА"	с. Долно Лакочереј	Римски период	Населба
43	АРХ. ЛОК. "ЛЕЛЕШНИЦА"	с. Лескоец	Доцна антика	Некропола
44	АРХ. ЛОК. "МААЛСКИ РИД"	с. Орман	Римски период	Населба и некропола
45	АРХ. ЛОК. "МАКЛА"	с. Рамне	Среден век	Некропола
46	АРХ. ЛОК. "МАЛО КОЊСКО"	с. Коњско	Среден век развиен	Словенска населба
47	АРХ. ЛОК. "МОНАСТИРИ"	с. Рамне	Ран среден век, среден век	Ранохристијанска базилика

Извештај за Стратегиска оцена на животната средина

48	АРХ. ЛОК."МАНТИЦА-БОЗОЈЦА"	с. Велгошти	Ран среден век (словенска)	Црква и некропола
49	АРХ. ЛОК."НА ЛАЗОИ"	с. Велгошти	Римски период	Некропола
50	АРХ. ЛОК."СВ. НИКОЛА-СЕЛСКИ ГРОБИШТА	с. Љубаништа	Среден век	Црква и некропола
51	АРХ. ЛОК."НИВАТА ОД ВАСИЛ БУЧКОСКИ"	нас. Шипокно	Римски период	Некропола
52	АРХ. ЛОК."ОЛМЕЦ-КУЛИШТЕ"	с. Велгошти	железно време 2 (илирска)	Утврдена населба
53	АРХ. ЛОК."ОРМАН"	с. Орман	Неолит, римски период	Населба и римска некропола
54	АРХ. ЛОК."ПАНЦИР"	Охрид	Доцна антика и среден век	Населба и некропола
55	АРХ. ЛОК."ПОЛИЦА"	с. Горно Лакочереј	Среден век	Населба (словенска)
56	АРХ. ЛОК."РАЧА"	Нас. Рача	Римски период, среден век	Некропола
57	АРХ. ЛОК."РАЧА"	с. Велестово	Доцна антика и среден век	Населба, некропола
58	АРХ. ЛОК."МАНАСТИРИШТЕ"	с. Љубаништа	Ранохристијански период	Сакрален објект
59	АРХ. ЛОК."РАМНИНСКИ ЛОЗЈА"	с. Рамне	Римски период	Населба и некропола
60	АРХ. ЛОК."САЛОКО ЛИВАДА"	с. Горно Лакочереј	Среден век	Некропола
61	АРХ. ЛОК."СЕЛИШТЕ"	с. Велестово	Среден век	Црква и некропола
62	АРХ. ЛОК."СРЕД СЕЛО"	с. Лескоец	Доцен неолит	Населба
63	АРХ. ЛОК."СТАРА ЧАРШИЈА"	Охрид	железно време до ран среден век	Некропола, светилиште, фурна, гроб
64	АРХ. ЛОК."СТАРА КОЛИБА-ЌОШОТ"	с. Љубаништа	Римски период	Населба
65	АРХ. ЛОК."СТАРА РАЧА"	с. Велестово	Среден век развиен	Црква
66	АРХ. ЛОК."СТАРО СЕЛО"	с. Пештани	Среден век развиен	Населба
67	АРХ.ЛОК."СТУДЕНЧИШТА"	Охрид	Доцна антика, рано христијанство	Некропола и тробродна базилика
68	АРХ. ЛОК."СВ. АТАНАСИЕ"	с. Љубаништа	Римски период	Некропола
69	АРХ. ЛОК."СВ. АТАНАСИЕ"	с. Рамне	Среден век	Црква
70	АРХ. ЛОК."СВ. БОГОРОДИЦА"	с. Љубаништа	Среден век	Црква
71	АРХ. ЛОК."СВ. ДИМИТРИЈА"	с. Велгошти	Среден век	Црква
72	АРХ. ЛОК."СВ. ЕРАЗМО"	Охрид	VI-XII век	Базилика и некропола
73	АРХ. ЛОК."СВ. ИЛИЈА"	с. Љубаништа	Среден век	Црква и некропола
74	АРХ. ЛОК."СВ. ИЛИЈА"	с. Рамне	Среден век развиен	Црква
75	АРХ. ЛОК."СВ. ИЛИЈА"	с. Велгошти	Среден век	Црква и некропола
76	АРХ. ЛОК."СВ. МАРТИНИЈА"	с. Коњско	Среден век развиен	Остатоци од црква
77	АРХ. ЛОК."СВ. НЕДЕЛА"	с. Долно Лакочереј	Римски период	Некропола
78	АРХ. ЛОК."СВ. НИКОЛА"	с. Лескоец	Среден век	Мала црква и некропола
79	АРХ. ЛОК."СВ. ПЕТКА"	с. Љубаништа	Среден век	Некропола
80	АРХ. ЛОК."СВ. ПЕТКА"	с. Коњско	Среден век развиен	Сакрален објект
81	АРХ. ЛОК."СВ. ПЕТКИНА НИВА"	с. Лескоец	Римски период	Некропола
82	АРХ. ЛОК."СВ. СПАС-ВОЗНЕСЕНИЕ"	с. Лескоец	Среден век (1426 година)	Еднокорабна црква и некропола

Извештај за Стратегиска оцена на животната средина

83	АРХ. ЛОК. "СВ. ВАРВАРА"	с. Рамне	Среден век	Црква и некропола
84	АРХ. ЛОК. "СВ. ВРАЧИ"	с. Рамне	Среден век	Црква и некропола
85	АРХ. ЛОК. "ТУШЕ ВАРНИЦА"	с. Рамне	Среден век развиен	објекти
86	АРХ. ЛОК. "ТУРСКИ ГРОБИШТА"	с. Љубаништа	Доцна антика	Некропола
87	АРХ. ЛОК. "ТУРСКИ ГРОБИШТА"	с. Велгошти	Среден век	Некропола
88	АРХ. ЛОК. "ВАСИЛИЧКИ ГРОБИШТА"	с. Долно Лакочереј	Ран среден век	Некропола
89	АРХ. ЛОК. "ЏАМИШТЕ"	с. Пештани	Среден век	Црква
90	АРХ. ЛОК. "ЏАМИЈАТА"	с. Велгошти	Среден век	Остатоци на старата црква Св. Петка
91	АРХ. ЛОК. "ЗАД КУЛА"	с. Велгошти	Среден век	Населба
92	АРХ. ЛОК. "ЗАД КУЛА"	Охрид	Ран среден век	Остатоци од основи
93	АРХ. ЛОК. "ЗАУМ"	с. Трпејца	Доцна антика, ранохристијански период	Населба
94	АРХ.ЛОК. "КАРАБЕГОМАЛА"	Охрид	Хеленистички период	Храм посветен на божицата Изида
95	АРХ.ЛОК. "МАНАСТИРИШТЕ"	с. Вапила	Среден век	Црква
96	АРХ. ЛОК. "УМАЛИШТЕ"	"	Римско време	Депо на монети
97	АРХ. ЛОК. "наколна населба"- Охридати	од стара Автобуска до Охридати	Неолит-железно време	Палафитна населба
98	АРХ. ЛОК. "залив на бомбите"- с. Пештани	во вода	Бронзено време-железно време	Палафитна населба
99	АРХ. ЛОК. "Залив на прчот"- с. Трпејца	во вода Трпејца	Бронзено време-железно време	Палафитна населба

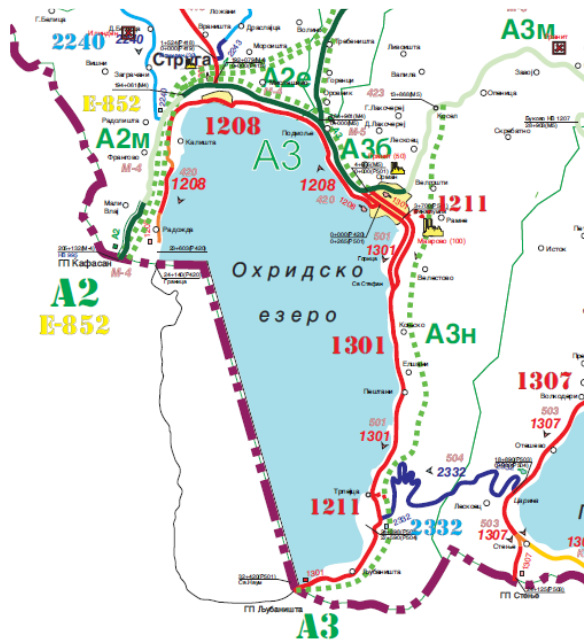
Извор: ЛЕАП за општина Охрид (2019 - 2025)

4.11 Материјални добра

4.11.1 Сообраќајна поврзаност

Патен сообраќај: Низ територијата на Општина Охрид поминуваат следните национални и регионални патишта, преку кои се поврзуваат и руралните области во Општината:

- А2 – Граница со Р. Бугарија (ГП Деве Баир) – Крива Паланка – Страцин – Романовце (Куманово) – Миладиновци – обиколница Скопје – Тетово – Гостивар – Кичево – Требениште – Струга – Граница со р. Албанија (ГП Кафасан);
- А3 – Раскрсница Требениште (спојка со А2) – раскрсница Подмоље – Охрид – Косел – Ресен – Битола – Прилеп – Велес – Штип – Кочани – Делчево – Р. Бугарија (ГП Рамна Нива).
- Регионален пат R 1301: Охрид (спојка со А3) – Свети Наум – граница со Р. Албанија;

Слика 6 Постојечки државни и регионални патишта во Општина Охрид

(Извор: Јавно претпријатие за државни патишта)

Во изминатиот период од 50 години со локални асфалтирани патишта се поврзани сите селски заедници во Општината Охрид со исклучок на недовршениот крак на локалниот пат од селото Речица до Плаќе. Со асфалтни локални патишта се поврзани: Вапила, Ливоишта, Скрбатно, Долно и Горно Лакочереј, Орман, Куратица, Речица, Свињишта, Завој, Коњско, Велестово, Елшани, Велгошти, Рамне и т.н.

Воздушен сообраќај: Аеродромот „Свети Апостол Павле“ се наоѓа на 9 km од градот Охрид, на националниот пат А2 Струга – Кичево - Скопје. Должината на полетно - слетната патека е 2.550 m, а широчината 45 m. Капацитетот на аеродромот е 300 патници/час. Техничката опременост на аеродромот ги задоволува меѓународните стандарди за опслужување на воздухоплови и патници. Во согласност со Националната транспортна стратегија се планира проширување на капацитетите и осовременување на Охридскиот аеродром.

Воден сообраќај: Општина Охрид со соседната Општина Струга, се поврзува и преку водениот сообраќај. Маршрутите се Охрид - Струга и Охрид - Радожда. На охридското крајбрежје има две пристаништа односно градското пристаниште и пристаништето во Св. Наум. Вкупниот број на пловни објекти се: 75 пловни објекти регистрирани за вршење стопанска дејност, а 901 за спорт и рекреација.

Капетанијата на пристаништата Охрид е надлежна за водење на регистар на пловни објекти за сите природни и вештачки езера на територијата на Р. С. Македонија. Врз основа на ваквата состојба податоците³ за бројот на пловни објекти, дадени подолу, се врз основа на согледувања и проценка од Капетанијата за пловидба и престој на пловните објекти само на Охридско Езеро.

4.11.2 Хидротехничка инфраструктура

◆ Водоснабдување и канализација

Општина Охрид има единствен водоснабдителен систем за чие одржување е одговорен МЈП „Проаква“ Струга, регионална единица „Водовод“ Охрид. Од системот за водоснабдување се врши централно водоснабдување за градот Охрид, населените места Орман, Рача, Св.

³ Извор: Извештај на Капетанија на пристаништата – Охрид, 23.05.2019 година.

Стефан, Долно Коњско, Лагадин, Пештани и туристичките локалитети по должина на брегот на Езерото.

Од локални водоводи се снабдуваат населените места Велгошти, Трпејца, селата Вапила, Ливоишта и Горно Лакочереј. Вкупниот број жители кои се снабдуваат со вода за пиење од МЈП „Проаква“ изнесува околу 55.000.

Како изворишта на вода се користат: Охридско Езеро, со зафатот кај хотел Метропол, Билјанини Извори, подземна вода од Беј Бунар, Летнички Извори од Рамне, извор Св. Илија од Велгошти, подземна вода во близина на Коселска река кај Орман и извори кај Лескоец и др.

Поголемиот дел од водата за водоснабдување до домаќинствата се доведува со пумпање, а додека водата за водоснабдување од Летничките Извори и изворите од Велгошти и Лескоец се доведуваат по пат на гравитација.

Водата за водоснабдување од Охридското Езеро се користи во туристичката сезона, кога се јавува недостаток од вода за водоснабдување. Водата од езерото најпрвин се пречистува со мрежести микро филтри, поставени во пумпната станица, а потоа се дистрибуира до потрошувачите.

Водоводната мрежа е поделена на три висински зони и тоа:

- Ниска зона која ја опфаќа урбаната површина од нискиот дел на градот;
- Средна зона која ја опфаќа периферијата на градот и туристичките локалитети од н. Рача до с. Пештани; и
- Висока зона која го покрива високиот дел на Стариот дел на градот.

Канализацискиот систем во Општина Охрид, покрај основната функција на одведување на урбани отпадни води, има за цел и заштита на Охридското Езеро од внесување на отпадни води кои можат да ја нарушат неговата олиготрофност и специфичната флора и фауна.

Системот за заштита на Охридското Езеро од отпадни води, овозможува прифаќање и третман на 67,91% од отпадните води кои се продуцираат во регионот со кој управува МЈП „Проаква“.

Системот за заштита на Охридското Езеро е составен од:

- Канализациона мрежа составена од:
 - мешовита канализациона мрежа;
 - канализациона мрежа за комунални отпадни води; и
 - атмосферска канализациона мрежа.
- Колекторски систем за примарен третман на отпадни води;
- Пречистителна станица за отпадни води; и
- Путекс станици во камп Љубаништа, камп Св. Наум, камп Градиште и Хотел Бисер.

Степенот на приклученост на објектите и домаќинствата на канализационата мрежа во градот Охрид е 93 %, додека податоци за степенот на покриеност на останатите населени места во руралниот дел на општината се дадени во следниот табеларен преглед.

Табела 14 Степен на поврзаност на канализациона мрежа во Општина Охрид

Населени места	Степен на поврзаност на
----------------	-------------------------

	канализациска мрежа ⁴
Град Охрид	93 %
Велгошти	80 %
Долно Коњско, Исток, Коњско	60 %
Лагадин	80 %
Пештани	75 %
Подмоље	80 %
Рача	80 %
Свети Стефан	75 %
Шипокно	75 %
Лескоец	30 %
Велестово, Горно Лакочереј, Елешец, Елшани, Љубаништа, Орман, Рамне, Трпејца, Валила, Завој, Косел, Куратица, Ливоишта, Опеница, Плаќе, Расино, Речица, Свињишта, Сирула и Скребатино	0 %

Извор: ЈП „Нискоградба“

Од табеларниот преглед може да се констатира дека во поголем број населени места во руралниот дел на општината, отсутствува канализациска мрежа за комунални и атмосферски отпадни води.

Примарниот колектор ги прифаќа отпадните води од секундарните канализациони мрежи и истите ги одведува до пречистителната станицата Враништа на понатамошен третман. Должината на примарниот колектор е околу 37 km, и е составен од:

- Источен крак од Лагадин / Елешец до Струга;
- Западен крак од Елен Камен до Струга;

Пречистителната станица се наоѓа на околу 4 km од градот Струга, помеѓу селата Враништа и Ложани. Истата, треба да обезбеди механички и биолошки третман на отпадните комунални води, додека за индустриските отпадни води субјектите се задолжени со предтретман на водите пред нивно испуштање во канализацискиот систем.

Капацитетот на пречистителната станица е 120.000 еквивалентни жители, а пречистената вода се испушта во реката Црн Дрим. Годишниот капацитет на станицата за пречистување е 12.000.000 – 15.000.000 m³/год односно околу 40.000 m³/ден.

4.11.3 Снабдување со електрична енергија и телекомуникација

Со мрежата на електроенергетскиот систем на Р. С. Македонија се опфатени сите населени места во Општина Охрид. Електроенергетската инфраструктура на Општина Охрид е дадена во следниот табеларен преглед:

Табела 15 Електроенергетска инфраструктура на Општина Охрид

Елементи	Број	Должина (km)
Хидроцентрала	1	
Напојни трафостаници	6	
ТС 10/0,4 kV Дистрибутивни трафостаници со моќност од 50 kVA до 1.000 kVA	301	
В.Н. надземна мрежа		51
В.Н. подземна мрежа		2

⁴ Извор: ЈП „Нискоградба“ Охрид

С.Н. надземна мрежа		117
С.Н. подземна мрежа		127
Н.Н. надземна мрежа		171
Н.Н. подземна мрежа		135

Извор: ЛЕАП за општина Охрид (2019 - 2025)

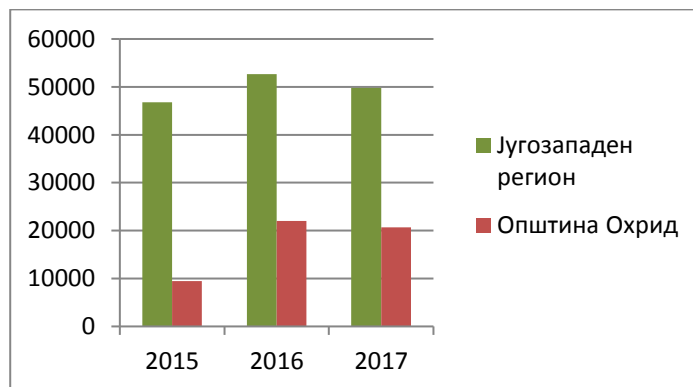
4.11.4 Управување со отпад

Општина Охрид, во согласност со Законот за управување со отпадот, донесува План за управување со отпад (2018 - 2020) во кој се направени анализи на тековната состојба, предвидувања за идните состојби и проценки за одржливо подобрување на постојниот систем со примена на современите начела во управувањето со отпад. Исто така, Општината усвојува Годишна програма за управување со отпад, чија цел е имплементација на Планот за управување со отпад, на годишно ниво и систематско подобрување на постојниот систем за управување со отпадот. Значајни елементи на одржливиот развој, кои се дел од глобалниот пристап кон управување со отпадот претставуваат:

- намалување на количините на отпад за депонирање;
- повторна употреба (реупотреба) на вредноста на материјалите; и
- ефикасно управување со системот на собирање и отстранување на отпад.

Доминантен начин во управувањето со комуналниот и друг вид неопасен отпад во Република Северна Македонија е негово депонирање. Рециклирање на отпадни материјали и производи со цел нивно повторна употреба или производство на енергија е многу малку застапено, а согорување се врши само на одреден вид опасен отпад како што е медицинскиот отпад.

Според податоците од Регионалниот план за управување со отпад за Југозападен регион, Општина Охрид има најголем придонес во целокупното количество на создаден отпад во регионот со 36%. Пондерираното количество на создаден отпад по жител на годишно ниво за Општина Охрид е 365 kg/жител/год⁵. На следниот графички приказ дадено е учеството на собраниот комунален отпад во Општина Охрид во однос на собраното количество комунален отпад во Југозападен регион.

Слика 7 Количина на собран комунален отпад во Општина Охрид во однос на вкупната количина собран комунален отпад во Југозападен регион

Извор: Државен завод за статистика и ЈП „Охридски Комуналец“ и ЛЕАП на општина Охрид

Управувањето со отпадот во Општина Охрид е во надлежност на Јавното претпријатие „Охридски Комуналец“. Комуналниот и друг вид неопасен отпад од Општина Охрид се

⁵ Извор: СЕА Југозападен регион 2016

депонира на градската депонија „Буково“, додека градежниот отпад се депонира на депонијата „Мауцкер“.

Во однос на бројот на опслужено население⁶ во согласност со податоците од Планот за управување со отпад во општината за период 2018 – 2020 година:

- Населението во урбаната средина е опслужено 100%, односно опфатени се 43.684 жители што претставува 78,34% од вкупното население;
- Населението во руралната средина опслужени се 12.002 жители, односно 21,55% и за 63 или 0,11% од жителите во руралната средина не е обезбедено користење на услугата на ЈП „Охридски Комуналец“.

Врз основа на податоците, организирано собирање на комуналниот отпад се врши од подрачјето на градот Охрид и викенд населбите: Лагадин, Елешец, Исток и селата: Пештани, Трпејца, Љубаништа, Долно Лакочереј, Горно Лакочереј, Рача, Коњско, Лескоец, Велгошти, Косел, Ливоишта, Вапила, Опеница, Куратица, Елшани, Велестово, Орман и манастирски комплекс Св. Наум, со што се опфатени вкупно 55.686 жители.

Организирано собирање на комуналниот отпад не се врши во селата: Речица, Плаќе, Завој, Рамне, Свињишта, Сирула, Скребатно и Расино, бидејќи во овие населени места има многу мал број постојани жители.

Во однос на количините на отпад што се генерираат во Општина Охрид единствен извор на податоци се извештаите од евиденцијата што ја врши ЈП „Охридски Комуналец“, како и неколку приватни овластени постапувачи со отпад, заради што не е можно прецизно да се анализираат промените во количините на отпад.

Во Општина Охрид се генерираат следните видови отпад:

- Неопасен отпад:
 - комунален отпад (вклучувајќи и комерцијален отпад);
 - биоразградлив;
 - отпад од пакување и кабаст отпад;
 - инертен отпад- градежен шут;
 - отпадна мил од септички јами.
- Опасен отпад:
 - медицински отпад;
 - отпад од азбест;
 - посебен отпад (отпадни масти и масла, отпадни масла за јадење, отпадни гуми, батерии и акумулатори, електрична и електронска опрема, искористени возила).

Собирање, транспорт, третман и отстранување на отпадот претставува значаен сегмент кој директно влијае врз загадувањето на медиумите на животната средина, а сето тоа и врз здравјето на жителите во Општина Охрид. Од домувањето на територија на Општината се создава: комунален отпад, отпад од производи и пакување, инертен отпад, медицински отпад од здравствените објекти, ординации и болници кој редовно се превземаат од страна на овластена компанија за постапување.

Собирање и транспорт на отпад во Општина Охрид е обезбедено од страна на ЈКП „Охридски Комуналец“, кој активностите ги извршува врз основа на Оперативна програма, усвоена од Советот на Општина Охрид и во која се планирани сите активности поврзани со јавната хигиена, јавното зеленило и т.н.

ЈП „Охридски Комуналец“ за успешна реализација на предвидените активности е организирано во неколку одделенија кои имаат посебни одговорности:

⁶ Податоци според Попис 2002 год.

- Одделение „Услужна хигиена“ кое ја одржува хигиената на територијата на град Охрид, викенд населбите и НП „Галичица“. Заради зголемување на количината на комунален отпад ова одделение функционира во три смени. Фреквенцијата на отстранување на комуналниот отпад е определена со однапред утврдена динамика. Во централното градско подрачје отстранувањето на комуналниот отпад е секојдневно, а од останатите приградски населени места, викенд населби отстранувањето на комуналниот отпад е два пати во неделата во точно определени денови за секое населено место.
- Одделение „Депонии“ кое ги одржува и оперира со депониите „Буково“ и „Мауцкер“;
- Одделение „Јавна хигиена“ одговорно за редовно – тековно одржување на јавната хигиена на улиците и тротоарите на територија на Општина Охрид. Динамиката на одржување на јавните и сообраќајните површини е одредена со План кој се изготвува во согласност со Одлуката за комунален ред. Ова одделение е поделено на пет пунктови „Плоштад“, „Стар град“, „Даљан“, „Механизација“ и „Нова автобуска“ со цел поголема ефикасност во работењето. Улиците во Општина Охрид се поделени во четири категории, според кои чистење и метење се врши секој ден, на два дена, два пати или еднаш во неделата.
- Сектор „Паркови и зеленило“ одговорно за одржување на парковското зеленило, садење на цветни површини, поливање на зеленилото, кроење и режење, хортикултурно уредување итн.

Собраниот отпад ЈП „Охридски Комуналец“ го депонира на депонијата „Буково“, која се наоѓа на магистралниот пат Охрид – Битола и е оддалечена 25 km од градот Охрид. Депонијата се наоѓа на надморска висина од 1.190 m на планината Буково. Се простира на површина од 27.880 m² и ја сочинуваат две платоа за одлагање и една депресија. Во неа се депонираат околу 700 m³ комунален отпад дневно, додека во летниот период дневното депонирање достигнува до 1.100 m³ комунален отпад, или вкупно 290.000 m³ комунален отпад годишно.

Со проектот „Подготовка на потребните документи за воспоставување на интегриран и финансиски самоодржив систем за управување со отпад во Југозападниот регион“, Општина Охрид треба да се вклучи во регионалниот систем за управување со отпад.

Врз основа на моменталната динамика и начинот на отстранување на отпадот, постоечката депонија може да се експлоатира уште околу 5 години. Ако се земе предвид дека биоразградливиот отпад учествува со 26 % во вкупниот комунален отпад кој се депонира, векот на депонијата може да се зголеми со воведување на компостирање на овој вид отпад (со што ќе се намали % на одложен биоразградлив отпад на депонија).

Отпадот се депонира измешан, без претходна секундарна селекција, и заради тоа содржи голема количина на стакло и хартија, што во летните месеци може да доведе до samozапалување на отпадот. Од тие причини со булдожер се врши набивање на отпадот и негово покривање со слој од земја.

Депонијата „Мауцкер“, на која се вршеше депонирање на градежен шут, ископана земја, песок, камења е расчистена од страна на Охридски Комуналец. Комуналното претпријатие изврши рамнење на 16.000 m² и покривање на 7.000 m² површина. Согласно плановите за пренамена, депонијата за шут на локација Мауцкер повеќе не се користи од Општината, а градежниот шут времено се одложува на депонијата „Буково“ се до отворање на регионалната депонија на Југозападниот плански регион.

Општина Охрид, како дел од Југозападниот плански регион, е вклучена во рамките на проектот „Подготовка на потребни документи за воспоставување на интегриран и финансиски самоодржив систем за управување со отпад во Пелагонискиот, Југозападниот, Вардарскиот и Скопскиот плански регион“, за кој се изработија регионален план, стратешка оцена на животната средина за регионалниот план за управување со отпад, физибилити студија, студија за оцена на влијанието врз животната средина, за воведување на регионален пристап на управување со отпад.

Изработката на документите за регионалниот план ќе послужи за изградба на систем за интегрирано управување со отпад, што подразбира регионална депонија, трансфер-станции и начинот на кој ќе се изведува интегрираниот систем за управување со отпад.

5 КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПОДРАЧЈАТА КОИ БИ БИЛЕ ЗНАЧАЈНО ЗАСЕГНАТИ ОД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА И СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА

5.1 Состојби, трендови и закани за рурален развој

Во општината Охрид отсутствуваат детални урбанистички планови за населени места и урбанистички планови за вон населените места во Општината.

Во Општина Охрид, речиси за половина од населени места од рурален карактер нема изработено урбанистички планови.

Еден од главните проблеми во Општината е изградба на бесправни градби, како и бесправни градби во во НП Галичица во зоната на одржливо користење, што може да има значително влијание врз природното наследство.

Тренд во општина Охрид е узурпација на Охридското крајбрежје и плажите на крајбрежјето со бесправни градби и нивна легализација.

Недоизградена инфраструктура во руралните средини на територија на Општина Охрид е еден од најголемите проблеми за рурален развој на општината. Во поголем број населени места во руралниот дел на општината, отсутствува канализациска мрежа за комунални и атмосферски отпадни води, поради што отпадните води се собираат во индивидуални септички јами, за што не постојат доволно податоци или непречистени отпадните води се испуштаат во Охридското Езеро. Ваквата состојба има директно негативно влијание врз квалитетот на водата во Охридското Езеро и биолошката разновидност во него.

Урбанизација на обработлива почва и/или пренамената на земјоделското земјиште, претставува проблем во општина Охрид и закана за можностите за развој на руралните средини.

Во општина Охрид од 8 рурални места не се врши собирање на комунален отпад, а бројот на садови за комунален отпад во руралните средини е недоволен. Собирање на градежен шут, кабаст отпад и биоразградлив отпад од руралните населени места отсутствува. Ваквиот систем на управување со отпад поврзан со низок степен на еколошка свест кај граѓаните и ограничени познавања за проблемите со отпадот и негативните ефекти врз здравјето на луѓето и животната средина доведуваат до создавање на диви депонии.

Социо-економските услови во селските средини и квалитетот на условите за живот доведуваат до намалување на бројот на жители во руралните средини што претставува закана за развој на истите.

5.2 Состојби, трендови и закани во областите кои се предмет на СОЖС

Население	<p>Најголеми социјални и економски проблеми со кои се соочува населението во општина Охрид се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Низок животен стандард на локалното население; • Висока стапка на невработеност; • Невработеноста предизвикува миграција на младите луѓе во земјата и странство; • Стагнација во намерите на странски и домашни инвеститори за инвестирање на капиталот; • Ниски месечни примања и сл.
Здравје на население	<p>Како најчести причини за нарушување на здравјето на населението се смета:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неадекватно и неконтролирано фрлање на отпад и појава на диви депонии; • Нарушен квалитет на почвите, како резултат на несоодветен третман на отпадните води и отпадот; • Употреба на фосилни горива;

	<ul style="list-style-type: none"> • Недостаток на национални и локални податоци за здравствените ефекти од бучавата; • Ниска свест кај населението за заштита на животната средина.
Воздух	<p>Како најчести причини за нарушување на квалитетот на воздухот се издвојуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостаток на податоци за квалитет на амбиентниот воздух (мониторинг станица); • Недостаток на точни и прецизни податоци за извори на емисии во воздух (Катастар на загадувачи); • Изработка на планска документација без да се земе предвид ружата на ветрови што допринесува за нарушување на нормалното струење на воздухот во централното градско подрачје; • Стар возен парк кај граѓаните на Општината; • Отсуство на контрола на квалитет на гасови од согорување кај возила; • Зголемен сообраќаен метеж во туристичка сезона; • Недостаток на јавен градски превоз преку целата година, а особено до плажите и приградските населби; • Недостаток од мерки и активности за поттикнување и поддршка на користење енергија од обновливи извори/соларни панели; • Недостаток од активности за поттикнување на примена на мерки за енергетска ефикасност на индивидуално ниво/домаќинства; • Отсуство на тригодишна Програма за енергетска ефикасност (во согласност со Законот за енергетика) со добиено мислење од страна на Агенцијата за енергетска ефикасност; • Недостаток од национални и локални податоци за здравствени ефекти од загаден воздух.
Бучава	<p>Идентификувани проблеми во однос на бучавата во општина Охрид:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостаток од точни и прецизни податоци за стационарните извори на бучава на територијата на општината (Катастар на извори на бучава во животната средина); • Зголемено ниво на бучава за време на туристичката сезона од угостителските објекти; • Бучава од верски објекти; • Недостаток од Стратешка карта на бучава за патната делница Р – 501: Охрид – Пештани – (надлежност на МЖСПП); • Недостаток на национални и локални податоци за здравствените ефекти од бучавата.
Вода	<p>Клучни проблеми во однос на водите во општина Охрид се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стари дотраени цевки во водоснабдителниот систем (азбест-цементни цевки 30.000 m); • Голема потрошувачка на енергија за пумпање и/или препумпување на вода за водоснабдување; • Недостаток на вода за водоснабдување во летниот период во Општина Охрид и во с. Лескоец, г. Лакочереј и н. м. Орман; • Низок степен на одржување и чистење на каналите за наводнување; • Ниска свест кај граѓаните за одржување на каналите за наводнување; • Отсуство на План за управување со сливот на Охридско Езеро; • Незадоволителен квалитет III и IV класа на водата во Охридско Езеро на мерно место: канал Студенчишта, плажа над Грашница, плажа Сараишта, градска плажа Мизо, III класа на квалитет на водата во р. Сатеска и р. Коселска непосредно пред влив во езеро, V класа квалитет на вода на р. Велгошка (Грашница) пред влив во езеро;

	<ul style="list-style-type: none"> • Отсуство на сепаратна канализациона мрежа и одведување на измешани урбани, индустриски и атмосферски отпадни води; • Нефункционалност на колекторскиот систем; • Отсуство на канализациона мрежа во населените места Велестово, Г. Лакочереј, Елешец, Елшани, Љубаништа, Орман, Рамне, Трпејца, Валила, Завој, Косел, Куратица, Ливоишта, Опеница, Плаќе, Расино, Речица, Свиништа, Сирула и Скребатино; • Отсуство на податоци за број на септички јами и начин на нивно одржување и чистење; • Опасност од загадување на Билјанини Извори заради непостоење на канализационен систем во населбата веднаш над изворите и „пробивање“ на септичките јами; • Нефункционалност на Путокс станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер; • Недоволен капацитет на пречистителната станица Враништа, Општина Струга и нејзина нефункционалност; • Низок процент на покриеност со атмосферска канализација на Општина Охрид; • Прелевање на отпадни комунални води од шахти, заради недоволен капацитет на канализационата мрежа; • Континуирано загадување со комунални отпадни води на Охридско Езеро на локалитетите Сараишта, Пристаниште и Мазија; • Нерегулирани корита и поплави во атарите на населените места.
Почва	<p>Клучни проблеми во оваа област во општина Охрид се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Примена на неодржливи агротехнички и агрохемиски мерки; • Несоодветно одржување на каналите и поплавување на земјиштето; • Несоодветно управување со отпадни води и отпад.
Биолошка разновидност и природно наследство	<p>Клучни проблеми во однос на биолошката разновидност се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја; • Недостаток од детален преглед на сите бесправни градби во заштитеното УНЕСКО подрачје и спроведување на СОЖС/ОВЖС; • Не донесување на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство, Урбанистички планови, Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност; • Неконтролирано уништување на подрачјето на трска со сечење, палење, корнење за различни цели како добивање обработливи површини, плажи, хотелски комплекси, депонирање на земја и градежен шут итн.; • Не се применуваат стандарди за планирање на зеленило по глава на жител и отсуство на систем за интегрирање на податоци во врска со зеленилото, со цел подобро донесување на соодветни мерки и одлуки; • Недоволна примена на автохтони видови прилагодени на локалната клима; • Користење на Охридското Езеро како акумулација за производство на електрична енергија заради што присутни се постојани осцилации на нивото на водата; • Отсуство на мерки, нивно развивање и имплементација за стабилизација на водостојот во Охридското Езеро, како и редовно следење и контрола на испустот на езерските води во р. Црн Дрим, како и можноста за повторно пренасочување на р. Сатеска во р. Црн Дрим; • Охридското Езеро е реципиент на отпадни атмосферски води и отпадни комунални води од кои дел воопшто не се пречистуваат; • Ерозивни наноси од речните сливови во езерото, особено од р. Сатеска и р. Коселска;

	<ul style="list-style-type: none"> • Голем број пловни објекти во езерото, во кои горивото рачно се преточува; • Голем број плажи и хотелски комплекси на/во близина на охридското крајбрежје и големиот број туристи во туристичката сезона; • Голем број бесправно изградени објекти во крајбрежната заштитна зона на езерото; • Бесправни градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица; • Одлагање на градежен шут, кабаст отпад во границите на НП Галичица; • Планови за изградба на големи инфраструктурни објекти во НП Галичица, како што е изградба на експресен пат низ Националниот парк и Центар за зимски спортови во високо планинскиот дел на Паркот, туризам, селски туризам итн.; • Ниска свест кај населението за значењето на НП Галичица, Студенчишко Блато и другото природно наследство;
<p>Управување со отпад</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отсуство на регионална депонија; • Недостаток од база на податоци за сите видови, количини и извори на отпад што се генерира на територија на општината; • Недостаток од податоци за количини на посебните видови на отпад создадени на територија на општината; • Несоодветно управување со создадениот отпад, непостоење на систем и едукација на локалното население за повторно искористување на создадениот органски отпад; • Низок степен на примарна селекција на отпадот; • Низок степен на искористување на фракциите од отпадот кој може да се рециклира; • Недостаток на податоци за број септички јами, количина на отпадна мил и начин на постапување; • Постојење на диви депонии; • Потреба од зајакнување на капацитетите на локално ниво за управување и мониторинг на состојбата со отпадот во општината; • Неможност на жителите од Речица, Плаќе, Завој, Рамне, Свињишта, Сирула, Скребатно и Расино да ја користат услугата на ЈП „Охридски Комуналец“; • Недостаток на садови за комунален отпад во градот Охрид и руралните средини; • Недостаток од организирано собирање на градежен шут, кабаст отпад и биоразградлив отпад од руралните населени места; • Недоволно финансиски средства на локално ниво за набавка на опрема за собирање и транспорт на отпад; • Низок степен на еколошка свест кај граѓаните и ограничени познавања за проблемите со отпадот, потенцијални ризици од опасниот отпад и негативните ефекти врз здравјето на луѓето и животната средина, природата и сл.
<p>Искористување на земјиштето и урбан развој</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ГУП на Охрид донесен во 2006 година; • Усвојување на плански документи кои не го земаат во предвид јавниот интерес, одржливиот развој и важечките стандарди; • Недостаток од паркинг места и узурпација на сообраќајниците и зелените површини во близина на плажите; • Недостаток од детални урбанистички планови за населени места и урбанистички планови за вон населените места во Општината; • Неефикасност на инспекциските служби; • Недоизградена патна инфраструктура во руралните средини на територија на Општина Охрид;

- Недостаток од пешачки и велосипедски патеки и нивна узурпација од автомобили;
- Узурпација на Охридското крајбрежје со бесправни градби и нивна легализација;
- Бесправни градби во НП Галичица во зоната на одржливо користење;
- Продолжувања на роковите за поднесување на нови барања за легализација на бесправни градби;
- Урбанизација на слободни јавни површини, обработлива почва и нивна пренамена;
- Недостаток од податоци за обнова на шумската маса и нејзино користење за огревно дрво;
- Неконтролирано сечење на дрвјата;
- Појава на шумски пожари;
- Голем број кучиња скитници и недостаток од стационар за згрижување;
- Низок степен на информираност на граѓаните, граѓанските здруженија и НВО за одржување јавни расправи за донесување на урбанистички планови или други значајни документи.

5.3 Состојба во животната средина без имплементација на Стратегијата

Без имплементација на Стратегијата, состојбите во руралните населени места во општина Охрид ќе останат на сегашно ниво.

Без имплементација на Стратегијата, нема да се превземаат приоритетни проекти за подобрување на состојбата со развој на руралните населени места во општина Охрид, односно ќе продолжат постоечките трендовите, како резултат на:

- Недефинирани цели, насоки и приоритети за подобрување на состојбите за живот;
- Несоодветно уредување и непланско зафаќање на крајбрежното земјиште;
- Отсуство на проекти за подобрување на состојбите со инфраструктурните мрежи;
- Непроменети состојби во животната средина;
- Создавање на услови за креирање на приходи за населението од руралните делови;
- Невоспоставена рамка за поттикнување на руралниот туризам;
- Недостаток на развиени туристички производи и понуди во руралните области;
- Отсуство на нови работни места и зголемување на приходите;
- Непочитување на принципите за одржлив развој;
- Отсуство на унапредување на руралните просторни целини базирани на одржливо користење на природните ресурси.

6 ОБЛАСТИ КОИ СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА, ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИТЕ

6.1 Природно наследство на Охридскиот Регион на национално ниво

Еден од механизмите и алатките за интегрална заштита на природното наследство, особено компонентите на биолошката разновидност, е воспоставувањето на заштитени подрачја. Според Законот за заштита на природата (се воспоставува систем на заштитени подрачја за заштита на биолошката разновидност во природните живеалишта, процесите кои се појавуваат во природата и абиотските карактеристики и регионалната разновидност. Со прогласувањето на заштитено подрачје, тој добива статус на природно наследство. Според Просторниот План на Република Македонија – Секторската студија за заштита на природното наследство (1999) на територијата на охридскиот регион се следните заштитени подрачја.

Табела 16 Листа на заштитени подрачја во Охридскиот Регион

	Група	Име на објектот	Општина	Состојба на заштита
1	НП	Галичица	Охрид, Ресен	заштитено
2	СП	Македонски даб (с. Трпејца)	Охрид	заштитено
3	СП	Охридско Езеро	Охрид, Струга	заштитено
4	СП	Платаново дрво	Охрид	заштитено
6	СП	Дувало, во близина на с. Косел (пост-вулканска појава)	Охрид	заштитено
7	СП	Пештера Самоска Дупка	Охрид	заштитено
8	СП	Острово	Охрид	заштитено
9	СП	Пештера Војла	Охрид	заштитено

НП – национален парк

СП – споменик на природата

- Национален Парк (НП) Галичица

Националниот Парк Галичица е област со значајни природни вредности познати по својата убавина, богатство и биолошка разновидност.

Паркот Галичица зафаќа површина од 24.926 хектари и територијално припаѓа на општините Охрид и Ресен. Поради специфичната локација, посебните природни убавини, пејзажни и естетски вредности и исклучително богата и ендемична флора и фауна, во 1958 година, Собранието на Република Македонија ја прогласи планината Галичица за национален парк (Закон за прогласување на шумските предели на Планината Галичица за Национален парк – Службен весник на Н.Р. Македонија бр. 31/58 и измените на Законот бр. 16/65). Со Националниот Парк Галичица управува Јавната Установа Национален парк Галичица со седиште во Охрид.

Согласно Законот за заштита на природата, Националниот Парк Галичица содржи: зона на строга заштита, зона за активно управување, зона за одржливо користење и заштитна (бафер) зона. Јавната установа Национален Парк Галичица работи во согласност со план за управување со НП Галичица.

Од вкупната површина на НП Галичица на Општина Охрид и припаѓаат 15.080 ha или околу 62%, додека површина од 17.382 ha или околу 72% од територијата на Националниот парк, истовремено припаѓа и кон просторот на Светското природно и културно наследство на Охридскиот регион, со вкупна површина од 83.350 ha.

Целите и начините на користење на НП „Галичица“ се определени со десетгодишни планови.

Според природно застапената биолошка разновидност претставува еден од најзначајните природни објекти на Балканскиот Полуостров. Во паркот се застапени преку 1.000 видови виши растенија со присуство на голем број ендемити и реликти.

Карактеристично е присуството на 15 досега откриени локални ендеми, односно видови кои се среќаваат само во границите на Паркот. На нешто помалку од 25.000 ha, се среќаваат повеќе од 35 типови живеалишта, 40 растителни заедници, околу 1.600 таксони од васкуларни растенија, над 140 видови лихеноидни габи, повеќе од 480 видови габи и преку 3.231 таксони од фауната. Богатата биолошка разновидност во Паркот има големо национално, европско и глобално значење. Од живеалишта кои се ретки или загрозувани во Европа, во Паркот се среќаваат десет типови шумска, два типа грмушеста, четири типови тревеста и два типа хазмофитска вегетација. Од европско значење се и два типа на водни живеалишта и три типови на живеалишта поврзани со подземните геоморфолошки форми.

Паркот го населуваат поголем број таксони кои се среќаваат само во Р.С. Македонија или Балканот, и тоа: 46 таксони виши растенија, 89 таксони безрбетници од кои на 26 се ендемични и од рбетниците има 11 водоземци, 21 влекач, 260 видови птици и 51 цицач, од кои присутни се и најатрактивните: рис, мечка и дивокоза.

Претставниците на типот членконоги се најбројна група на животни во Паркот застапени со 2.721 вид, инсектите се застапени со над 2.328 видови, пеперутки со 1597 видови (ноќни, дневни и мали пеперутки) итн.

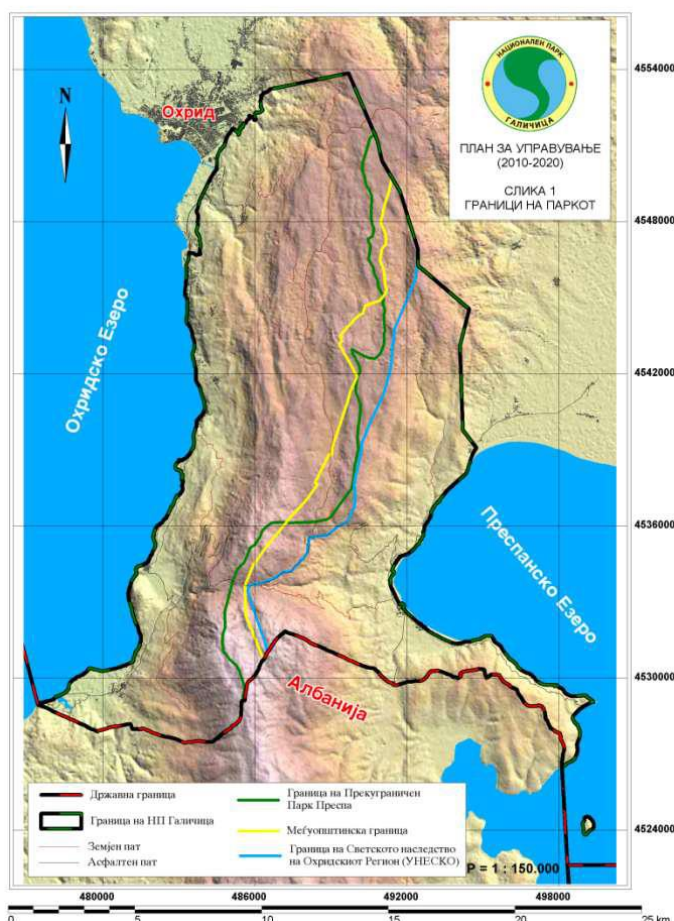
Посебно значење за планината Галичица имаат растителните видови кои претставуваат нејзин заштитен знак. На планината Галичица се наоѓаат класичните наоѓалишта на над 30 растителни таксони од кои најголемиот број се со валиден таксономски статус. Посебно би требало да се издвојат двата ендемични вида од родот *Sentaurea* – *S. soskiae* и *S. galicicae*, кои се со многу ограничено распространување и се развиваат по стрмните варовнички клифови кои се издигнуваат над Охридското Езеро – помеѓу манастирот "Свети Наум" и с. Пештани. Диверзитетот на габите во Паркот е претставен со над 480 видови, од кои најголем дел се макромицети кои таксономски припаѓаат на типот *Basidiomycota*, а помал дел на *Ascomycota*.

Во границите на Паркот, вклучувајќи ги извориштето Свети Наум, крајбрежјето на Охридското Езеро и Преспанско Езеро забележано е присуство на 41 видови риби. Преспанско Езеро има 11 автохтони и 12 (13) алохтони, Охридско Езеро има 21 автохтон и седум алохтони видови, а заеднички од нив за двете езера се само крап и јагула од автохтони и 6 алохтони видови. Во извориштето Свети Наум забележани се 7 видови риби: моранец, клен, охридска плашица, охридски скобул, охридска кркушка – дујак – мронец, охридска вретенушка и пештанска пастрмка. Голем број од нив се ендемични.

Во границите на Паркот се среќаваат 10 видови од класата водоземци кои се под строга правна заштита во земјите на Европската Унија: македонскиот мрморец, жолтиот мукач, зелената крастава жаба, гаталинката, поточната жаба и горската жаба. Исто така, потврдено е присуство на 21 вид од класата влечуги (*Reptilia*), од кои ридската желка, блатната желка, лушпестата гуштерица, зелениот гуштер, големиот зелен гуштер се под строга заштита во Европа.

Меѓународното значење на биолошката разновидност во Паркот е потврдено со бројни номинации, како на пример: „Емералд подрачје“, „Значајно растително подрачје“, „Примарно подрачје за пеперутки“, „Светско наследство на УНЕСКО“, „Прекуграничен биосферен резерват на УНЕСКО“, а потенцијално и „НАТУРА 2000 подрачје“.

Од другите природни вредности, значајни се Стара Галичица и островот Голем Град, кои по своите севкупни геоморфолошки карактеристики се ретки или единствени форми во Југоисточна Европа, како и тревните тераси на Стара Галичица кои со одредени свои карактеристики се единствени или исклучително ретки во евромедитеранскиот регион, но и глобално.

Слика 8 Граници на НП Галичица

Извор: План за управување со Национален Парк Галичица (2021-2030)

Исто така, во рамките на повеќе меѓународни процеси и иницијативи, НП Галичица е прогласен како Значајно растително подрачје⁷ и Примарно подрачје за пеперутки, категории кои немаат правен статус.

- СП Македонски даб – с. Трпејца

Дабовото дрво (*Quercus macedonica*) е во с.Трпејца и е најголемото дрво од ваков вид во Македонија. Неговата височина е 18 cm, а обемот на стеблото е 4,60 метри. Тоа има дендролошки и образовни цели.

- СП Охридско Езеро

Поради исклучителните природни вредности, првенствено изобилството на растителни и животински видови, Собранието на Социјалистичка Република Македонија во 1977 година го донесе Законот за заштита на Охридското Езеро, Преспанското Езеро и Дојранското Езеро (Службен весник на РМ "бр.45/77), со кој Охридското Езеро се прогласува за заштитено подрачје во категоријата споменик на природата.

Со својата единствена флора и фауна, Охридското Езеро претставува еден од најголемите биолошки резервати во Европа.

Тоа претставува еден од најзначајните центри на биолошка разновидност во Европа со околу 1.200 нативни видови, од кои 586 се животински видови, а околу 614 растителни видови. Посебно значајни за науката се 212 ендемични видови, од кои 182 се животински видови. Еден дел од нив претставуваат живи фосили, речиси неизменети

⁷ Иницијатива покрената во врска со Европската стратегија за зачувување на растенијата, односно Конвенцијата за биолошка разновидност ратификувана со закон за ратификација („Сл.Весник на РСМ, бр. 54/97).

од времето на терцијерот, како што се ендемскиот сунѓер, реликтните видови полжави, а од рибите охридската пастрмка и белвицата.

Најексплицитна експресија на ендемизмот во Охридското Езеро е регистрирана кај групите од бенталната фауна, каде што постојат цели еволутивни линии: пијавици (Hirudinea), ракови (Crustacea), школки (Bivalvia) и полжави (Gastropoda) и сплескани црви (Turbellaria).

Во него се населени бројни ендемски и реликтни видови на слатководна флора и фауна кои датираат од терцијарот. Ендемични видови за Охридското Езеро се: *Arctodiaptomus steindachneri* Rich, 1897, *Cyclops ochridanus* Kiefer, 1931 и според Лова и Старобогатов (1982) и ларвените стадиуми од видот *Dreissena (Carinodreissena) stankovici*.

Охридското Езеро е старо меѓу две и три милиони години. Во неговите олиготрофни води живеат над 216 растителни и животински видови кои не постојат на ниедно друго место во светот, вклучително и алги, зооланктон, претставници на фауната на дно како плоснатите црви *Turbellaria*, полжави и нижи ракови, како и 21 видови риба вклучително и пет вида пастрмка. Во и околу Езерото живеат повеќе од 90 видови птици.

Во Охридското Езеро присутни се 40 видови виши водни растенија (од кои еден вид е интродуциран) и 19 видови се Charophyta, од кои еден вид е Балкански ендемит.

Особено е значаен диверзитетот на алгите од кои дијатомејските алги се со најголем диверзитет, потоа сунѓерите *Porifera* (4 видови), *Platyhelminthes* (75 видови од кои повеќе од 35 се ендемични); *Rotifera* (49), *Nematoda* (24 видови со 3 ендемити), *Oligochaeta* (36 видови од кои 17 се ендемични) *Hirudinea* (24 видови од кои 12 се ендемични), *Acari* (43), *Cladocera* (31 вид со 1 ендемит), *Ostracoda* (52 видови со 33 ендемити), *Soropoda* (36 видови со 6 ендемити) *Decapoda* (2), *Isopoda* (4 видови од кои 3 се ендемични), *Amphipoda* (10 - 11 видови од кои 9 се ендемични), *Insecta* (над 100 видови), *Gastropoda* (72 видови од кои дури 56 се ендемични) и *Bivalvia* (13 видови од кои 2 се ендемични) (Hristovski et al. 2015a). Висок диверзитет и ендемизам се среќава и во рамките на ихтиофауната. Според Talevski et al. (2009) во Охридското Езеро живеат 21 автохтони и 7 интродуцирани видови риби од кои 7 (33,3%) се ендемични: *Salmo ohridanus*, *S. aphelios*, *S. balcanicus*, *S. letnica*, *S. lumi*, *Barbatula sturanyi* и *Gobio ohridanus*.

Крајбрежните карпестите хабитати имаат значење поради гнездењето на некои птици и присуството на ендемични растителни и животински видови (пр.: разновидниот род полжави *Montenegrina*). Фауната на птиците брои околу 90 видови водни птици, од кои повеќе се значајни за заштита: *Podiceps nigricollis*, *Mergus merganser*, *Fulica atra*, *Netta rufina*, *Podiceps cristatus*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Aythya ferina* итн. (Velevski et al. 2010).

Високо значење за биолошката разновидност имаат и влажните станишта, кои егзистираат покрај самото Езеро, како што е Студенчишко Блато, остатоците од Струшкото Блато, блатата и крајречните заедници во Љубанишкото Поле и големиот број извори.

- СП Платаново дрво

Платановото дрво (*Platanus orientalis*) се наоѓа на улица "Гоце Делчев" во Охрид. Дрвото е во добра состојба и ги има следните димензии: висина 24 метри; обемот на стеблото е 6,20 m и проекцијата на круната е 20 метри и има дендролошки и образовна намена.

- СП Платаново дрво

Платаново дрво (*Platanus orientalis*) кој се наоѓа во дворот на манастирот Света Богородица, на бреговите на Охридското Езеро во селото Калишта. Покрај дендролошка, има и образовна цел. Ова дрво е со најголеми димензии во Струга.

- СП – Дувало

Овој локалитет е активна пост-вулканска појава, а се наоѓа во близина на селото Косел во близина на Охрид. Има минијатурен кратер со дијаметар од 0,5 метри и длабочина од 30 сантиметри. Емисиите на јаглероден диоксид и сулфурниот водород се генерираат од отворениот дел, и затоа оваа појава е во исто време мофета и сулфурен извор.

- **СП – Пештера Самоска Дупка**

Се наоѓа на десната страна на долината Студино на планината Галичица (1430 метри надморска височина). Пештерата има геоморфолошко значење и претставува преципитна фосилна пештера со значително присуство на пештерски украси. Долга е 301 m.

- **СП – Острово**

Езерото Острово е посебен тип на извори – крајбрежни езера. Се наоѓа покрај брегот на Охридското Езеро, во близина на манастирот “Св. Наум“, на местото каде што извираат водите на најголемиот карстен извор во Република Македонија. Должината на заезерениот дел е околу 220 m, а најголемата измерена длабочина изнесува 3,5 m.

Езерото Острово, со Охридското Езеро е поврзано преку канал со должина од околу 10 m. Во однос на Охридското Езеро, езерото Острово изгледа како "крипто депресија", бидејќи дното е повисоко, во просек за 2,94 m, од нивото на Охридското Езеро, додека површината е над нивото на водата во Охридското Езеро за 0,56 m. Големината на изворот Острово изнесува 0.342 km², а протокот во Охридското Езеро изнесува околу 11 m³/sek.

- **СП – Пештера Војла**

Пештерата Војла, исто така позната како „Скалана“, се наоѓа 250 метри источно од патот Охрид - Суво Поле до селото Коњско. Влезот на пештерата е на надморска височина од 1450 метри и тешко може да се забележи поради густата шума.

Вкупната должина на пештерата Војла е 37 метри. Сепак, оваа должина е неизвесна и треба да се земе со резерва. Длабочината на пештерата, од влезот до дното на најниската галерија достигнува 20 метри. Пештерата Војла е најбогатата пештера со орнаменти од сите пештери во Галичица. Пештерските украси се особено репрезентативни во второто пештерско проширување (кон исток).

- **Природна реткост**

Во општина Охрид, како природна реткост се прогласени (следните единечни стебла):

1. Чинар - на плоштадот „Чинар“ во Охрид⁸;
2. Чинар - Пензионерско⁹;
3. Чинар – Воска⁸;
4. Кочеџик во дворот на црквата „Св. Богородица Перивлепта“¹⁰;
5. Чинар - пред зграда на црвен крст⁹;
6. Чинар – во централно градско подрачје⁹;
7. Чинар- Влашка Маала⁹;
8. Чинар-Кошишта⁹.

⁸ Со решение објавено во „Службен Весник на РСВ бр. 205/19

⁹ Со решение објавено во „Службен Весник на РСВ бр. 141/21

¹⁰ Со решение објавено во „Службен Весник на РСВ бр. 143/21

- Студенчишко Блато

Студенчишко блато е предлог заштитено подрачје во категорија на Парк на природата, кое е ставено под привремена заштита со донесено решение кое е објавено во Службен Весник на Р.М. бр. 164/21 од 19.07.2021.

Студенчишкото Блато е лоцирано во езерските седименти на Охридското Езеро, на рамничарски терен со тесен појас на распространување - од Езерото до патот Охрид - Свети Наум. Патот се јавува како геоморфолошка граница и од него теренот нагло се издигнува со големи разлики во надморската височина. На предметната локација има тригонометриска точка со кота 694,4 m, а најблиските ридови се значајно повисоки - „Вршек“ има тригонометриска точка со надморска височина од 884,0 m и „Рача“ со надморска височина од 904,0 m. Оваа нагла промена на теренот геоморфолошки е во корелација со геолошките и хидрогеолошките карактеристики на локацијата а се отсликува и во тектониката, како и количините и правецот на движење на подземните води.

Во согласност со Просторниот план на Република Македонија (2000-2020) и Студијата за природно наследство (2004) нотирана е потребата од воспоставување формална заштита на Студенчишкото блато.

Во 2011 година предлогот за Студенчишкото Блато беше ревалоризиран и беше предложена категоријата: *споменик на природата*

Заради утврдување на реалната состојба и обезбедување на стручна основа за изработка на актот за прогласување на заштитено подрачје изработена е Студија за валоризација или ревалоризација на заштитеното подрачјето, во 2020 година. Во согласност со валоризација на подрачјето Студенчишко Блато се предложува да добие статус на заштита во категорија IV - Парк на природата, според Законот за заштита на природата.

Граници на подрачјето се усогласени од Генералниот урбанистички план на Општина Охрид во кој веќе е назначен просторот за заштита. Во овие граници се наоѓаат највиталните делови (остатоци) од Студенчишкото Блато.

Дефинирани се три зони на заштита: зона за строга заштита, зона за активно управување и зона за одржливо користење. Најголема површина зафаќа зоната за одржливо користење (66,11%), по што следува зоната за активно управување (25,04%) а најмала е зоната за строга заштита со само 8,85% (табела подолу).

Табела 17 Површини на предложените зони за заштита

Зона	Површина (ha)	Процент (%)
Зона за строга заштита	5.33	8.85
Зона за активно управување	15.08	25.04
Зона за одржливо користење	39.82	66.11
Вкупно	60.23	100.00

Слика 9 Предложени зони за заштита во заштитеното подрачје

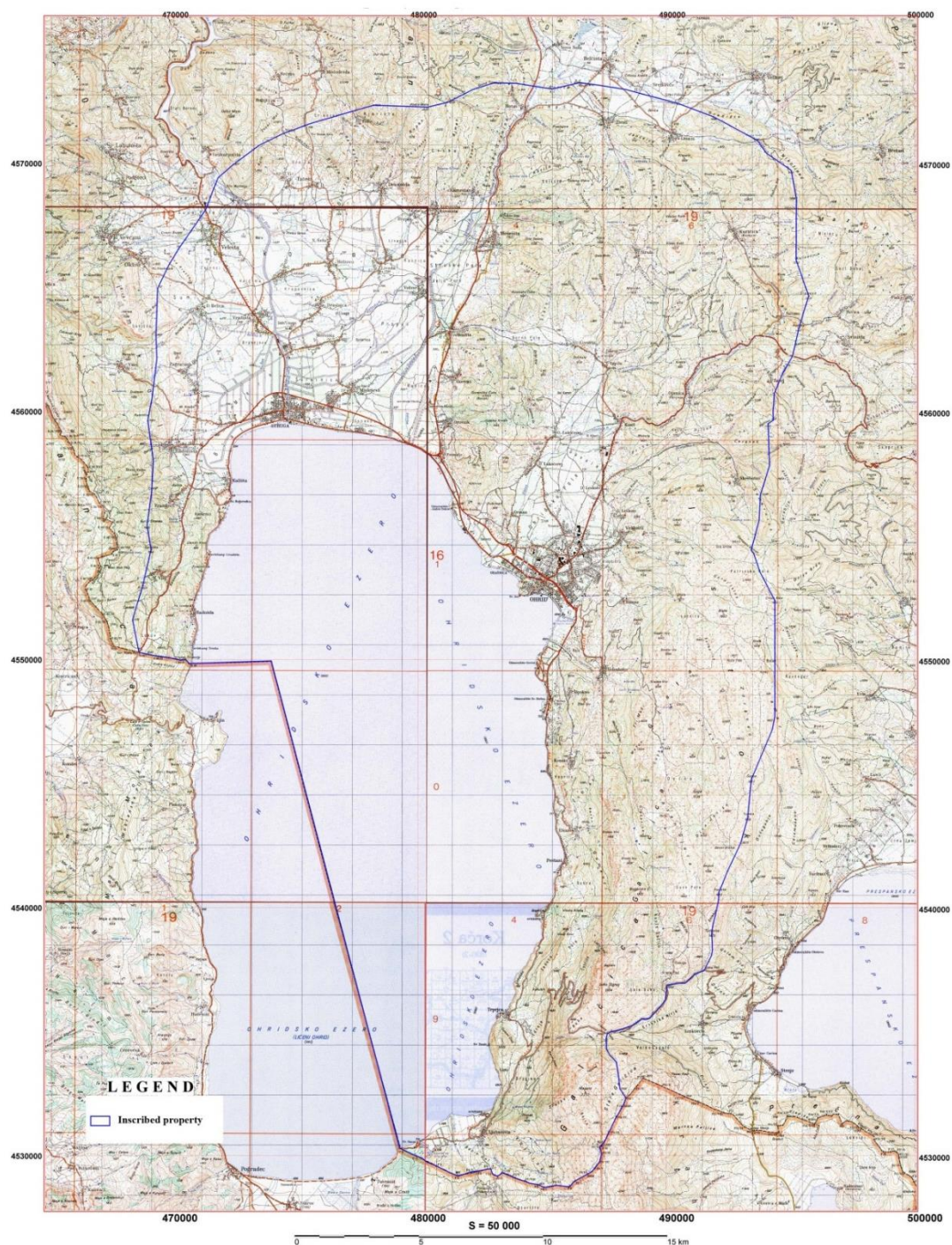
6.2 Светско наследство на Охридскиот Регион

Конвенцијата за Светско Наследство (UNESCO) дефинира два различни типа на светско наследство: природно и културно наследство.

Конвенцијата индицира дека делови од културното или природното наследство се од исклучителен интерес и затоа треба да се зачуваат како дел од светското наследство на човештвото во целина.

Природните и културни карактеристики на Охридското Езеро и Регионот одиграле значајна улога во вклучувањето на Охридското Езеро во списокот на светско културно наследство на УНЕСКО, под наслов: "Охридскиот регион со своите културно-историски аспекти и неговата природна средина", под број МК-99; во 1979 година како природно наследство, а во 1980 година - поради неговите културни вредности - како културно наследство.

"Natural and Cultural Heritage in Ohrid Region"

Слика 10 Граници на Природното и културно наследство на Охридскиот Регион

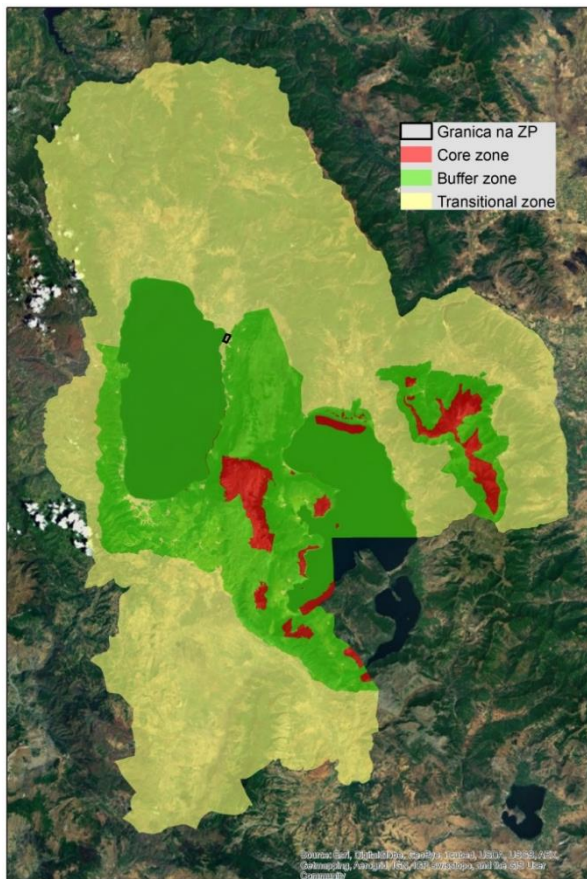
Извор: План за управување со Светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион со Акциски план (2020 - 2029)

Поголем дел од територијата на општина Охрид влегува во границите на УНЕСКО.

6.3 Прекуграничен Биосферен резерват Охрид – Преспа

Охридско-преспанскиот регион во октомври 2014 година во Корча, Албанија, беше прогласен за прекуграничен биосферен резерват. Сертификатот за прогласување на прекуграничниот биосферен резерват Охрид-Преспа беше предаден од претставници на УНЕСКО.

Овој прекуграничен резерват се наоѓа помеѓу Република Албанија и Република Македонија. Областа е комбинација од водни површини, обиколени со планински релјефи, додека рамните области се граничат со надворешните граници на териториите што се протегаат низ двете земји.

Слика 11 Прекуграничен Биосферен резерват Охрид – Преспа

Извор: Студија за валоризација на Студенчишко Блато, 2020

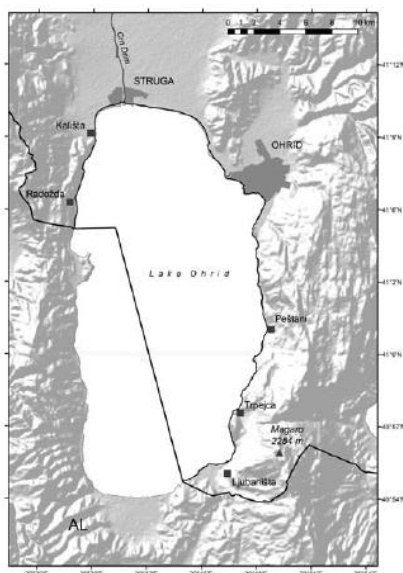
Еколошки карактеристики: Охридско – Преспанскиот прекуграничен биосферен резерват вклучува значајни разлики во смисла на еколошки системи, почнувајќи од планинските области околу трите езера, до умерено суп-тропските шуми, пронајдени на пониски места околу водотеците. Заедно, системот на Охридското и Преспанското Езеро е еден од најголемите во Европа од ваков вид. Двете езера се од посебна вредност на национално и меѓународно ниво поради нивната геолошка и биолошка посебност.

6.4 Значајни подрачја за птици

Охридско Езеро, ИВА код: МК005, Критериум: А4iii, В1i, В2, Површина: 24,736 ha

Лоциран во југо-западниот дел на Република Македонија, го вклучува Охридското Езеро, следејќи ја бреговата линија и државната граница со Република Албанија, која поминува преку површината на Езерото. Подрачјето е во непосредна близина на локацијата на Албанската ИВА „Охридско Езеро“ (AL002).

Вкупниот број на презимувачки водни птици на површината на езерото (само македонскиот дел) била помеѓу 79.000 единки во 1989 година (Wetlands International in litt.) и 24.000 единки во 1997 година (Fremuth et al., 2000) но само 10.000 и 17.000 се изброени за 2010 и 2011 година, соодветно (МЕД необј.). Најброен вид е Лиската, после која следуваат Црвеноглавиот кожувар, Патка превез, Цуцулеста патка, и Големо штипче.

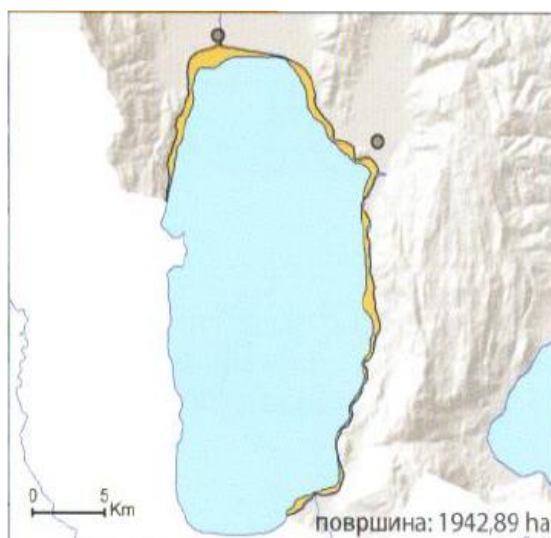

Слика 12 Мапа на Значајно подрачје за птици Охридско Езеро

Северниот, плиток дел од езерото, е од најголемо значење за презимување на водните птици (Мичевски, 1996) со тоа што Црвеноглавиот козувар и Патка превез се најзастапени, што се објаснува со присуството на екстензивни површини со трска, подводна вегетација од Chara и прилив на хранливи материи од реката Сатеска. Езерото претставува поголем дел од подрачјето. Клифовите, по должината на западната и особено источната крајбрежје, исто така се дел од подрачјето. Најголеми површини со трска се наоѓаат на северниот брег од Езерото, но мали површини со трска можат да се најдат по должина на целиот брег.

6.5 Значајни подрачја за растенија (ЗПР)

Подрачјето “Охридско Езеро” се простира во југозападниот дел на Македонија. Административно припаѓа на општините Охрид и Струга, а сосема мал дел од крајбрежјето на Охридското Езеро припаѓа на општината Дебарца. Се протега на надморска височина од околу 700 m. Само дел од ова ЗПР, односно Охридското Езеро е во рамките на Споменикот на Природата “Охридско Езеро”. Останатиот дел од крајбрежјето, со остатоците од блатните живеалишта, не е под никаков режим на заштита. Најзначајни живеалишта на ова ЗПР се остатоците од блатата и мочуриштата, но и литоралниот дел од езерото со појасот на трската.

Слика 13 Значајно растително подрачје Охридско Езеро

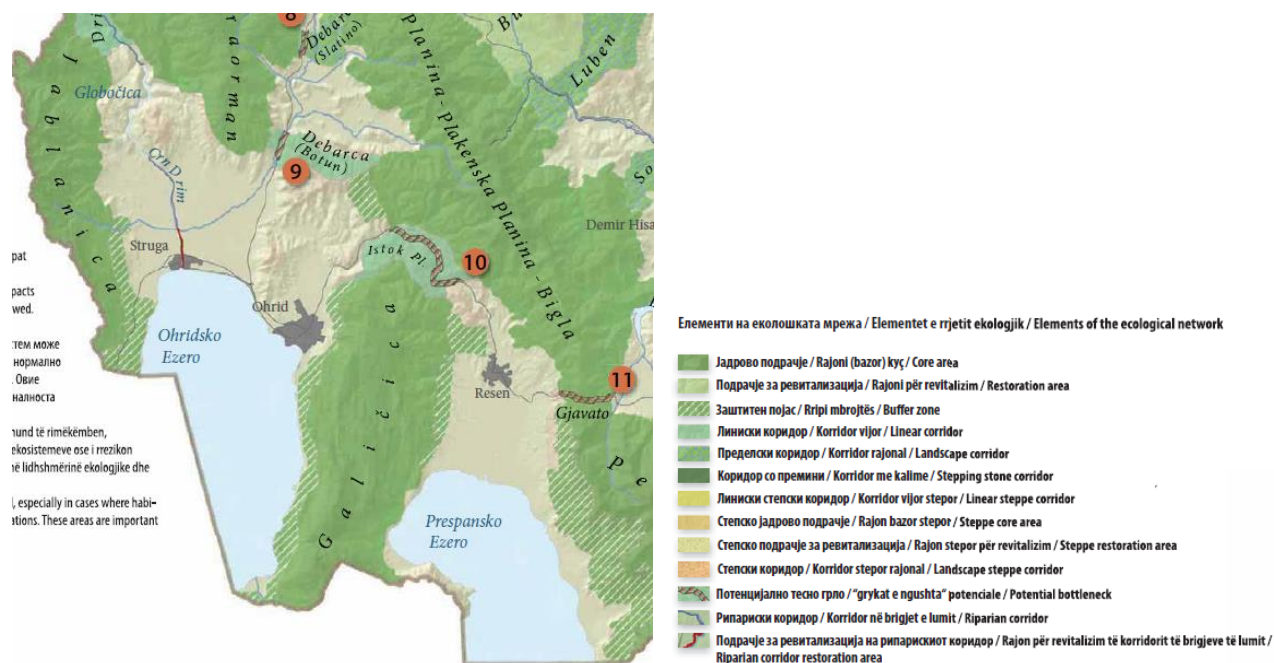
ЗПР “Охридско Езеро“ вклучува 4 вида според критериумот А, од кои 1 е А(ii), 2 се А(iii) и еден припаѓа на А(iv). Особено значајни живеалишта во европски контекст (кој го задоволуваат критериумот С) според ЕУНИС класификацијата се: С1.25 (С2), С1.221 (С2), С1.224 (С2) и D4.1В (С2).

6.6 Еколошки мрежи

6.6.1.1 Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)

Изработената карта на МАК-НЕН вклучува 13 јадрови подрачја (клучни за одржување стабилна популација на мечката), 26 коридори (12 линиски, 11 пределски и 3 коридори со премини), а определени се и заштитни појаси околу повеќето јадрови подрачја со различна широчина во зависност од природните релјефни карактеристики и влијанието на човекот, како и повеќе подрачја за ревитализација. Исто така, беа идентификувани дваесет и три потенцијални „тесни грла“ главно поврзани со развојот на сообраќајната и енергетската инфраструктура, кои во иднина би можеле да прераснат во непремостлива бариера за движење на крупните ѕверови.

Клучно јадрово подрачје во општина Охрид е планината Галичица.

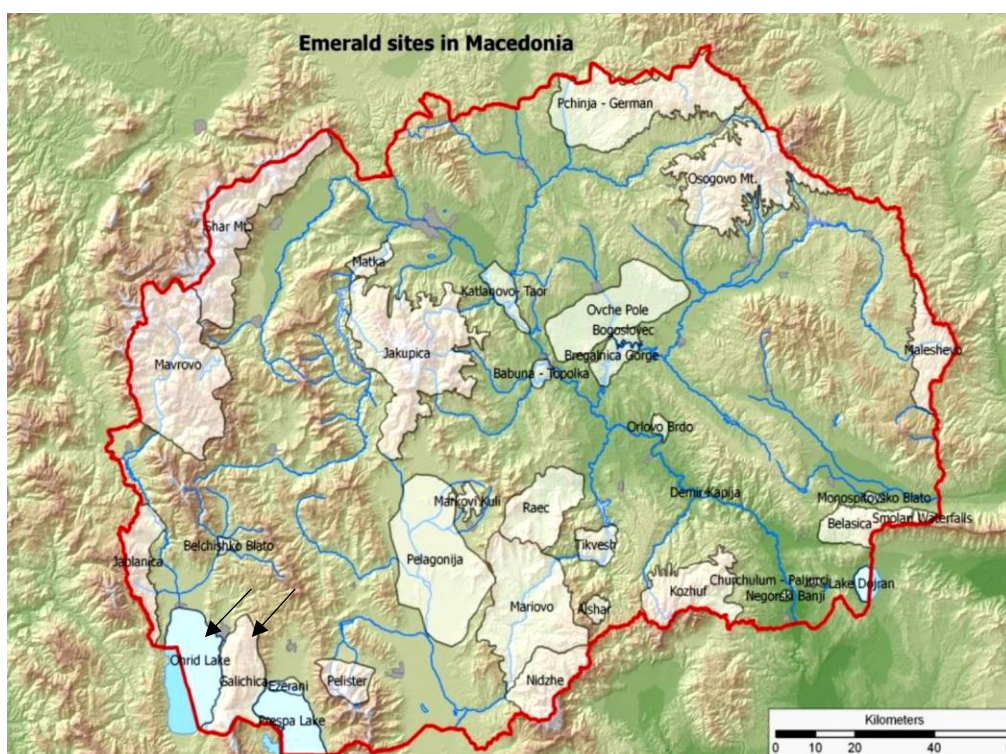

Слика 14 Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)

6.6.1.2 Емералд мрежа/Натура 2000

Емералд мрежата претставува мрежа на подрачја од посебен интерес за зачувување назначени со цел зачувување на мрежата на природни живеалишта и се развива на територијата на земјите членки на Бернска конвенција. Главниот мотив за развивањето на оваа мрежа е да даде придонес кон еколошката мрежа Натура 2000 во земјите кои не се членки на Европската унија, користејќи што е можно посличен методолошки пристап. Активностите за развој на националната Емералд мрежа во Република Македонија започнаа уште во 2002 година, а целосната идентификација заврши во 2008 година. Вкупно 35 подрачја се вклучени во националната Емералд мрежата кои зафаќаат вкупна површина од 752,223 ha, што претставува околу 29% од територијата на Република Македонија (МЖСПП 2008). Дваесет од овие подрачја се наоѓаат во алпскиот биогеографски регион (западна Македонија), а останатите 15 во континенталниот регион (источна Македонија). Дванаесет Емералд подрачја се целосно, а две други делумно заштитени на национално ниво во рамките на постојните заштитени подрачја, додека останатите се надвор од мрежата на заштитени подрачја.

Во општина Охрид, Емералд подрачје се идентификувани: Охридското Езеро и Галичица.

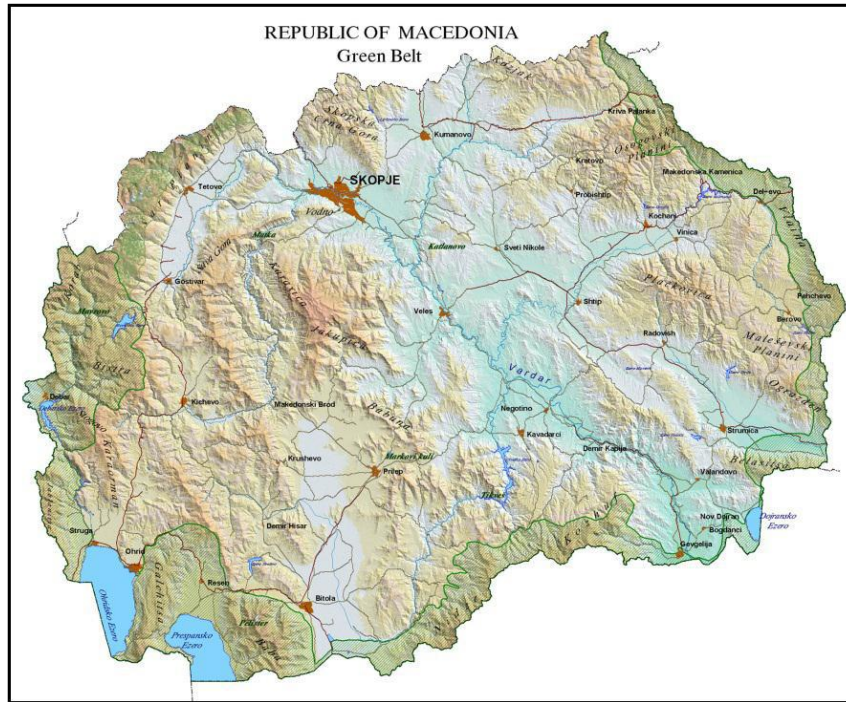

Слика 15 Национална Емералд мрежа (2011 ГЕФ/УНДП/МЖСПП проект „Зајакнување на еколошката, институционалната и финансиската одржливост на системот на заштитени подрачја во Македонија“

6.6.2 Балкански зелен појас

Република Македонија е дел од Балканскиот зелен појас, заедно со Романија, Србија, Црна Гора, Бугарија, Грција, Албанија и Турција, кои иако не биле директно зафатени од студената војна, исто така, биле чувани под строга контрола, така што пограничните подрачја биле изолирани предели со природни зачувани живеалишта без човекови активности. Зелениот појас во Македонија се протега долж трите државни граници кон Бугарија, Грција и Албанија, со различна ширина, и зафаќа површина од 5125 km² (околу 20% од територијата на земјата). Во него се опфатени 11 заштитени подрачја (трите национални паркови, трите природни езера и други пониски категории заштитени подрачја) и повеќе предложени подрачја за заштита. Во рамки на оваа иницијатива во изминатите години беа реализирани неколку проектни активности поврзани со валоризација и изработка на предлог за заштита на неколку подрачја вклучени во Балканскиот зелен појас-Осоговските Планини и Јабланица. Во 2013 година, Заедничката декларација за намера за Европскиот зелен појас беше потпишана од страна на МЖСПП.

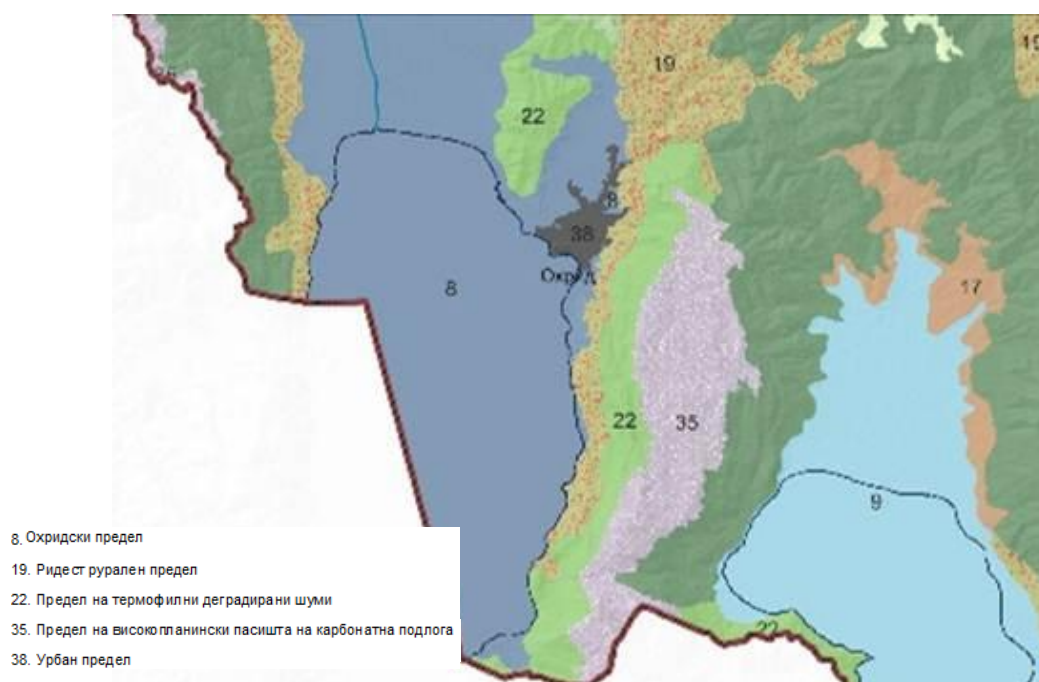
Охридскиот регион лоциран во пограничен појас, се вклучува во Балканскиот зелен појас преку Охридското Езеро и планина Галичица.

Слика 16 Карта на Балкански зелен појас во Република Македонија (МЖСПП 2004)

6.7 Предел

Предел е топографски дефинирана територија што се состои од карактеристичен мозаик од меѓусебно зависни типови екосистеми коишто би можеле да бидат или биле предмет на специфични човекови активности. Пределот главно се дефинира како парче земјиште што може да се опфати со еден поглед. Тоа е хетерогено и динамично ниво на организација на еколошките системи. Нивото на развој на пределот е под влијание на природни и/или антропогени фактори или комбинација од двата. Еден пределски тип може да поседува целосно природни карактеристики или пак да биде целосно изменет од човекот и да не опфаќа ниту еден природен екосистем. Затоа токму пределот е ниво на еколошка организација што ги вклучува луѓето и нивните активности во еколошките системи. Преку пределот се проучува функционирањето на односите човек - природа и се дефинираат причините за моменталниот изглед и распоред на екосистемите во просторот.

Слика 17 Пределски типови во општина Охрид

Извор: Национална стратегија за заштита на природата, 2016 год.

Валоризација на пределите може да се дефинира како процес на „утврдување на важноста на одреден предел или пределна карактеристика, преку повикување на специфицирани критериуми за вредност.

Валоризација на урбаниот предел во Македонија согласно критериумите е прикажан во следната табела.

Пределски типови	Состојба	Вредност – биолошка разновидност	Вредност - културна	Сензитивно ст	Конективност	Уникатност во МК	Вкупно
Охридски предел	1	3	3	2	1	3	13
Урбан предел	0	0	1	1	0	0	2
Ридест рурален предел	2	2	3	2	2	1	12
Предел на термофилни деградирани шуми	2	2	1	1	2	0	8
Предел на високопланински пасишта на карбонатна подлога	2	3	3	2	3	2	15

6.8 Атрибути на исклучителната универзална вредност во согласност со Планот за управување со Светското природно и културното наследство на Охридскиот Регион (2020 - 2029)

Охридското Езеро е најстаро езеро во Европа, опкружено со древни патишта и населби кои опстојуваат низ историјата. Природната и културната историја во ова посебно место се испреплетувале низ времето, создавајќи исклучително наследство со специфики кои го вбројуваат во светското наследство и како такво треба да се зачува и пренесе на идните генерации.

Регион на Охридското Езеро

Охридското Езеро е лоцирано на 683 m н.в.

Опкружено е со високи планински венци на исток и на запад кои достигнуваат надморска височина од околу 2250 m.

Има максимална длабочина од 288,7 m и просечна длабочина од 155 m.

Тоа е едно од езерата со најголем волумен во Европа; има вкупна водна површина од 358 km², од кои околу две третини се лоцирани во Македонија и околу една третина во Албанија.

Површината на неговиот непосреден слив изнесува 1129 km², додека ефективната површина на сливот го вклучува и сливот на Преспанското Езеро поради подземната врска низ карстот;

Пронајдени се преку 1400 автохтони вида, вклучувајќи и околу 300 вида кои се ендемски за Охридското Езеро.

Градот Охрид е една од најстарите човекови населби во Европа; претставува ретко архитектонско и уметничко достигнување и ризница на архитектонски, археолошки, материјални и нематеријални вредности.

Градот Струга живее на брегот од Охридското Езеро и на бреговите на реката Црни Дрим, која како природен феномен истекува од Езерото; има археолошки наоди од периодот на неолитот, бронзеното време, македонско-хеленистичкиот период, римскиот и раниот средновековен период.

Крајбрежните населби (Трпејца, Пештани, Радожда и Калишта) сведочат за традицијата, руралната архитектура и претставуваат исклучителен културен предел во кој објектите се во хармонија со морфологијата на теренот, вегетацијата и воденото огледало на езерото.

7 ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОДРЕДЕНИ НА НАЦИОНАЛНО ИЛИ МЕЃУНАРОДНО НИВО

Еден од најголемите предизвици за политиката на животната средина е постигнување на рамнотежа меѓу економската и социјалната димензија на развој, од една страна и заштита на животната средина од друга страна, кој предвидува зголемена употреба на економски инструменти во насока на заштита на животната средина.

Основните принципи за заштита на животната средина во државата се поставени со Уставот на Република Македонија, како највисок правен документ во земјата. Уставот пропишува дека еден од основните принципи на фундаменталните вредности е регулација и хуманизација на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата. Исто така, една од основните слободи и човекови права е правото на чиста и здрава животна средина, но тоа е исто така, обврска на граѓаните да ја унапредуваат и заштитуваат животната средина, додека земјата е должна да обезбеди услови за остварување на ова загарантирано право на граѓаните (Член 43).

Водена од овие уставни одредби, Република Македонија воспоставува функционален и ефикасен национален систем за управување со животната средина, поврзан со:

- Продолжување на процесот на приближување кон политиките на ЕУ во областа на животната средина;
- Зајакнување на административните капацитети, потребни за ефикасно управување со заштита на животната средина;
- Обезбедување платформа за ефикасна имплементација и спроведување на барањата за заштита на животната средина преку зајакнување на капацитетите за ефикасно управување со животната средина на сите нивоа на управување и преку обезбедување на тесна соработка помеѓу надлежните органи на хоризонтално и вертикално ниво;
- Интеграција на политиката за заштита на животната средина и природата во другите секторски политики;
- Поттикнување на индустријата, давателите на услуги и другите субјекти во областа на животната средина, кон поголема одговорност за заштитата на животната средина;
- Решавање на проблемите на животната средина кои се од национално значење;
- Зголемување на степенот на исполнување на обврските, кои произлегуваат од регионалните и глобалните договори во областа на животната средина;
- Последно, но не и најмалку важно, е зголемување на нивото на инвестиции во животната средина за постигнување на стандардите на ЕУ.

Специфични цели за заштита на животната средина:

- Подобрување на квалитетот на животот и здравјето и зголемување на животниот стандард;
- Подобрување на квалитетот на воздухот и намалување на емисиите на стакленички гасови;
- Заштита и подобрување на квалитетот на водата и на почвата;

- Заштита и унапредување на биолошката разновидност и природното наследство;
- Заштита на карактеристиките на пределот;
- Заштита на материјалните добра;
- Заштита и унапредување на културното наследство.

Правото на чиста и здрава животна средина е предмет на значителен број правни акти, стратешки, плански и програмски документи на национално ниво, како и на меѓународните договори и политики кои Република Македонија ги има ратификувано.

Прашањата за заштита на природата, обезбедувањето чиста и здрава животна средина и целите за заштита на животната средина се дефинирани во согласност со националната и меѓународната легислатива и истите се земени предвид при изработка на Извештајот за стратегиска оцена, а опфатени се и број други стратешки, плански и програмски документи.

Една од клучните меѓународни конвенции на кои Република Македонија е потписничка е Конвенцијата за биолошка разновидност, ратификувана и објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97. Конвенцијата има три главни цели:

- Зачувување на биолошката разновидност;
- Одржливо користење на компонентите на биолошката разновидност; и
- Праведна и еднаква распределба на придобивките кои произлегуваат од користењето на генетските ресурси.

Други конвенции и протоколи, ратификувани од страна на Република Македонија, како и други меѓународни документи, поврзани со заштита на животната средина/природа се:

- Картагенски Протокол за биосигурност кон Конвенцијата за биолошка разновидност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/05);
- Конвенција за заштита на водните живеалишта со меѓународно значење за заштита на водните птици (Рамсар) („Службен лист на СФРЈ“ бр. 9/77);
- Бонска Конвенција за заштита на миграторни видови диви животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/99) и Договор за заштита на лилјаците во Европа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/99 и 13/02);
- Бернска Конвенција за заштита на дивиот растителен и животински свет и природните живеалишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/97);
- Париска Конвенција за заштита на светското културно и природно наследство („Службен лист на СФРЈ“ бр. 56/74);
- Рамковна Конвенција на ОН за климатски промени (Њујорк) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 6/97) и Кјото Протокол кон Рамковната Конвенција на ОН за климатски промени („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/04);
- Еспо Конвенција за оцена на влијанието врз животната средина во прекуграничен контекст („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/99);

- Архуска Конвенција за пристап до информации, учество на јавноста во донесување на одлуки и правна заштита за прашања од областа на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/99);
- Конвенција на Обединетите Нации за борба против опустинувањето во земјите што се соочуваат со сериозни суши и/или опустинување, особено во Африка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/02).

7.1 Цели на Стратегиската оцена на животната средина

Целите на заштита на животната средина се изразени преку целите на стратегиската оцена на животната средина. Целите на Стратегиската оцена на животната средина се прикажани преку статусот на: население, здравјето на населението, биолошката разновидност, пределот, водата, почвата, воздухот, климатските промени, материјалните добра и интеракцијата помеѓу нив.

Табела 18 Поврзаност на целите на СОЖС со целите на Стратегијата

СОЖС област	Цели на СОЖС	Специфични цели на СОЖС	Поврзаност на целите на СОЖС со целите и приоритетите на Стратегијата	Индикатори на СОЖС
Население и на здравје на луѓето	Унапредување на животните услови на населението	- Подобрување и заштита на здравјето на луѓето; - Подобрување на квалитетот на живот на луѓето.	- Да се изгради нова и осовремени канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Да се шири и подигне квалитетот на електро мрежата; - Да се развие руралниот туризам и алтернативните форми; - Развој на претприемништво, традиционално занаетчиство; - Да се изработи Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини; - Да се создадат услови за органиско производство на земјоделски производи; - Да се создадат услови за развој на сточарството; - Да се подобри образовната и здравствената инфраструктура, техничка и кадровска опременост; - Да се подобри спортската инфраструктура; - Да се развијат традиционални и културни манифестации во руралните области и др.	- Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Тренд на квалитетот на електро-мрежата; - Стапка на развивање на рурален туризам и алтернативни форми; - Стапка на развој на претприемништво, традиционално занаетчиство; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини; - Создадени се услови за органиско производство на земјоделски производи; - Создадени се услови за развој на сточарството; - Степен на подобрување на образовната и здравствената инфраструктура, техничка и кадровска опременост; - Број на развиени традиционални и културни манифестации во руралните области.

<p>Природно наследство, Биолошка разновидност, предел,</p>	<p>Заштита и унапредување на компонентите на природата (биолошка разновидност, предел и т.н.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зголемување на јавната свест за вредностите на компонентите на природата, одржливото користење и придобивките од искористување на истите; - Одржување и подобрување на состојбата на компонентите на природата преку заштита на подрачјата значајни со биолошка разновидност; екосистемите/живеалиштата, видовите, генетската разновидност, подрачјата кои располагаат со значајна пределска и геолошка вредност; - Подобрување на постојните деградирани компоненти на природата и нивна ревитализација; - Намалување на притисоците и законите врз компонентите на природата; - Интегрирање на компонентите на природата во општите и секторските политики на државата; - Воспоставување на комплексен мониторинг на компонентите на природата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Да се изгради нова и осовремени канализационата и водоводната инфраструктура во селата; - Да се изработи Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали); - Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини; - Да се подигне свеста на населението за потребата од заштита на животната срединаж. 	<ul style="list-style-type: none"> - Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини; - Степен на унапредување на јавната свест за заштита на животната средина.
<p>Вода</p>	<p>Заштита и унапредување на состојбата со водите</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Одржливо управување и користење на водните ресурси; - Заштита, зачувување и подобрување на состојбата на 	<ul style="list-style-type: none"> - Да се изгради нова и осовремени канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; 	<ul style="list-style-type: none"> - Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;

		<p>крајбрежното земјиште, водните екосистеми и на екосистемите зависни од вода;</p> <p>- Намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материји и супстанции во водите;</p> <p>- Зачувување на биолошката разновидност во рамките на интегрираното управување со водите.</p>	<p>- Да се изработи Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали);</p> <p>- Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини.</p>	<p>- Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини.</p>
<p>Почва</p>	<p>Заштита и подобрување на состојбата и квалитетот на почвата</p>	<p>- Заштита на геолошките и геоморфолошките вредности на почвата;</p> <p>- Заштита на почвата од депресија и губење на нејзината плодност;</p> <p>- Заштита од загадување.</p>	<p>- Да се изгради нова и осовременени канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Да се изработи Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали);</p> <p>- Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини.</p>	<p>- Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини.</p>
<p>Воздух и климатски промени</p>	<p>Подобрување на квалитетот на воздухот и намалување на емисиите стакленички гасови</p>	<p>- Одржување и подобрување на квалитетот на воздухот;</p> <p>- Ограничување на загадувањето на воздухот до нивоа кои не ги загрозуваат природните системи;</p> <p>- Ограничување на емисиите на воздух во согласност со стандардите за квалитет на воздухот;</p> <p>- Намалување на емисиите на стакленички гасови и</p>	<p>- Да се изгради нова и осовременени канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Да се изработи Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали);</p> <p>- Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини.</p>	<p>- Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини.</p>

Извештај за Стратејска оцена на животната средина

		зголемено искористување на обновливи извори на енергија;	- Намалување на причините и последиците од климатските промени.		
Материјални добра	Заштита на материјалните добра	- Одржливо управување со отпадот; - Изградба, заштита и подобрување или санација на водоснабдување, третман на отпадни води; - Подобрување и ефикасно користење на постојната транспортна инфраструктура; - Поставување инфраструктура на локации кои не располагаат со значајни природни вредности.	- Да се изгради нова и осовремени канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Да се шири и подигне квалитетот на електро мрежата; - Да се изработи План за управување со отпадот во руралните средини.	- Должина на изградена нова и осовремена, канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини.	
Културно наследство	Заштита и унапредување на културното наследство	- Зачувување и подобрување на историските граѓи, археолошки наоѓалишта и други важни културни локалитети.	- Да се развијат традиционални и културни манифестации во руралните области и др.	- Број на развиени традиционални и културни манифестации во руралните области.	

8 АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ

При изработката на плански и програмски документи, со кои се планира изведување на проекти, треба да се земе предвид и анализата на алтернативи, која се прави од аспект на избор за најдобро решение од аспект на економска оправданост и заштита на животната средина.

Стратегија за рурален развој на во општина Охрид содржи основни и стратешки цели од кои произлегуваат приоритети, односно приоритетни проекти кои треба да се реализираат во периодот од 2022-2027 година.

Во Стратегијата не се разгледувани алтернативни решенија за рурален развој на општина Охрид, туку дефинираните приоритети и приоритетни проекти се базираат на утврдените јаки и слаби страни, можности и закани, односно на SWOT анализи на стратешките области за рурален развој, дефинирани на национално, регионално и локално ниво.

Како резултат на погоре наведеното, во ова поглавје се разгледуваат две алтернативи, односно состојби без и со имплементација на Стратегија за рурален развој на општина Охрид.

Алтернатива 0: Состојба без имплементација на Стратегијата за рурален развој на Охрид

Без имплементација на Стратегијата состојбите со развојот на руралните населени места и понатаму ќе останат на сегашното ниво.

Без имплементација на Стратегијата, состојбите со руралниот развој ќе останат на постојното ниво, без дефинирани стратешки цели и приоритети за унапредување на руралните средини и подобрување на квалитетот на живот и развивање на земјоделството, туристичките производи, понуди и можности за вработување.

Без имплементација на Стратегијата ќе постои недостатокот од информации, знаење и свесност за вредноста и можностите за руралниот развој што ќе води кон преземање соодветни мерки за подобрување на состојбата за живот.

Разгледувано од социо-економски аспект оваа алтернатива нуди помали можности: за создавање на нови можности за вработување; зголемување на приходите; подобрување на квалитет за живот во руралните места; културен, здравствен и образован развој и т.н.

Разгледувано од аспект на задржување на моменталниот квалитет на медиумите и областите на животната средина, без имплементација на Стратегијата состојбите со животната средина ќе останат на сегашно ниво.

Алтернатива 1: Состојба со имплементација на Стратегијата за рурален развој во општина Охрид

Со имплементација на акциите од Стратегијата, се очекува следните состојби:

- Унапредување на руралните средини;
- Донесување на урбанистички планови за селските средини;
- Позитивни влијанија врз економскиот развој на населението во руралните населени места;
- Позитивни влијанија врз социјалниот развој на населението;

- Подигнување на квалитетот на живот во руралните места базиран на принципите за одржлив развој;
- Развивање и унапредување на инфраструктурите мрежи во руралните места;
- Подобрување на туристичките и стопанските потенцијали на руралните области;
- Унапредување на туристички понуди/производи;
- Одржливо користење на природни ресурси;
- Унапредување на управувањето со отпад во руралните населени места;
- Подобрување на образованието, здравствената заштита, културата и спротот;
- Создавање услови за органско производство и т.н.

Заклучок: Разгледуваната алтернатива да се подготви и соодветно имплементира Стратегијата за рурален развој е прифатлива алтернатива.

9 ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ

Потенцијалните влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, кои може да бидат предизвикани со имплементација на Стратегија за рурален развој во општина Охрид, ќе потекнуваат од имплементацијата на приоритетите содржани во планот за развој на руралните места, со кои треба да се постигнат целите за рурален развој.

Влијанијата се разгледуваат од аспект на негативни влијанија и од аспект на идни бенефиции, односно позитивни влијанија.

Извештајот за стратегиска оцена на животната средина ги зема предвид влијанијата врз сите медиуми и состојби на животната средина и социо-економските придобивки, но од генерален аспект.

Евидентно е дека имплементацијата на приоритетите (и приоритетните активности дефинирани посебно за секое населено место) ќе допринесат за развој на селските средини во Охрид. Треба да се истакне дека дел од приоритетите имаат индикативен карактер и даваат насоки за подготовка на стратегии, планови, програми и проекти.

За дел од планираните активности, дополнително ќе се води постапка за подетална оцена на влијанијата врз животната средина во извештаите за стратегиска оцена на ниво на конкретна планска документација или на ниво на проект низ студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина за секој проект/објект поединечно.

Влијанијата врз специфичните медиуми од животната средина и социо-економските аспекти ќе бидат елиминирани или ефективно подобри, доколку при имплементација на Стратегијата и предложените активности, од кои дополнително ќе произлезат конкретни проекти, бидат земени предвид мерките за намалување на влијанијата дефинирани во Извештајот за Стратегиска оцена на животната средина, како и мерките кои ќе бидат дадени во поединечните извештаи за СОЖС на ниво на пониска планска документација или на ниво на проекти, низ студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина.

Влијанијата врз медиуми од животната средина и социо-економските аспекти кои ќе произлезат со имплементација на приоритетите за исполнување на целите за рурален развој во општина Охрид и мерките за намалување на влијанијата се прикажани во следните табели.

9.1 Влијанија, предизвици и имплементација на приоритетите за рурален развој на општина Охрид, дефинирани во целите на Стратегијата и мерки за намалување

ОБЛАСТ:	Инфраструктура									
Стратешка цел 1	„Инфраструктурно и комунално уредување на селските средини“									
Приоритети	1.1. Враќање на статусот на правни лица на МЗ 1.2. Изградба на нова и осовременување на канализационата, водоводна и сообраќајна инфраструктура во селата; 1.3. Ширење и подигање на квалитетот на електро мрежата									
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти										
Население	Здравје на население	Биолошка разновидност	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство		
+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-		
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	<p>Предвидените приоритети за исполнување на стратешката цел, ќе предизвика позитивни влијанија кај населението, бидејќи со инфраструктурното уредување на селата, ќе се подобрат условите за живеење. Предвидените приоритети за исполнување на стратешката цел, ќе предизвикаат директни позитивни влијанија кај населението, односно ќе допринесе за работно ангажирање и можност за заработка на соодветно обучен кадар, кој ќе биде активно вклучен во имплементација на спроведување на предвидените приоритети.</p> <p>Исто така, реализацијата на овие приоритети може да го засегне и локалното население, заради можно зафаќање на приватен имот, земјиште и сл.</p> <p>Имплементацијата на приоритетите води кон подобро управување со комуналните отпадни води, генерирани во селските средини, каде истите собираат во септички јами или се испуштаат нетретирани во Охридското Езеро. Со изградба и осовременување на канализациона инфраструктура ќе се подобри квалитетот на почвата, површинските и подземните води, а со тоа ќе придонесе за подобрување и на здравјето на населението. Исто така, подобрување на водоводната мрежа ќе има директни позитивни влијанија врз здравјето на населението. Влијанија врз здравјето на населението се можни од емисиите кои ќе се генерираат во медиумите и областите на животната средина за време на реализирање на приоритетите, но истите ќе бидат со ограничено времетраење.</p> <p>Предвидените приоритети за осовременување на канализационата мрежа ќе имаат позитивни влијанија врз биолошката разновидност заради намалување или елиминирање на негативните влијанија врз почвата и водите, а со тоа и врз биолошката разновидност. Изградбата на нови инфраструктури мрежи може да доведе до негативни влијанија врз биолошката разновидност како резултат на директно уништување на растителни видови и живеалишта, фрагментација на живеалишта, вознемирување, раселување и сл.</p> <p>Со предвидените активности се очекуваат позитивни влијанија врз водите и почвата, бидејќи со имплементација на приоритетите ќе се подобри квалитетот на почвата, површинските и подземните води. Негативни влијанија врз квалитетот на почвата и водите е можен за време на изградбата на овие линиски градови.</p>									

	<p>Осовременувањето на постоечката сообраќајна инфраструктура, односно асфалтирање на улиците ќе предизвика позитивни влијанија врз квалитетот на воздухот, заради намалување на емисиите на прашина. Изградбата на нова сообраќајна инфраструктура ќе овозможи нови емисии во амбиентниот воздух, а со тоа и влијание врз квалитетот на воздухот во подрачјето и климатските промени. Подобрувањето на управувањето со отпадните води ќе има позитивни влијанија врз намалување на емисиите на стакленички гасови што ќе предизвика позитивни влијанија врз климатските промени.</p> <p>Влијанијата врз материјалните добра се оценуваат како негативни заради фактот што изградбата на инфраструктурните мрежи може да доведе до дефект, хаварија или оптеретување на мрежите. Сепак осовременувањето на инфраструктурните мрежи ќе има позитивни влијанија врз истите.</p> <p>Културното наследство може да биде засегнато доколку инфраструктурните мрежи се реализираат во близина на објекти кои се сметаат за културно наследство или доколку при изградбата на истите се најде на остатоци од културно наследство. Со осовременување на канализационата и водоводна мрежа се очекуваат позитивни влијанија врз културното наследство.</p>
<p>Мерки за намалување на влијанијата</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација на инфраструктурните мрежи да се врши во согласност со барањата на законската регулатива (Законот за градење, Закон за животната средина, Законот за просторно и урбанистичко планирање и т.н.); • При реализација на инфраструктурните мрежи да се почитува крајбрежниот појас на водните тела, заштитните зони на изворите за снабдување на вода за пиење; заштитните зони на заштитените подрачја и сл.; • Реализација на инфраструктурата да се врши во согласност со барањата на Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион и Планот за управување со сливот на Охридското Езеро; • Изградбата на инфраструктурните мрежи да се врши врз основа на одобрен Елаборат за заштита на животната средина или Студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина; • Активно вклучување на сите заинтересирани страни во процесот на донесување одлуки.

<p>ОБЛАСТ:</p>	<p>Туризам и ЛЕР</p>									
<p>Стратешка цел 2</p>	<p>„Квалитетно и целосно искористување на туристичките и стопанските потенцијали на руралните области со што би се подобрил квалитетот на живеење на селските средини“</p>									
<p>Приоритети</p>	<p>2.1. Развој на рурален туризам и алтернативни форми на туризам; 2.2. Подигање на капацитетите на локалното население од руралните области; 2.3. Развој на претприемништво, традиционално занаетчиство, развој на МСП.</p>									
<p>Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти</p>										
<p>Население</p>	<p>Здравје на население</p>	<p>Биолошка разновидност</p>	<p>Вода</p>	<p>Почва</p>	<p>Воздух</p>	<p>Климатски промени</p>	<p>Материјални добра</p>	<p>Културно наследство</p>		
<p>+</p>	<p>+</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>	<p>НП</p>		

Опис на влијанијата животната средина и социјалните аспекти	Предвидените приоритети за исполнување на стратешката цел ќе предизвика позитивни влијанија кај населението и здравјето на населението, бидејќи истите се во насока на подобрување на капацитетите и руралниот туризам, развој на занаетчиството, обука на населението и т.н. Овие приоритети ќе овозможат зголемување на приходите на населението во селските средини, подобрување на условите за живеење и сл.
<p>Мерки за намалување на влијанијата</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Уредување на местото кај Вулканот во с. Косел да се врши во согласност со барањата на Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион и Планот за управување со сливот на Охридското Езеро; • За планираниот развој на рекреативна ски патека во с. Куратица најпрво да се направи врз соодветна проценка на оправдноста на проектот; • Реализација на рекреативна ски патека во с. Куратица да биде во согласност Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион и барањата на Законот животната средина, односно изработка на Стратејска оцена на животната средина и Студија за оцена на влијанијата врз животната средина на ниво на планска и проектна документација; • Изработка на физибилити студија за зимски ски центар на Плакенска планина да биде во согласност Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион; • За реализација на зимски ски центар на Плакенска планина да се почитуваат одредбите на Законот животната средина, односно изработка на Стратејска оцена на животната средина и Студија за оцена на влијанијата врз животната средина на ниво на планска и проектна документација, каде ќе се изврши оценување на влијанијата врз животната средина; • Активно вклучување на сите заинтересирани страни во процесот на донесување одлуки.
<p>ОБЛАСТ:</p>	<p>Урбанизам и животна средина</p>
<p>Стратешка цел 3</p>	<p>„Урбанистички уредени селски средини со просторно-планска документација и чиста животна средина“</p>
<p>Приоритети</p>	<p>3.1. Донесување на планска и просторна документација и решавање на сопственоста на објектите во селата;</p> <p>3.2. Стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали);</p> <p>3.3. Изградба на нови и реконструкција на постоечките објекти во традиционален стил и архитектура со употреба на традиционални материјали;</p> <p>3.4. Управување со отпад согласно Планот за управување со отпад на општина Охрид.</p>

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти									
Население	Здравје на население	Биолошка разновидност	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство	
	+	+	+	+	+	+	+	+	
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	За исполнување на оваа стратешка цел, предвидени се приоритети за: донесување на планска и просторна документација и решавање на сопственоста на објектите во селата; стратегија за одржливо користење на природните ресурси (води, шуми, земјиште, минерали); изградба на нови и реконструкција на постоечките објекти во традиционален стил и архитектура со употреба на традиционални материјали и управување со отпад согласно Планот за управување со отпад на општина Охрид. Предвидените приоритети ќе имаат позитивни влијанија врз населението и здравјето на населението заради урбанистичко уредување на селските средини и создавање на услови за реализирање на плански содржини, подобрување на управувањето со отпадот, одржливо користење на ресурсите и т.н. Одржливото користење на природните ресурси и управувањето со отпадот се очекува да доведе до позитивни влијанија врз биолошката разновидност, квалитетот на воздухот, климатските промени, водите, почвата, како и материјалните добра. Предвидените приоритети за реализирање на оваа стратешка цел се во насока на зачувување на традиционалната архитектура, кое се очекува да има позитивни влијанија врз културното наследство.								
Мерки за намалување на влијанијата	<ul style="list-style-type: none"> • Управувањето со отпадот во руралните населени места да се врши во согласност со Планот за управување со отпад на општина Охрид и регионалниот план за управување со отпадот на југозападен плански регион; • Начинот на користење на природните ресурси да се врши во согласност со Планот за управување со природното и културното наследство на Охридскиот Регион; 								
ОБЛАСТ:	Земјоделство и сточарство								
Стратешка цел 4	„Развиено земјоделство и сточарство врз база на здрава, автохтона и органски здрава храна“								
Приоритети	<p>4.1. Зголемења едукација, создавање на услови за органско производство на земјоделски производи и развој на сточарството;</p> <p>4.2. Поголемо искористување на средствата од Националната Програма за Рурален Развој и од ИПАРД Програмата на Европската Унија за рурален развој.</p>								
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти									
Население	Здравје на население	Биолошка разновидност	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство	
	+	+	+	+	+	+	НП	НП	
Опис на влијанијата врз	Предвидените приоритети за исполнување на стратешката цел ќе предизвика позитивни влијанија кај населението и здравјето на населението, бидејќи истите ќе овозможат создавање на услови за органско земјоделско производство и развој на								

животната средина и социјалните аспекти	сточарството, преку кои жителите во руралните средини ќе обезбедат приходи и создавање на работни места. На овој начин ќе се создаваат подобри услови за живеење во руралните средини и обезбедување на дополнителни средства од ИПАРД програмата. Органското производство ќе има позитивни влијанија врз квалитетот на почвата, водите, биолошката разновидност и воздухот. Овие приоритети нема да имаат влијанија врз материјалните добра и културното наследство.
Мерки за намалување на влијанијата	<ul style="list-style-type: none"> Не се предвидуваат мерки за намалување.

ОБЛАСТ:		Образование и здравство							
Стратешка цел 5		„Подобрување на образовните и здравствени стандарди во руралните области “							
Приоритети		5.1. Подобрување на образовната и здравствената инфраструктура, техничката опременост и кадровска екипираност; 5.2. Пружање на соодветна здравствена заштита на локалното население од руралните области, како и услови за квалитетно образование.							
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти									
Население	Здравје на население	Биолошка разновидност	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство	
+	+	-	-	-	-	-	+	НП	
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	<p>За исполнување на оваа стратешка цел, предвидени се приоритетни проекти во насока на подобрување на образованието и здравството во руралните населени места кои ќе имаат позитивни влијанија врз населението и здравјето на населението.</p> <p>При реализација на приоритетните проекти за реконструкција, уредување или изградба на објекти од образованието и здравството можни се емисии во животната средина кои ќе може да доведат до негативни влијанија врз биолошката разновидност, водата, почвата, воздухот, климатските промени и сл., како резултат на зафаќање на земјиште, создавање на отпад, користење на механизација и опрема, генерирање на отпадни води и бучава и сл.</p> <p>Влијанијата врз материјалните добра се оценуваат како позитивни бидејќи со предвидените приоритети проекти ќе се подобри образовната и здравствената инфраструктура.</p> <p>Со предвидените приоритетни проекти не се очекуваат влијанија врз културното наследство.</p>								
Мерки за намалување на влијанијата	<ul style="list-style-type: none"> Реконструкција или изградба на објекти да се врши врз основа на изработена техничка документација и добиено решение за градба или реконструкција; Подетална анализа на влијанија врз животната средина од реконструкција или изградба на образовната и здравствената инфраструктура да се врши на ниво на изработени Елаборати за заштита на животната средина; 								

	<ul style="list-style-type: none"> Доколку при изградба на објекти се најде на остатоци кои може да претставуваат културно наследство да се запре со активностите и да се извести Управата за заштита на културното наследство.
--	--

ОБЛАСТ:	Спорт и култура							
Стратешка цел 6	„Подобрување на спортската инфраструктура и развој на традиционални културни манифестации во руралните области “							
Приоритети	6.1. Доизградба и осовременување на спортските терени и игралишта во руралните делови на Општина Охрид 6.2. Усвојување на програма за финансирање на спортски клубови 6.3. Селекција на културните манифестации од посебно значење за афирмација на руралните области како и Општина Охрид во целост.							
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти								
Население	Здравје на население	Биолошка разновидност	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	НП
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	<p>Предвидените приоритети за подобрување на спортската инфраструктура и развој на традиционални културни манифестации, ќе предизвика позитивни влијанија кај населението и здравјето на населението, бидејќи ќе се подобрат условите за живеење во руралните средини, привлекување на туристи од кои локалното население може да има бенефит.</p> <p>При реализација на приоритетните проекти за доизградба/изградба на спортска инфраструктура можни се емисии во животната средина кои ќе може да доведат до негативни влијанија врз биолошката разновидност, водата, почвата, воздухот, климатските промени и сл., како резултат на зафаќање на земјиште, создавање на отпад, користење на механизација и опрема, генерирање на отпадни води и бучава и сл.</p> <p>Влијанијата врз материјалните добра се оценуваат како позитивни бидејќи со предвидените приоритети проекти ќе се подобри спортската инфраструктура.</p> <p>Со предвидените приоритетни проекти не се очекуваат влијанија врз културното наследство.</p>							
Мерки за намалување на влијанијата	<ul style="list-style-type: none"> Реконструкција или изградба на објекти да се врши врз основа на изработена техничка документација и добиено решение за градба или реконструкција; Подетална анализа на влијанија врз животната средина од реконструкција или изградба на спортската инфраструктура да се врши на ниво на изработени Елаборати за заштита на животната средина; Доколку при изградба на објектите се најде на остатоци кои може да претставуваат културно наследство да се запре со активностите и да се извести Управата за заштита на културното наследство. 							

10 ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ ВРЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА ОД АСПЕКТ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Стратегиската оцена на животната средина вклучува мониторинг над реализација на планскиот документ, Стратегија за рурален развој на општина Охрид и сите значителни идентификувани позитивни и негативни влијанија, кои би настанале од реализација на приоритетните проекти за рурален развој предвидени во Планот за развој на руралните области.

Планот за мониторинг на животната средина дава можност за систематско набљудување, испитување и оценување на состојбите во медиумите и областите од животната средина и социо-економските аспекти.

Планот овозможува воспоставување на интерактивна врска помеѓу сите вклучени страни и претставува основа за надлежните институции, да го контролираат процесот на спроведување на законската регулатива и да донесуваат правилни одлуки. Основните придобивки од мониторингот над имплементација на Стратегијата се:

- Потврдување дека договорените услови при одобрувањето на Стратегијата се соодветно спроведени;
- Обезбедување податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина;
- Обезбедување поголем увид во промените на животната средина на одредени локации;
- Потврдување дека влијанијата се во рамките на предвидените или дозволените гранични вредности;
- Следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Стратегијата и управување со истите;
- Потврдување дека со примена на мерките за ублажување се зголемува заштитата на животната средина;
- Утврдување кои активности треба да бидат преземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг над ефективноста на Стратегијата, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој, при што треба да се земат предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Со следењето на состојбата на животната средина ќе се потврди оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Имплементацијата на Стратегијата, примената на предложените мерки за ублажување на влијанија и нивната функционалност, оправданоста на целите на Стратегијата и на стратегиската оцена на животната средина ќе се потврдат преку следење на следните индикатори:

Табела 19 План за мониторинг

Цели на СОЖС	Мониторинг	СОЖС индикатори	Извори на верификација
<p>Унапредување на животните услови на населението</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Следење на ширењето на електро мрежата во руралните населени места; - Следење на подигнување на квалитетот на електро мрежата во руралните населени места; - Следење на развојот на руралниот туризам и алтернативните форми; - Следење на развој на претприемништво и традиционално занаетчиство; - Следење на подигнување на капацитетите на локалното население од руралните области; - Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини; - Следење на создавање на услови за органиско производство на земјоделски производи; - Следење на создавање на услови за развој на сточарството; - Следење на подобрувањето на образовната и здравствената 	<ul style="list-style-type: none"> - Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Степен на ширење на електро мрежата во руралните населени места; - Подобрен квалитет на електро мрежата во руралните населени места; - Степен на развојот на руралниот туризам и алтернативните форми; - Степен на развој на претприемништво и традиционално занаетчиство; - Ниво на подигнување на капацитетите на локалното население од руралните области; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини; - Тренд на подобрување на условите за органиско производство на земјоделски производи; - Тренд на подобрување на условите за развој на сточарството; - Тренд на подобрување на образовната и здравствената инфраструктура, техничка и кадровска опременост; - Тренд на подобрување на спортската инфраструктура; - Тренд на подобрување на развојот на традиционални и културни манифестации во руралните области. 	<ul style="list-style-type: none"> - Влада на Република Македонија; - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за економија; - Министерство за финансии; - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство; - Министерство за транспорт и врски; - Министерство за култура; - Министерство за здравство; - Министерство за труд и социјална политика; - Комисија за УНЕСКО; - Југозападен плански регион; - Општина Охрид; - Комунални претпријатија; - ЕСМ, ЕВН; - Дирекција за храна и ветеринарство; - Здруженија на граѓани, организации, научни институции; - Невладини организации.

Цели на СОЖС	Мониторинг	СОЖС индикатори	Извори на верификација
<p>Заштита и унапредување на компонентите на природата (Биолошка разновидност, предел и т.н.)</p>	<p>- Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната инфраструктура во селата;</p> <p>- Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини;</p> <p>- Следење на подигнување на свеста на населението за потребата од заштита на животната средина.</p>	<p>- Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини;</p> <p>- Тренд на подигнување на свеста на населението за потребата од заштита на животната средина.</p>	<p>- Министерство за животна средина и просторно планирање;</p> <p>- Министерство за транспорт и врски;</p> <p>- Комисија за УНЕСКО;</p> <p>- Југозападен плански регион;</p> <p>- Општина Охрид</p> <p>- НП Галичица;</p> <p>- Комунални претпријатија;</p> <p>- Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор;</p> <p>- Невладини организации и др.</p>
<p>Заштита и подобрување на квалитетот на водата</p>	<p>- Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната инфраструктура во селата;</p> <p>- Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини.</p>	<p>- Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата;</p> <p>- Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси;</p> <p>- Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини.</p>	<p>- Министерство за животна средина и просторно планирање;</p> <p>- Министерство за транспорт и врски;</p> <p>- Комисија за УНЕСКО;</p> <p>- Југозападен плански регион;</p> <p>- Општина Охрид</p> <p>- НП Галичица;</p> <p>- Комунални претпријатија;</p> <p>- Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор;</p> <p>- Невладини организации и др.</p>

Цели на СОЖС	Мониторинг	СОЖС индикатори	Извори на верификација
<p>Заштита и подобрување на квалитетот на почвата</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната инфраструктура во селата; - Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за транспорт и врски; - Комисија за УНЕСКО; - Југозападен плански регион; - Општина Охрид - НП Галичица; - Комунални претпријатија; - Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор; - Невладини организации и др.
<p>Подобрување на квалитетот на воздухот и намалување на стакленичките гасови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната инфраструктура во селата; - Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за транспорт и врски; - Комисија за УНЕСКО; - Југозападен плански регион; - Општина Охрид - НП Галичица; - Комунални претпријатија; - Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор; - Невладини организации и др.
<p>Заштита на материјалните добра</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на изградбата на нова и осовременување на канализационата, водоводната инфраструктура во селата; - Следење на ширењето на електро мрежата во руралните населени места. 	<ul style="list-style-type: none"> - Степен на изградена нова и осовремена канализациона, водоводната и сообраќајната инфраструктура во селата; - Степен на ширење на на електро мрежата во руралните населени места; - Подобен квалитет на електро мрежата во руралните населени места. 	<ul style="list-style-type: none"> - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за транспорт и врски; - Комисија за УНЕСКО; - Југозападен плански регион; - Општина Охрид; - ЕСМ, ЕВН; - НП Галичица;

Цели на СОЖС	Мониторинг	СОЖС индикатори	Извори на верификација
<p>Заштита на културните добра</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на подигнување на квалитетот на електро мрежата во руралните населени места; - Следење на изработката на Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Следење на изработката на План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Изработена е Стратегија за одржливо користење на природните ресурси; - Изработен е План за управување со отпадот во руралните средини. 	<ul style="list-style-type: none"> - Национални претпријатија; - Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор; - Невладини организации и др.
	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на развојот на традиционални и културни манифестации во руралните области и др. 	<ul style="list-style-type: none"> - Тренд на подобрување на развојот на традиционални и културни манифестации во руралните области. 	<ul style="list-style-type: none"> - Министерство за култура-Управа за заштита на културното наследство; - Музеи и конзерваторски институции; - Комисија за УНЕСКО; - Југозападен плански регион; - Општина Охрид; - Национални комитети, совети, здруженија на граѓани, институти, установи, институции, организации, приватен сектор; - Невладини организации и др.

11 ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Заклучоци:

- Стратегијата за рурален развој на општина Охрид има за цел да ги дефинира стратешките цели во развојот на руралните области и да ги одреди најважните програми и проекти кои ќе овозможат брз социјален и економски развој, престанок на миграцијата и поефикасно искористување на претпристапните фондови на ЕУ.
- Стратегијата ја дефинира законска рамка за развој на руралните подрачја во Република Македонија и надлежни институции во областа на руралниот развој.
- Стратегијата за рурален развој во општина Охрид дава општи информации за руралните области на Општина Охрид.
- Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 - не е затворен документ ниту пак има карактер на рестриктивен концепт. Таа е со важност од 6 години и содржи план за развој на населените места во општина Охрид во предвидениот период, што претставува рамка за стратешкото планирање и насока за експертските тимови и органи на општината кои ќе бидат носители на идните активности од областа на руралниот развој. Следствено на ова, стратегијата може да претрпи промени кои нема да ја нарушат визијата и мисијата на стратегијата.
- Стратегијата за рурален развој **2022-2027** год. на општина Охрид **континуирано ги формира рамките** за поттикнување на развојот на руралните области во Општина Охрид **и дава** свој придонес во севкупно подобрување на квалитетот на живеење на населението во овие области.
- За изработка на Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на Општина Охрид, применети се методолошки алатки кои во основа го користат принципот на вклучување на сите релевантни засегнати страни при анализирањето на потенцијалите и ресурсите од Охридскиот Регион за рурален развој, како и идентификување и утврдување на стратешките цели и приоритети во 6 тематски области и тоа: Инфраструктура, Туризам и локален економски развој, Урбанизам и животна средина, Земјоделство и сточарство, Образование и здравство, Спорт и култура.
- Врз основа на детални анализи, како дел од Стратегијата за рурален развој во општина Охрид подготвена е SWOT анализа за секоја од тематските области, значајни за развој на руралните средини во која се презентирани јаките и слабите страни, можностите и заканите.
- Во Стратегијата се дефинирани основните цели за рурален развој во општина Охрид за плански период од 2022-2027, врз основа на кои е подготвен план за развој на руралната област, посебно за секое населено место. Планот за развој за населените места содржи дефинирање на приоритети и приоритетни проекти кои треба да се преземат, со цел исполнување и постигнување на визијата и стратешките цели на Стратегијата.
- Доследната имплементација на приоритетни проекти, кои се дефинирани во Стратегијата, ќе имаат значајна улога за развојот на руралните средини и подобрување на условите за живеење.

Препораки:

- Подготовка на годишни извештаи за реализација на приоритетните проекти од Стратегијата, како инструмент за следење на нејзината имплементација;

- При имплементацијата на приоритетните проекти од Стратегијата за рурален развој во Охрид да се следат и имплементираат препораките дадени во Планот за управување со Светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион (2020 - 2029), во однос на заштитата на културното и природното наследство, Идниот План за управување со Охридското Езеро и законските определби на Законот за животна средина и Законот за заштита на природата и соодветните подзаконски акти;
- Подетална анализа на влијанијата врз животната средина од реализацијата на приоритетните проекти да се направи на ниво на проект (со изработка на Елаборат за заштита на животната средина, Студија за оцена на влијанијата врз животната средина);
- Почитување на мерките предвидени за намалување на можните влијанија од предвидените приоритетни проекти.

12 НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Вовед

Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027, претставува рамка на стратешкото планирање и насока за експертските тимови и органи на општината, кои ќе бидат носители на идните активности од областа на руралниот развој.

Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 ќе овозможи развој на руралните области на општината, кој што ќе придонесе кон економски и социјален развој на населението и подигнување на квалитетот на животот базиран врз принципите на одржлив развој.

Стратегијата за рурален развој 2022-2027 год. на Општина Охрид континуирано ги формира рамките за поттикнување на развојот на руралните области во Општина Охрид и дава свој придонес во севкупно подобрување на квалитетот на живеење на населението во овие области.

Во согласност со Законот за животната средина и подзаконските акти Стратегијата за рурален развој на општина Охрид 2022-2027 е предмет на Стратегиска оцена на животната средина (СОЖС).

Стратегиската оцена на животната средина (СОЖС) е систематски процес во кој се земаат предвид одредени превентивни мерки, кои овозможуваат заштита на животната средина од сите можни аспекти, во процесот на планирање или донесување на одлуки на ниво на „стратегиски акции“ или политики, планови и програми.

Во согласност со барањата дефинирани со Законот за животната средина и Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми кои се однесуваат на животната средина, фазите на СОЖС за определување на потребата и обемот, изразени преку подготовка на Формуларите и Одлуката за спроведување на постапката за СОЖС и обемот на Извештајот за СОЖС, се изготвени во консултација со засегнатите органи.

Во согласност со дефинираната процедура за СОЖС во горенаведените законски акти, нацрт Извештајот за СОЖС ќе биде објавен за увид на јавноста на веб страната на општина Охрид и ќе се одржи јавна расправа по нацрт Извештајот за Стратегиска оцена на животната средина.

Стратегија за рурален развој на општина Охрид, за плански период од 2022-2027 година е важен документ, во кој се утврдуваат приоритетните проекти за руралниот развој на општина Охрид.

Мисија:

Мисија на “Стратегијата за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027”, е развој на руралните области на општината, кој што ќе придонесе кон економски и социјален развој на населението и подигнување на квалитетот на животот базиран врз принципите на одржлив развој.

Визија:

Преку реализација на планиран процес на активности, Општина Охрид, до 2027 година, да прерасне во економски силен, рурално, индустриски и туристички ориентирана општина со развиена инфраструктура, воспоставени производни капацитети во областа на земјоделството, развиени туристички производи и понуда во руралните области и подобрување на конкурентноста на руралните средини, подобрување на квалитетот на животот на руралното население, зголемување на приходот и создавање на нови можности за вработување.

Основни цели на Стратегијата за рурален развој 2022-2027

Основните цели на оваа стратегија за рурален развој се:

- ❖ Идентификување на концептот, насоките и приоритетите за рурален развој,
- ❖ Намалување на разликите во степенот на развојот на урбаниот и руралниот дел на Општина Охрид, поттикнување на претприемништво, искористување на можностите за аплицирање на проекти за рурален развој, економски иницијативи за одржлив развој, како и создавање услови за креирање на приходи (основни или дополнителни) за локалното население од руралните делови на Општина Охрид.
- ❖ Поставување на рамка за поттикнување на руралниот развој, и посебно руралниот туризам како дел од севкупната туристичка понуда на Општина Охрид

Со цел да се обезбедат веродостојни и корисни резултати, а воедно и за да се изготват квалитетни решенија и предлози, за потребите на оваа стратегија користени се стандардни методологии и процедури кои се општо прифатени во меѓународната практика за планирање и изготвување на стратешки документи од ваков тип.

Со оглед на горенаведеното, Стратегијата за рурален развој 2022-2027 год. на Општина Охрид **континуирано ги формира рамките** за поттикнување на развојот на руралните области во Општина Охрид **и дава** свој придонес во севкупно подобрување на квалитетот на живеење на населението во овие области.

Методологија

За изработка на **Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на Општина Охрид**, применети се методолошки алатки кои во основа го користат принципот на вклучување на сите релевантни засегнати страни при анализирањето на потенцијалите и ресурсите од Охридскиот Регион за рурален развој, како и идентификување и утврдување на стратешките цели и приоритети во 6 тематски области и тоа:

7. Инфраструктура
8. Туризам и Локален Економски Развој
9. Урбанизам и Животна Средина
10. Земјоделство и Сточарство
11. Образование и Здравство
12. Спорт и Култура

Стратешките цели и приоритетните проекти се дефинирани во Стратегијата за рурален развој 2022-2027 на општина Охрид за дадените тематските области.

Во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина се анализирани национални стратегии, планови и програми, односно нивните цели во корелација со целите на Стратегија за рурален развој во општина Охрид (за плански период од 2022 до 2022) и акциите кои ќе придонесат за имплементација на поставените цели. Исто така, во Извештајот за СОЖС даден е преглед на целите на други релевантни национални плански документи, релевантните ЕУ Директивите и обврските кои произлегуваат за Република Македонија од некои меѓународни договори, во корелација со целите и акциите кои ги предвидува Националната стратегија за заштита на природата.

Извештајот за стратегиска оцена содржи приказ на релевантните аспекти на моменталната состојба на животната средина од аспект на демографска состојба, здравје на население, климатски карактеристики и квалитет на воздухот, состојба со климатските промени, состојба со бучавата, водите (хидрологија, квалитет на водите, управување со водните ресурси), почвата и користење на земјиштето, биолошка разновидност, природно и културно наследство, состојба со материјалните добра (управување со отпад, водоснабдување, управување со отпадни води, снабдување со енергија).

Во Извештајот е даден приказ на состојбите, трендовите и заканите за рурален развој, како и на другите аспекти кои се предмет на анализа при стратегиска оцена на животната средина како: населението и здравјето на населението, воздухот, климатските промени, води, почви, културно наследство, како и состојба без имплементација на Стратегијата.

Без имплементација на Стратегијата, нема да се превземаат приоритетни проекти кои се во насока на подобрување на состојбата со развој на руралните населени места во општина Охрид.

Во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина се прикажани области кои се од особено значење за животната средина од аспект на заштита на дивите птици и хабитатите.

Целите на заштита на животната средина се изразени преку целите на стратегиската оцена на животната средина. Целите на Стратегиската оцена на животната средина се прикажани преку статусот на: население, здравјето на населението, биолошката разновидност, пределот, водата, почвата, воздухот, климатските промени, материјалните добра и интеракцијата помеѓу нив.

Цели на СОЖС се: заштита и одржливо унапредување на природното и културното наследство, унапредување на животните услови на населението, заштита и унапредување на состојбата со водите, заштита и подобрување на квалитетот на почвата, подобрување на квалитетот на воздухот и намалување на емисиите на стакленички гасови, заштита на материјалните добра.

Покрај главните цели на СОЖС во Извештајот се прикажани и специфичните цели на СОЖС, поврзаноста на целите на СОЖС со целите и насоките на Стратегијата и индикатори со кои ќе се потврди дека се постигнати целите на СОЖС.

При изработката на плански и програмски документи, со кои се планира изведување на проекти, треба да се земе предвид и анализата на алтернативи, која се прави од аспект на избор за најдобро решение од аспект на економска оправданост и заштита на животната средина.

Стратегија за рурален развој на општина Охрид содржи точно дефинирани основна и клучни цели од кои произлегуваат конкретни мерки, односно акции кои треба да се реализираат во периодот од 2022-2027 година.

Во Стратегијата не се разгледувани алтернативни решенија за рурален развој на општина Охрид, туку дефинираните приоритети и приоритетни проекти се базираат на утврдените јаки и слаби страни, можности и закани, односно на SWOT анализи на стратешките области за рурален развој, дефинирани на национално, регионално и локално ниво.

Како резултат на погоре наведеното, во ова поглавје се разгледуваат две алтернативи, односно состојби без и со имплементација на Стратегија за рурален развој на општина Охрид.

Врз основа на оценката на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти, констатирано е дека разгледуваната алтернатива да се подготви и соодветно имплементира Стратегијата, е прифатлива алтернатива.

Потенцијалните влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, кои може да бидат предизвикани со имплементација на Стратегија за рурален развој во општина Охрид, ќе потекнуваат од имплементацијата на приоритетите содржани во планот за развој на руралните места, со кои треба да се постигнат целите за рурален развој.

Влијанијата се разгледуваат од аспект на негативни влијанија и од аспект на идни бенефиции, односно позитивни влијанија.

Извештајот за стратегиска оцена на животната средина ги зема предвид влијанијата врз сите медиуми и состојби на животната средина и социо-економските придобивки, но од генерален аспект.

Евидентно е дека имплементацијата на приоритетите (и приоритетните проекти, дефинирани посебно за секое населено место) ќе допринесат за развој на селските средини во Охрид. Треба да се истакне дека дел од приоритетите имаат индикативен карактер и даваат насоки за подготовка на стратегии, планови, програми и проекти.

За дел од планираните активности, дополнително ќе се води постапка за подетална оцена на влијанијата врз животната средина во извештаите за стратегиска оцена на ниво на конкретна планска документација или на ниво на проект низ студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина за секој проект/објект поединечно.

Влијанијата врз специфичните медиуми од животната средина и социо-економските аспекти ќе бидат елиминирани или ефективно подобрени, доколку при имплементација на Стратегијата и предложените активности, од кои дополнително ќе произлезат конкретни проекти, бидат земени предвид мерките за намалување на влијанијата дефинирани во Извештајот за Стратегиска оцена на животната средина, како и мерките кои ќе бидат дадени во поединечните извештаи за СОЖС на ниво на пониска планска документација или на ниво на проекти, низ студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина.

За намалување на влијанијата предвидени се мерки за намалување.

Стратегиската оцена на животната средина вклучува мониторинг над реализација на планскиот документ, Стратегија за рурален развој на општина Охрид и сите значителни идентификувани позитивни и негативни влијанија, кои би настанале од реализација на приоритетните проекти за рурален развој предвидени во Планот за развој на руралните области.

Планот за мониторинг на животната средина дава можност за систематско набљудување, испитување и оценување на состојбите во медиумите и областите од животната средина и социо-економските аспекти.

Планот овозможува воспоставување на интерактивна врска помеѓу сите вклучени страни и претставува основа за надлежните институции, да го контролираат процесот на спроведување на законската регулатива и да донесуваат правилни одлуки.

Во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина се дадени заклучоци и препораки.

Додаток 1 - Мислења од надлежни институции

Врз основа на член 65 став(6) од Законот за животна средина („Сл.весник на РМ “ бр.53/05,81/05,24/07,159/08,48/10,124/10,51/11,123/12,93/13,42/14,44/15,129/15и 39/16, 99/18), Општина Охрид, на ден 27.01.2022г. донесе

Одлука за спроведување на стратегиска оцена

1. За планскиот документ Стратегија за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027г. Општина Охрид, кој го донесува Општина Охрид е потребно да се спроведе стратегиска оцена на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животна средина .
2. Како органи засегнати од имплементацијата на планскиот документ Стратегија за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 г. Општина Охрид, се определуваат следните: Министерство за животна средина и просторно планирање, Министерство за земјоделие, шумарство и водостопанство, Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, ЈУНП Галичица и Општина Охрид
3. За планскиот документ Стратегија за рурален развој за Општина Охрид 2022-2027г. Општина Охрид, кој плански документ го донесува Советот на Општина Охрид, донесувањето на овој плански документ ќе има влијание врз животната средина
4. Обемот на извештајот за стратегиска оцена треба да ги опфати следните аспекти: Влијанието на развојните решенија во поглед на осетливите елементи на животната средина на планираниот опфат(вода, почва, управување со отпад, природното и културно/археолошко наследство) како и влијанието на социоекономската состојба.
5. Одлуката заедно со формуларите за определување на потребата од спроведување на стратегиска оцена се објавува на веб страната на Општина Охрид на следната веб адреса/и: www.ohrid.gov.mk
6. Против ова одлука јавноста има право на жалба до Министерството за животна средина и просторно планирање во рок од 15 дена од денот на објавувањето на одлуката на веб страната .

Бр. 09-922/1
27.01.2022
Место
Охрид

Име и презиме
Градоначалник

Кирил Пецаков

Република Северна Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

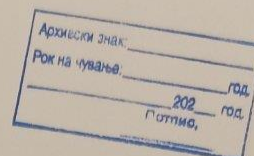

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Арх.бр УП1-15 171/2022
Дата 02-02-2022

До Општина Охрид
Ул. Димитар Влахов бр.57
6000 Охрид
Република Северна Македонија

Предмет: Известување
Врска: ваш бр. 21-922/2 од 24.01.2022

Почитувани,

Во врска со Вашето барање доставено до Министерство за животна средина и просторно планирање-Сектор за просторно планирање под бр. УП1-15 171/2022 од 28.01.2022 год. поврзано со постапка за носење на документација за Стратегија за рурален развој на Општина Охрид 2022-2027 год. - Општина Охрид, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/5, 81/5, 24/7, 159/8, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 42/16) Вашата Одлука за спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина и формуларот, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.

Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб-страницата на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Со почит

Изработил: Милева Тагасовска

Согласен: Сашо Апостолов

13 КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Стратегија за рурален развој во општина Охрид (2022-2027 година);
- Директивата за стратегиска оцена на животната средина (2001/42/ЕС);
- Домашни и меѓународни правни документи, стратегии, планови, програми;
- Податоци од Државен завод за статистика;
- Други достапни искуства и практики.